

Vergadering
gemeenteraad Den Haag
gehouden op
donderdag 19 december 2024
(Geopend te 10.00 uur)

Voorzitter: de burgemeester, mr. J.H.C. van Zanen
Griffier: drs. C.G.C.M. Blankwaard-Rombouts

Agenda

- A. Vaststelling agenda
- B. Stad in de raad
- C. Actualiteitendebat
  - C.1 Vergunning speelautomatenhal aan de Dr Lelykade 10 (RIS320849)
  - C.2 Voorgenomen verkoop van grond door de gemeente Den Haag aan de eigenaar van de Jan Willem Frisolaan 3, gelegen aan en nabij de Jan Willem Frisolaan 3 te Den HaagBeraadslaging over
- D. Voorstel van het college inzake Herverdeling Haagse No-Regret-middelen (RIS320654)
- E. Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812)
- F. Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging APV fossiele reclame (RIS320611)
- G. Voorstel van het college inzake Visie op de Ondergrond (RIS318970)
- H. Voorstel van het college inzake Verduurzaming verlichting van het Stadhuis (inclusief bibliotheek en Forum gebouw) (RIS320294)
- I. Voorstel van het college inzake het niet opheffen van de geheimhouding die is opgelegd op de businesscase rondom de investeringskosten tijdelijke invulling Haga-complex Sportlaan (RIS320845)
Afronding debat commissie
- J. Spelen in de stad (RIS318516)

De **voorzitter**. Ingevolge het Reglement van orde open ik de vergadering.

Presentielijst

Aanwezig zijn 44 leden: Ahraui (PvdA), Arp (SP), Assad (D66), Baboeram (GroenLinks), Van Basten Batenburg (VVD), Bingöl (Hart voor Den Haag), Bom (Hart voor Den Haag), Bos (GroenLinks), Van den Bos (PvdD), Butt (GroenLinks), De Vuyst (GroenLinks), Van Doorn (D66), Dubbelaar (Hart voor Den Haag), Dumoulin (VVD), Van Esch (D66), Etalle (FVD), Faïd (HSP), Gerritsen (PvdD), Van den Goorbergh (Groep Van den Goorbergh), Groenewold (D66), De Groot (CDA), Guernaoui (Hart voor Den Haag), Hofstra (VVD), Holman (PvdA), Kaptheijns (PVV), Klokkenburg-Reedeker (CU/SGP), Mahmood (DENK), Martinez van Andel (Hart voor Den Haag), Martini (Hart voor Den Haag), Meinesz (Hart voor Den Haag), Mekers (D66), Mostert (D66), Noorlander (D66), Partiman (CDA), Peeck (VVD), De Ridder (VVD), Sewtahal (Hart voor Den Haag), Sluijs (Hart voor Den Haag), Smit (PvdD), Thepass (GL), Uduba (VVD), Verdonk (HvdH), Verduin (D66) en Çelik (DENK).

Afwezig: De Mos

De **voorzitter**. Aangezien het vereiste aantal leden aanwezig is, kan de vergadering voortgang vinden.

Goedemorgen, geachte leden van de raad. Fijn dat u er allemaal weer bent. Het is inmiddels donderdag 19 december en we hebben vandaag opnieuw een vergadering van de gemeenteraad. Mijn inschatting, onze inschatting is dat het weleens de laatste zou kunnen zijn van dit jaar.

We beginnen met oliebollen. Dag, meneer Vermolen. Wat leuk dat u er bent. Komt u vooral verder. Ik leg het even uit aan de mensen thuis. Meneer Vermolen is een wereldberoemde oliebollenbakker en het is weer zover. Ik fietste er net langs en ik zag een grote sneeuwman. U heeft daar een grote sneeuwman staan. Er is nog wat weinig sneeuw, maar hij staat er wel al. Ik wil graag een oliebol en dan gaan we aan het werk. Maar dat vindt u goed hè, want het kost allemaal geld. Dat weet u, en dat betaalt u. Goede dagen en bedankt voor de lekkernij.

Geachte leden van de raad, welkom, ook de mensen thuis en de mensen op de publieke tribune. De leden Van Esch en Bos hebben aangegeven iets later aanwezig te zijn. Ik bedoel niet die meneer Bos, de oudgediende. Hij heeft zijn haar gekamd, keurig, in verband met de kerst denk ik. Nou is ie geen raadslid meer, dus nu durf ik dat te zeggen. De wethouders Bruines, Icar en Kapteijns zullen op een paar momenten afwezig maar wel bereikbaar zijn.

Ik vraag uw aandacht voor onze vergaderafspraken. We vergaderen via de voorzitter. Dat zijn meneer Sluijs en ik; we wisselen elkaar af. Ik verzoek u om eventuele andere gesprekken buiten de vergaderzaal te voeren, zodat we de insprekers en elkaar in het debat goed en geconcentreerd kunnen blijven volgen. Het debat mag stevig op de inhoud, maar natuurlijk niet gericht op de persoon.

Voor de insprekers geldt dat zij hun bijdragen leveren op basis van de afspraken die daarvoor gelden. Dit betekent bijvoorbeeld dat u raads- of collegeleden niet bij de voornaam aanspreekt. Ook is het niet toegestaan namen van ambtenaren te noemen. Volgens het Reglement van orde is het verboden om vanaf de tribune blijken van instemming of afkeuring te laten horen. De aanwezigheid in de raadzaal is voorbehouden aan de raadsleden. De heer Sluijs en ik zullen op deze afspraken toezien.

Alle stemmingen zijn aan het eind van de vergadering, waarna er nog stemverklaringen kunnen worden afgelegd.

Met de fractievoorzitters is afgesproken om de vergadering uiterlijk om 0.00 uur af te sluiten, inclusief de stemmingen.

Ik zou u in dit verband het volgende voorstel willen doen. Het presidium en ikzelf schatten in - maar ja, wij zijn optimistisch; dat weet u - dat de vergadering in de loop van de middag afgelopen zal zijn. Wij vermoeden dat we daardoor niet van het avondeten gebruik zullen maken. Wij stellen voor of hebben eigenlijk besloten dat het eten wordt afgezegd - dat kan nog tot 11.00 uur - maar dat er nog wel een informele nazit is. Is dat akkoord, zodat iedereen weet dat dat gebeurt? Ja, dat is het geval. Dan zeggen we het eten af.

Aan de orde is:

A. Vaststelling agenda.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Aan de orde is:

B. Stad in de raad.

De **voorzitter**. Er zijn zes sprekers aangemeld. We beginnen met drie sprekers die iets willen zeggen over de voorgenomen verkoop van grond door de gemeente Den Haag aan de eigenaar van de Jan Willem Frisolaan 3. U heeft drie minuten en dan is het klaar.

De heer **Drijver** (C.2). Zeven jaar geleden diende Zwolsman een aanvraag in om zijn kantoorgebouw aan de Jan Willem Frisolaan te slopen en aanzienlijk uit te breiden ten behoeve van een groot appartementencomplex. Wijkoverleg Zorgvliet en SOS Den Haag maakten voor college en raad een eigen planuitwerkingskader, een PUK, waarin behoud van het nog jonge gebouw en eventuele herbestemming voor appartementen werd bepleit, wijzend op het veranderend karakter van dit deel van het villapark, de duurzaamheid, de monumentale aanleg van de Scheveningseweg en de natuur. Het college wees daarna die aanvraag af en wees op de status Internationale Zone, waar al te veel kantoorcapaciteit verloren was gegaan door profijtelijke herbestemming tot chique appartementen. Twee jaar later probeerde Zwolsman het nog eens met een aanvraag voor een even groot nieuw kantoorgebouw dat met kleine ingrepen tot een groot appartementencomplex te veranderen was. Leep bedacht, maar de gemeente gaf geen krimp.

Nu, vijf jaar later, huurt Europol het gebouw en wil een tijdelijke aanpassing. U heeft daar uw goedkeuring aan gehecht op 28 november, maar het college heeft u niet op de hoogte gesteld van zijn contrabande. Een deel van die voorzieningen komt in het parkgebied met bestemming groen waar helemaal niet gebouwd mag worden en waarvoor bomen gekapt gaan worden. Een deel van die voorzieningen vraagt het afgraven van de monumentale stuifdijk van Huygens' Scheveningseweg. En als klap op de vuurpijl maakt het college op 2 december, nog geen vijf dagen later, bekend dat het de betreffende grond voorgoed wil verkopen aan de pensioenvoorziening van de eigenaar-verhuurder. Niks tijdelijk maar voorgoed!

Het college wil hiermee een dealtje sluiten waardoor de eigenaar straks het gebouw kan slopen en dat grotere appartementenkantoor alsnog kan terugbouwen, eenvoudigweg omdat hij de grond nu als bouwgrond heeft afgerekend met u met de bestemming gebouwde voorzieningen. Wijkoverleg Zorgvliet, Vereniging Vrienden van Den Haag en SOS Den Haag wijzen u nu, vandaag, op de mogelijkheden van precario of een tijdelijk opstalrecht om te realiseren wat de raad wél heeft besloten.

Met dit geitenpad worden alle regels van behoorlijk bestuur overtreden en wekt het college het vertrouwen bij de koper dat hij straks op zijn nieuw verworven grond mag bouwen. Het college schept kortom een situatie waarin u als raad over een paar jaar akkoord moet gaan met een enorm appartementenkantoor, omdat er anders een schadeclaim dreigt van Paly Pensioen. Dat is geen ruimtelijke ordening en dat is geen evenwichtig beleid voor de Internationale Zone.

Voor 22 december moet gereageerd worden op het Didam-verkoopbericht van het college, maar bezwaar en beroep tegen de omgevingsvergunning staat open tot medio januari volgend jaar: een omgevingsvergunning in strijd met het bestemmingsplan zonder advies van de commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed. Met deze grondverkoop staat het integer handelen van het college en de dienst op uw agenda.

Mevrouw **Visser** (C.2). Geachte leden van de gemeenteraad en voorzitter. Ik spreek in namens de Bomenstichting Den Haag, de Vrienden van Den Haag en de Stichting Vrienden van Park Sorghvliet. De gemeente Den Haag heeft het voornemen om de grond te verkopen aan een particulier. Gezien de kadastrale nummers behoort de grond onder andere tot de Scheveningse ecologische verbindingszone met cultuurhistorische waarde. Er zijn diverse vergunningen verleend voor tijdelijke verbouwing in en rond het gebouw van de huurder, Europol. Maar als je de stukken wilt opvragen, dan krijg je ze niet omdat ze behoren tot een vertrouwelijk dossier. Dat geldt ook voor de aanvraag van een kapvergunning om zeven bomen te rooien en tien te snoeien. Wij kunnen ons niet vinden in de

vertrouwelijkheid van de stukken. Als we het goed begrepen hebben, moeten bomen verdwijnen vanwege een hek. Oftewel, vanwege een tijdelijke bebouwing wordt onherstelbare schade toegebracht.

De Scheveningse ecologische verbindingzone is een duinbos. De zone maakt onderdeel uit van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur, de SGH. Het college heeft zich verplicht om de SGH op eenduidige en herkenbare wijze duurzaam in stand te houden. Het gaat daarbij zowel om kwantitatieve als om kwalitatieve bescherming. Bestemmingsplannen dienen die bescherming op te nemen in planbeschrijving en voorschriften. Er staat al een hek. Waarom kan dat niet benut worden? Is er een BEA gemaakt? Zijn er alternatieven bedacht? Allemaal vragen waar we graag een antwoord op horen.

In de bekendmaking en het raadsvoorstel lezen we echter niets over de SGH of over het wijzigen van het bestemmingsplan. Waarom moet de grond eigenlijk verkocht worden, als er alleen maar tijdelijk gebruik van wordt gemaakt? De vraag is natuurlijk of Europol over tien jaar wel weg zal gaan. Of wordt hier voorgesorteerd om op een later moment makkelijk nieuwbouw te kunnen plegen in de ecologische zone?

Waar we voor waarschuwen is dat we niets meer te zeggen gaan krijgen over bomen, groen en andere delen van de openbare ruimte. De bomen aan de Johan de Wittlaan moesten verdwijnen vanwege de NAVO-top. Niet de gemeente maar Buitenlandse Zaken en de NAVO hebben dat bepaald, zonder vergunning en niemand mocht het weten. Ook de bouw van tijdelijke portocabins en een permanent verblijf voor de marechaussee op het terrein van het Catshuis is met geheimzinnigheid omgeven. Nu krijgt Europol het voor het zeggen en straks? Wij vrezen een precedentwerking en dat vinden we ongewenst.

Mevrouw **De Jong** (C.2). Geachte voorzitter, geachte raadsleden, geachte wethouders. De gemeente heeft mooie plannen om groen en natuur toe te voegen, om te vergroenen. Dat is heel erg nodig, want door de verdichting komt er steeds minder groen per bewoner en worden er grote aantallen bomen gekapt, bijvoorbeeld in Zuidwest. Een onderzoek van Natuur & Milieu daarover was vorige week nog in het nieuws: 'Voldoende groen in onze steden is geen vrijblijvende luxe, maar absolute noodzaak.' De verstening moet worden gestopt.

Maar hier gaat de gemeente zomaar een stuk terrein, pal naast de Stedelijke Groene Hoofdstructuur, een eigendom van alle Hagenaars, van u, van ons, van de gemeente, verkopen aan een private eigenaar voor een tijdelijk project, huisvesting Europol. Dat laatste staat er overigens niet bij. Dat maken wij op uit het feit dat omwonenden en de AVN over het plan voor dit adres zijn geïnformeerd, maar niet over deze verkoop. Die verkoop is onacceptabel. Als Europol daar weggaat, moet het gebied weer terug naar de natuur, het groen hersteld en nieuwe bomen geplant, evenveel als er nu zijn verwijderd. Dat hebben wij en omwonenden benadrukt, hier en ook bij de bebouwing aan de Scheveningseweg 64.

Met de stadsecoloog en de AVN - ik noem geen namen - is een ecologisch plan gemaakt voor maximale vergroening, met een diversiteit aan inheemse bomen en struiken, passend in de omgeving, aansluitend op de Scheveningse Bosjes ernaast. Maar hoe dit te behouden en herplant te garanderen, als de gemeente geen eigenaar meer is? De eigenaar kan dan van alles doen met zijn eigendom, dat niet past in het gebied. Geen enkele garantie dat hij zal vergroenen. En die verkoop is helemaal niet nodig. Alternatieven genoeg. Peter Drijver noemde ze net. Laat de juristen het maar uitwerken. Recht van opstal vestigen voor de voorzieningen die men wil treffen, verhuur, erfpacht, noem maar op. Toen de internationale organisaties zich wilden vestigen in Den Haag, vonden ze deze groene plek in de stad aantrekkelijk. Dus de gemeente moet vooral niet het groene kind met het badwater weggooien.

Daarbij komt nog het volgende. Er is geen verdere informatie beschikbaar over dit plan voor verkoop en ook niet over de gewijzigde omgevingsvergunning voor dit plan; dat noemde Clara net al. Dat is geheim, geheel in strijd met wat er gisteren over de participatieverordening is besproken en met

het heuglijke feit dat voor alle andere vergunningen sinds kort nu juist wel een link naar de stukken op de website is toegevoegd. Daar had ik u juist nog voor willen bedanken, maar hier dus niet.

Kortom, verkoop van dit eigendom van de gemeente? Niet doen!

De **voorzitter**. Er is een inspreker over het voorstel van het college inzake de Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans.

De heer **Bos** (E). Geacht college en leden van de raad. Ik zou graag namens het Straatconsulaat, de belangenorganisatie voor dakloze mensen in deze stad, willen reageren op de Woonvisie. De Woonvisie is voor het bestrijden van dakloosheid extreem belangrijk. Dakloosheid is immers een woonprobleem. Met deze Woonvisie kunnen we weer een stap dichterbij ons doel komen, namelijk het uitbannen van dakloosheid voor 2030. Dit is een gezamenlijk doel, aangezien de raad in 2023 heeft ingestemd met het beleidskader Den Haag geeft thuis. Geen dakloosheid meer in 2030 is geen luchtfietserij, want dakloosheid kunnen we oplossen door te zorgen voor voldoende betaalbare woonruimte.

De Woonvisie straalt urgentie uit om de explosief gegroeide woningnood aan te pakken, niet alleen door het bouwen van veel betaalbare woningen, maar ook door de bestaande woningvoorraad beter te benutten: optoppen, leegstand aanpakken, splitsen van woningen, kamerverhuur verruimen, doorstroming stimuleren en samenwonen niet bestraffen. Dat zijn maatregelen die enorm kunnen helpen, want iedere nieuwe woonruimte is er één en kan dakloosheid voorkomen.

Maar er is meer nodig. Zo hopen we dat de Woonvisie ook impulsen geeft aan het Doorbraakplan, aan de Woonzorgvisie en aan de prestatieafspraken met corporaties. Behalve het realiseren van veel meer betaalbare woonruimte zouden er veel meer convenantwoningen beschikbaar moeten komen om de uitstroom uit de opvanginstellingen op gang te brengen.

Op dit moment is het perspectief voor dakloze mensen uitzichtloos. Zo zien we dat de wachtlijsten voor opvang blijven groeien. Normaal gesproken zijn er in de wintertijd geen wachtlijsten meer, omdat op 1 november de permanente winteropvang opengaat. Dat gaf altijd heel veel lucht. Maar dit jaar zien we voor het eerst dat de wachtlijsten niet slinken. Dat heeft alles te maken met het uitblijven van uitstroom naar een woning. Mensen blijven steeds langer vastzitten in de opvang, soms jaren. En wat we ook zien, is dat er steeds meer jongeren dakloos raken.

Uit de eerste ETHOS-tellingen blijkt dat maar liefst 40% van alle dakloze mensen jonger is dan 28 jaar. En wat wil je als er al twintig jaar geen beleid wordt gevoerd op het gebied van jongerenhuisvesting? Vandaag zal door tientallen organisaties een statement worden aangeboden aan het college met een oproep om jongerendakloosheid stevig aan te pakken. Ook dat onderstreept de urgentie van het probleem.

Met de Woonvisie zijn we er nog niet, maar het is een belangrijke stap die perspectief en hoop biedt. Heel belangrijk wordt straks de uitvoering van alle voornemens. Het Straatconsulaat hoopt dat u instemt met de visie, maar roept ook op om de uitvoering snel ter hand te nemen, want de nood is hoog. Zolang er mensen dakloos zijn in deze stad, worden er mensenrechten geschonden. Dat is ernstig en dat kunnen we niet accepteren. Fijne dagen!

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Bos. Voor u hetzelfde. Dan is er een inspreker over het voorstel van het college inzake het niet opheffen van de geheimhouding die is opgelegd op de businesscase rondom de investeringskosten tijdelijke invulling Haga-complex Sportlaan.

De heer **Goldbach** (I). Geachte voorzitter, leden van de raad. Als betrokken burgers willen wij graag de details kennen van de afspraken die de gemeente maakt met partijen, betrokken bij het voormalige

Haga. De gemeente frustreert de informatievoorziening echter mateloos door te veel zaken geheim te houden. Enkele voorbeelden.

Het door mij opgevraagde document over de verwervingsstrategie voormalig Haga staat in het register geheime stukken vermeld met een expiratedatum december 2023 en zou dus allang openbaar moeten zijn. Van het Woo-bureau kreeg ik echter de informatie dat de raad over de geheimhouding moet besluiten, omdat mijn verzoek gaat over de zogenaamde nieuwe businesscase. Het college stelt op 22 oktober voor om de geheimhouding te verlengen tot 31 december 2025 met als motivatie de concurrentiepositie in het aanstaande aanbestedingstraject. Wat al op 5 september 2023, de publicatiedatum van het betreffende document, bekend kon zijn over deze nieuwe zaken, blijft volstrekt onduidelijk. De huidige status is onbekend.

Een ander punt. Bestuursovereenkomsten met het COA zijn normaal gesproken direct na ondertekening openbaar, maar een verzoek om openbaarmaking, gedaan bij het COA, wordt gefrustreerd doordat de gemeente haar zienswijze niet tijdig kenbaar maakte aan het COA en het COA dus nog steeds niet kon overgaan tot openbaarmaking. Daarbij komt dat Woo-verzoeken stelselmatig te laat worden beantwoord. De gemeente beklaagt zich nota bene ook nog over de vele Woo-verzoeken, maar realiseert zich kennelijk niet dat die aanvragen het gevolg zijn van al dat geheimhouden.

Vandaag ligt de vraag voor over het verlengen van de expiratedatum van het geheime raadsvoorstel inzake de businesscase Haga. Het college motiveert hier ook het continueren van de geheimhouding met concurrentiegerelateerde zaken. Ik kan mij goed voorstellen dat er concurrentiegevoelige informatie in het document staat, naast ook delen met niet-gevoelige informatie. Mijn verzoek vandaag aan de raad is dan ook om dit document te ontdoen van die delen die concurrentiegevoelig zijn en het daarna onmiddellijk openbaar te maken.

Daarnaast verzoek ik de raad ook om bij het college aan te dringen op onmiddellijke openbaarmaking van de bestuursovereenkomst met het COA, inclusief de samenwerkingsovereenkomst, alsmede om vrijgave van het eerder door mij genoemde document over de wervingsstrategie. Dank voor uw aandacht.

De **voorzitter**. Ten slotte is er een inspreker inzake Spelen in de stad.

De heer **C. Leenheer** (J). Goedemorgen, burgemeester, wethouders en raadsleden. Wij als Stichting speeltuin Vermeerpark bestaan al meer dan 30 jaar en hebben diverse prijzen gewonnen, waaronder de Nieuwe Stadsprijs 1998, en zijn met burgemeester Deetman naar Portugal geweest voor een prijs voor de gemeente Den Haag. We zijn nu al vier jaar met de gemeente bezig om één personeelslid erbij te krijgen, omdat ik als derde persoon en als voorzitter van Stichting speeltuin Vermeerpark erbij word gerekend, dit in verband met de drukte op het Vermeerpark en omdat we zeven dagen per week open zijn voor de bezoekers van de Schilderswijk en Den Haag. Ook willen de gemeente en de buurtbewoners dat er steeds meer uren bij komen en dat we toezicht houden, ook dadelijk met de komst van de lichtmasten voor de oudere jeugd. Daar komt geen extra geld bij.

We komen nu uit met ons budget van de gemeente Den Haag voor personeelskosten via Jeugdwerk en onderhoudskosten. Maar per 1 januari 2025 worden wij als stichting verantwoordelijk gesteld voor de vaste lasten: gas, licht, water, afvoerkosten, enzovoorts. Dit is voor het algemene gebruik voor de bezoekers van het Vermeerpark. De totale kosten komen ongeveer op € 13.000, wat de gemeente heeft berekend zonder financiering van de gemeente Den Haag. Ook zou het fijn zijn dat er een structurele begroting komt voor het Vermeerpark voor drie of vijf jaar. Dan hebben we de zekerheid dat we de andere jaren gewoon door kunnen draaien en dat we niet, zoals in de afgelopen vier jaar, elk jaar weer af moeten wachten of we onze spullen moeten pakken of dat we op het Vermeerpark kunnen draaien voor de wijk, voor de scholen en voor de buurtbewoners van Den Haag.

Ik dank Hart voor Den Haag, de Partij van de Arbeid en de andere partijen voor uw tijd.

C. Actualiteitendebat.

Aan de orde is:

C.1 Vergunning speelautomatenhal aan de Dr. Lelykade 10 (RIS320849).

De **voorzitter**. U weet hoe het gaat. De aanvrager heeft één termijn met drie minuten spreektijd, interrupties zijn toegestaan, het college beantwoordt de vragen in één termijn, ook met drie minuten spreektijd en de aanvrager mag een of meer moties indienen.

De beraadslaging wordt geopend.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. De ChristenUnie/SGP betreurt het zeer dat de raad afgelopen donderdag vanuit het niets werd geïnformeerd over het afgeven van een omgevingsvergunning voor een casino in onze Scheveningse haven. Gokken verwoest levens, en hoe meer wij toestaan, hoe meer we als samenleving en als overheid de gevolgen daarvan moeten ondervinden. De feiten en cijfers liegen er niet om, maar hier is meer aan de hand. Uitspraken van de raad over geen casino in de haven en het havenconvenant dat gesloten is met ondernemers en de buurt om als gemeente de fouten in het verleden, zoals het volbouwen van het Norfolkterrein, niet meer te maken en te kiezen voor een haven, lijken weinig waard.

De ChristenUnie/SGP wil niet shoppen uit rechterlijke uitspraken die ons niet bevallen. De rechter was in de tussenuitspraak in mei duidelijk: de gemeente moest ondanks een lopend hoger beroep een besluit nemen over de afgewezen omgevingsvergunning aan de Dr. Lelykade. Maar - en daar heeft de raad eerder ook toe opgeroepen - het afgeven van die vergunning is niet de enige manier om eruit te komen met de casino-exploitant.

We hebben een poging gezien om praktisch naast een school een casino te openen aan het De Savornin Lohmanplein. En verder is het wat betreft een andere oplossing die de haven niet zou raken stil gebleven, tot we afgelopen donderdag hoorden dat er toch een casino in de haven komt. Kan de wethouder toelichten wat er na 7 mei jongstleden is gebeurd om toch tot een andere oplossing te komen?

Wat de ChristenUnie/SGP betreft, is het helder: de haven is geen plek voor een casino. Daar moet ruimte zijn voor havengebonden partijen om te ondernemen, niet voor nog meer entertainment. Dus vragen we middels een motie het college alles op alles te zetten om dit te voorkomen. Daartoe dien ik een motie in, samen met de collega's De Ridder van de VVD, Partiman van het CDA, Mahmood van DENK, Groenewold van D66 en Arp van de SP, met als dictum: spreekt uit dat een casino in de Scheveningse haven zeer ongewenst is en verzoekt het college zich, conform de door de raad gedane uitspraak, in te spannen om te voorkomen dat een speelautomatenhal zich vestigt in de Scheveningse haven, het gesprek aan te gaan met de aanvrager van de omgevingsvergunning om geen gebruik te maken van de vergunning en de mogelijkheden en juridische gevolgen in kaart te brengen om het havengebied te schrappen als locatie uit de Verordening op de kansspelen, en de raad zo snel als mogelijk te informeren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door de heer De Ridder, de heer Partiman, de heer Mahmood en de heer Groenewold, wordt de volgende motie (C.1.1 CU/SGP) ingediend:

C.1.1 CU/SGP alles op alles, geen casino in de haven

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Vergunning speelautomatenhal aan de Dr Lelykade 10 (RIS320849),

constaterende, dat:

- een omgevingsvergunning is afgegeven voor een speelautomatenhal aan de Dr. Lelykade 10 (RIS320849);
- de gemeente het hoger beroep om de omgevingsvergunning te kunnen afwijzen heeft ingetrokken;

overwegende, dat:

- het Scheveningse havengebied de afgelopen jaren al is volgebouwd met woningen en hotels;
- een casino aan de Dr. Lelykade ingaat tegen een nadrukkelijke uitspraak van de raad (RIS306515);
- een casino in de haven ook ingaat tegen afspraken met ondernemers en de buurt dat de haven bestemd is voor havengebonden activiteiten, zoals vastgelegd in het havenconvenant;
- de raad het college eerder heeft opgeroepen in gesprek te gaan met de aanvrager van de omgevingsvergunning om tot een oplossing te komen;
- de raad niet is geïnformeerd over welke mogelijke oplossingen er op tafel liggen of hebben gelegen en onduidelijk is op welke manier de juridische weging is gemaakt dat een hoger beroep nagenoeg kansloos is;
- dit proces geen recht doet aan gemaakte afspraken met Scheveningen en bekrachtigd in de raad;
- de omgevingsvergunning nog niet onherroepelijk is;

spreekt uit dat:

- een casino, in de Scheveningse Haven, zeer ongewenst is;

verzoekt het college:

- zich - conform de door de raad gedane uitspraak - in te spannen om te voorkomen dat een speelautomatenhal zich vestigt in de Scheveningse Haven;
- het gesprek aan te gaan met de aanvrager van de omgevingsvergunning om geen gebruik te maken van de vergunning;
- de mogelijkheden en juridische gevolgen in kaart te brengen om het Havengebied te schrappen als locatie uit de Verordening op de Kansspelen, en de raad zo snel als mogelijk te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Het is een langsepende kwestie sinds het moment dat de haven werd opgenomen in de Verordening op de kansspelen. Toen is de aanvraag gedaan. We hebben

toen conform de wens van de raad bezwaar ingesteld tegen de omgevingsvergunning et cetera. U heeft in de brief kunnen lezen dat wij door de rechter en de bezwarencommissie gedwongen waren vanwege die stap om de vergunning af te geven. We zijn nog steeds in gesprek met de aanvrager van de vergunning, niet in de laatste plaats omdat die een grote speler is in Scheveningen met verschillende projecten. Wij denken daar altijd een welwillend oor te vinden, dus dat blijven wij vooral doen. Dat hebben wij ook na 7 mei, die tussenuitspraak, gedaan. Het is natuurlijk in het algemeen lastig om een andere locatie te vinden. De locaties die voorbij zijn gekomen, zijn de Leyweg en - u noemde het al - het De Savornin Lohmanplein, die in de ogen van uw raad ook geen geschikte locaties bleken te zijn. Ik zie verschillende partijen inderdaad het hoofd schudden. Met andere woorden, dat is een lastige, maar we gaan dat gesprek graag aan.

De motie Alles op alles, geen casino in de haven verzoekt het college om drie punten op zich te nemen. Het college kan die graag op zich nemen, dus bij aanneming gaan wij daar graag mee aan de slag. Dat doen we natuurlijk ook op het moment dat we er niet graag mee aan de slag zouden zijn gegaan, maar dit college adviseert positief.

De **voorzitter**. De wethouder is in een ruimhartige bui, hoor ik al.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We besluiten hier later vandaag over.

Aan de orde is:

C.2 Voorgenomen verkoop van grond door de gemeente Den Haag aan de eigenaar van de Jan Willem Frisolaan 3, gelegen aan en nabij de Jan Willem Frisolaan 3 te Den Haag.

De beraadslaging wordt geopend.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Voorzitter. De Partij voor de Dieren vraagt zich af wat het college hier bezielt: bomenkap en grondverkoop in de Stedelijke Groene Hoofdstructuur. Een gebied dat juist beschermd hoort te zijn, dreigt nu geprivatiseerd en verkleind te worden voor een tijdelijke kantooruitbreiding, en dat zonder de raad duidelijk te informeren. Dit lijkt niet op natuurbeleid, maar op natuurdestructie verpakt als pragmatisme.

Het plan aan de Jan Willem Frisolaan heeft geen expliciete goedkeuring van de raad. Toch wil het college 500 m² publieke ruimte het liefst op heel korte termijn verkopen aan een private partij. Deels gaat het om de Stedelijke Groene Hoofdstructuur en deels gaat het om openbare ruimte met bomen en een verkeersfunctie. Verkoop van deze grond is een onomkeerbare beslissing voor kantoorbezetting die tien jaar duurt. En wat blijft er daarna over? Geen natuur, maar beschadigd groen met verharding.

De Partij voor de Dierenfractie is zeer benieuwd waarom de effecten van dit plan op het groen niet voorgelegd zijn aan de raad, zoals je zou mogen verwachten bij bebouwing in een ecologische verbindingzone. Waarom kiest het college voor verkoop, een onherstelbare en voor mijn fractie onbegrijpelijke keuze, in plaats van een tijdelijke oplossing zoals de grond verhuren, verpachten, precario of tijdelijk opstalrecht? En waarom wil het college de grond al verkopen terwijl er nog geen kapvergunning is en geen toetsing door de adviescommissie omgevingskwaliteit?

De Partij voor de Dieren vindt dat de natuur en de kwaliteiten van dit stukje stad hier moeten prevaleren boven kortetermijnbelangen van een tijdelijke huurder. Daarom dienen wij twee moties in.

De eerste is de motie Verkoop is permanent, denk grondig na, met als dictum: verzoekt het college nu niet over te gaan tot verkoop van de grond, en eerst mogelijke alternatieven die uitgaan van het in eigendom houden van de grond voor te leggen aan de raad.

Het is pijnlijk dat we over de verkoop en aantasting van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur via tips van oplettende belangenorganisaties moesten vernemen en dat we als raad hier niet gewoon over geïnformeerd zijn. We zagen dit al vaker misgaan. Om dit te voorkomen dien ik ook de motie Bescherming van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur in, met als dictum: verzoekt het college iedere aantasting, wijziging of verkoop van grond in de Stedelijke Groene Hoofdstructuur eerst ter besluitvorming aan de raad voor te leggen, en bij zulke besluiten duidelijke kaartmateriaal bij te voegen met exacte voorgestelde aanpassingen en wijzigingen van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur.

De **voorzitter**. Ik zie een interruptie van de heer De Ridder. Ik word afgeleid door de sneeuwman, maar dat weet u.

Rutger de Ridder (VVD). Wij worden allen afgeleid door de sneeuwbal rechts. Mijn vraag aan de heer Van den Bos is wat 'aantasting' betekent.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Dat heeft ermee te maken dat je een vorm van bebouwing gaat doen. Dan hoeft het niet echt iets heel kleins te zijn. Die verbindingzone heeft een natuurwaarde, een natuurfunctie. Op het moment dat je daar iets gaat aanleggen wat dat schaadt, ben je de ecologische verbindingzone aan het aantasten.

Rutger de Ridder (VVD). Het risico is dat ieder moment dat er een takje veranderd moet worden, we langs de raad moeten. Hoe ziet de heer Van den Bos dat?

Jan Willem van den Bos (PvdD). Dat zou juist het risico niet zijn. Als je dingen met takken gaat doen of natuuronderhoud of iets wat logisch past binnen een ecologische verbindingzone, dan is dat allemaal logisch. Soms moeten er noodzakelijke dingen gebeuren. Maar op het moment dat je echt iets gaat veranderen waardoor de ecologische verbinding een ander karakter krijgt en de natuurfunctie op die plek niet meer op dezelfde manier mogelijk is, ben je de ecologische verbindingzone aan het aantasten.

De **voorzitter**. Door de heer Van den Bos worden de volgende moties (C.2.1 PvdD en C.2.2 PvdD) ingediend:

Motie C.2.1 PvdD Bescherming van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorgenomen verkoop van grond door de gemeente Den Haag aan de eigenaar van de Jan Willem Frisolaan 3, gelegen aan en nabij de Jan Willem Frisolaan 3 te Den Haag.

Constaterende, dat:

- voor de uitbreiding van een kantoorgebouw aan de Jan Frisolaan 3 gebouwd wordt in een ecologische zone, onderdeel van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur;
- het college voornemens is gemeentelijke grond in deze ecologische verbindingzone te verkopen aan een private partij;

- het college zich met de aanwijzing van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur heeft verplicht deze duurzaam in stand te houden en waar mogelijk te versterken.

Overwegende, dat:

- voor deze kantooruitbreiding geen expliciet raadsbesluit voorligt om te bouwen in de ecologische zone;
- bij de behandeling van de Nota Stadsnatuur (technische vragen) is aangegeven dat bouwen in een ecologische verbindingszone alleen mogelijk is na een meerderheidsbesluit van de raad;
- het college met dit bouwplan aantasting van een deel van de ecologische zone wil faciliteren en de grond wil verkopen.

Van mening, dat:

- ingrepen in de Stedelijke Groene Hoofdstructuur schadelijk kunnen zijn voor biodiversiteit, natuur en milieu.

Verzoekt het college:

- iedere aantasting, wijziging of verkoop van grond in de Stedelijke Groene Hoofdstructuur eerst ter besluitvorming aan de raad voor te leggen;
- bij zulke besluiten duidelijke kaartmateriaal bij te voegen met exacte voorgestelde aanpassingen en wijzigingen van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie C.2.2 PvdD Verkoop is permanent, denk grondig na

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorgenomen verkoop van grond door de gemeente Den Haag aan de eigenaar van de Jan Willem Frisolaan 3, gelegen aan en nabij de Jan Willem Frisolaan 3 te Den Haag.

Constaterende, dat:

- de gemeente voornemens is om op korte termijn circa 500 m² grond om en nabij de Jan Willem Frisolaan 3 te verkopen aan een private partij, zoals kenbaar gemaakt op 2 december jongstleden via het gemeenteblad;
- deze grond openbare ruimte was, deels voor verkeer en deels onderdeel van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur.

Overwegende, dat:

- de verkoop bedoeld is voor kantooruitbreiding, waaronder een tijdelijk entreepaviljoen;
- de beoogde gebruiker het kantoor tijdelijk voor een periode van 10 jaar wil gebruiken;
- onduidelijk is waarom de grond niet via erfpacht kan worden uitgegeven;
- het bouwplan niet aan de raad is voorgelegd, en de raad geen alternatieven om bouwen in de Stedelijke Groene Hoofdstructuur te vermijden heeft kunnen afwegen;
- het bouwplan niet is getoetst door de welstandscommissie en de benodigde kapvergunning nog niet verleend is;
- verkoop van grond een permanente overdracht van grond betekent, terwijl het om een tijdelijke gebruiker gaat.

Verzoekt het college:

- nu niet over te gaan tot verkoop van de grond;
- eerst mogelijke alternatieven die uitgaan van het in eigendom houden van de grond voor te leggen aan de raad.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Dit proces loopt al enige jaren. In 2022 is er een bijeenkomst in de wijk geweest om deze plannen toe te lichten. Vervolgens wordt het met wat procedures voorgelegd. U heeft de vorige keer ingestemd met het onttrekken van een aantal parkeerplaatsen en de strook aan de openbare ruimte.

Wat gebeurt er nu vervolgens? Op 50 m² van de SGH komt een stuk van een expeditiehof. En precies op de plek waar die onttrokken wordt aan de openbare ruimte, komt 150 m² groen. Dat groen is in samenwerking met de stadsecoloog ontworpen om ervoor te zorgen dat dat een hoge waarde heeft. Zo hebben we daar recht gedaan aan wat ook in de Nota Stadsnatuur is opgenomen. Het betreft een tijdelijke situatie van tien jaar met de verplichting om daarna de grond weer in de staat te brengen zoals wij die geleverd hebben. Dat wordt dan dus weer aangepast.

Dat gezegd hebbende, is het natuurlijk niet zo dat wij dit doen voor de eerste de beste. We hebben hier een vraag inzake een grote organisatie, Europol, die naarstig op zoek is naar uitbreiding en ook naar een permanente plek voor die uitbreiding. Wij zijn daar goed naar op zoek. Wij willen als stad van vrede en recht graag Europol hier binnen de poorten houden. Wij hebben een visie Internationale Zone, waarin wij dit pand aanmerken als vestigingsplaats voor zo'n organisatie. Daarbij hoort dat we in goed overleg gaan kijken of dit ook mogelijk is. We hebben dit ook als goed mogelijk beschouwd.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik hoor de wethouder zeggen dat er dan een groencompensatie komt. Dat de raad daar niet over is geïnformeerd, is denk ik al veelzeggend. Wordt die groencompensatie van 150 m² waar de wethouder over sprak dan ook een ecologische verbindingszone? Wordt dat dan ook groen op het niveau van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur?

Wethouder **Van Asten** (D66). Het wordt geen onderdeel van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur. In de Nota Stadsnatuur is opgenomen dat als extra ruimtebeslag van niet-ecologische functie in een ecologische verbindingszone onvermijdelijk is, dat in eerste instantie direct grenzend aan de ecologische verbindingszone zowel kwantitatief als kwalitatief gecompenseerd zal worden, dit om te voorkomen dat er geen natuurwaarde of -potentie verloren gaat. Uiteindelijk is dit maatwerk wat geresulteerd heeft in een landschappelijk inpassingsplan zoals nu voorligt en dat recht doet aan de uitgangspunten van de Nota Stadsnatuur. In een vergunningsprocedure - dat is de kruimelregeling uit december 2023 - is door de stadsecoloog beoordeeld dat dat hier voldoende gebeurt.

De **voorzitter**. Dat heeft hij geleerd van de heer Barker: om snel te drukken. Gaat uw gang, meneer Van den Bos.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik ben nooit tegelijkertijd raadslid geweest met de heer Barker, dus ik weet niet hoe hij interrupties vormgaf. Die kwalitatieve en kwantitatieve compensatie, dat gebeurt hier toch juist niet op het moment dat dat nieuwe groen geen Stedelijke Groene Hoofdstructuur wordt?

Wethouder **Van Asten** (D66). De stadsecoloog heeft beoordeeld dat die 150 m² een goede compensatie is voor de 50 m² die in de tijdelijkheid van tien jaar hier nu wordt ontnomen. Na die tijd komt die 50 m² weer direct terug in de situatie zoals die nu geleverd wordt en wordt die kwalitatief weer toegevoegd aan de Stedelijke Groene Hoofdstructuur.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Van den Bos.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik zal de voorzitter nu een groendebat besparen, maar het lijkt me voor iedereen duidelijk dat hier zich wrekt dat de raad hier niet goed over geïnformeerd is en je dit soort discussies niet hebt kunnen voeren, terwijl het wel om beschermde natuurgebieden gaat.

Wethouder **Van Asten** (D66). Er zijn twee moties ingediend, allereerst de motie Bescherming van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur ...

Kavish Partiman (CDA). Ik zit het debat met veel plezier te volgen, maar het lijkt alsof het enkel gaat over wat groen. Kan de wethouder een schets maken van wat de meerwaarde van Europol is voor onze internationale stad van vrede en recht?

Wethouder **Van Asten** (D66). Daar kan ik inderdaad een vrij lang betoog over houden, maar dat is niet in de stijl van een actualiteitendebat. De functie van Europol, afgezien van de intrinsieke functie van Europol zelf, is natuurlijk dat het een onderdeel is van de stad van vrede en recht, waar wij ook internationaal ons bestaansrecht aan ontleen. Het zorgt voor een enorme werkgelegenheid in de stad van niet alleen Europol maar ook de hele infrastructuur daaromheen. Ik vind dat wij een opdracht hebben om een goed gastheer te zijn van organisaties en dus ook mee moeten denken als er uitbreidingswensen of -plannen zijn. Dat moeten we op een goede manier doen, zodat dat ook goed werkt voor de stad. Daarom hebben wij in de tijdelijkheid van tien jaar deze locatie, zoals die ook is opgenomen in de gebiedsvisie Internationale Zone, toegestaan.

Kavish Partiman (CDA). Ik hoor de wethouder zeggen dat het hier gaat om een tijdelijk iets en dat ze op zoek zijn naar iets permanents. Stel dat de moties over het groen worden aangenomen, zou dit dan op de lange termijn effect kunnen hebben op de al dan niet blijvende huisvesting van Europol in onze stad? Ik denk dat dat ook een belangrijke afweging is, als we dergelijke moties zouden steunen.

Wethouder **Van Asten** (D66). Het is natuurlijk altijd lastig om te speculeren, dus daar wil ik een beetje vandaan blijven. In het algemeen wil je als Den Haag een goed gastheer zijn voor internationale organisaties. We hebben de afgelopen decennia, misschien wel meer dan bijna 100 jaar, hard gewerkt om ervoor te zorgen dat wij de stad van vrede en recht zijn. Dat betekent dat je je moet inzetten om de grote instellingen die je hebt ook te behouden. Op het moment dat partijen zouden besluiten om naar een andere plek te gaan omdat het ze niet lukt, om wat voor reden dan ook, om uitbreidingsplannen in Den Haag te realiseren, denken we namelijk niet logischerwijs aan Leidschendam of Zoetermeer, maar eerder aan Zürich, Genève en Luxemburg. Er zijn een heleboel steden die nog graag verder willen werken aan hun cluster. Op het moment dat er een grote speler gaat, is de kans vrij groot dat aanverwante organisaties mee zullen gaan. Op het moment dat die deur openstaat, ben ik wel bang voor de gevolgen voor onze profilering.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Partiman.

Kavish Partiman (CDA). Ik kan hieruit concluderen dat het echt van belang is dat we heel secuur omgaan met deze vraagstukken, dat we de economische functie borgen die deze internationale organisaties in onze stad hebben en dat we oppassen met beleid maken dat dit zou kunnen dwarsbomen. Kan ik dat zo begrijpen?

Wethouder **Van Asten** (D66). Ja, dat onderschrijft het college ook, zeker omdat we al langere tijd in overleg zijn om dit plan op die plek te laten slagen. In de zomer van 2022 hebben we ook al met de wijk overlegd. Dat wil niet zeggen dat het coûte que coûte of boven alles gaat. Daarom hebben we echt gekeken wat de aantasting hier van het groen is, hoe we dat zeker in de tijdelijkheid kunnen ondervangen, hoe we die 150 m² groen in samenwerking met de stadsecoloog goed kunnen aanleggen en hoe we die situatie na tien jaar weer kunnen terugdraaien. Het schrikbeeld dat we hier na tien jaar een groot appartementengebouw gaan maken, is totaal niet aan de orde. We hebben gewoon een overeenkomst. Wij hebben het eerste recht van koop tegen de vastgestelde prijs.

Dennis Groenewold (D66). D66 onderschrijft het belang van Europol in Den Haag volledig. Aan de andere kant moeten wij ons werk als raad goed kunnen doen. Ik ben het toch met de heer Van den Bos eens: waarom stond er in dat collegebesluit waar we hier op 28 november mee hebben ingestemd niks over dat groen? Waarom werd daarin alleen gerept over parkeerplaatsen en over de stoep en verder niets over dat groen? Dat vind ik toch vreemd.

Wethouder **Van Asten** (D66). Ja, vreemd. Ik ben nog even helemaal goed door die procedures heen gegaan. Je zou kunnen zeggen: dat klopt, de kruimelregeling is daar, de omgevingsvergunning is daar en het besluit tot onttrekking is op een andere plek. Ik ben het wel met u eens dat het toch fijner zou zijn om daar een groter verhaal van te maken en dan aan te geven in welk onderdeel van het proces dat zit. Daar kunt u het college zeker op aanspreken. Ik neem dat mee naar toekomstige plannen die gemaakt worden om, ook al is het maar een deelvoorstel dat wordt gedaan aan de raad, het in een groter verband van de brief te schetsen, zodat u weet waar het over gaat en wat u als raad wordt gevraagd. Ik denk dat ook meespeelt dat dit deels nog onder de oude regeling, de kruimelregeling, viel. U heeft als raad ook vastgesteld dat u dit nu als een BOPA wil krijgen. Mocht die aanvraag later geweest zijn, dan had de raad dit op een andere wijze gekregen.

Ik was bij de moties gekomen. De eerste motie verzoekt het college iedere aantasting, wijziging of verkoop van de grond ter besluitvorming aan de raad voor te leggen. Daar doet zich iets technisch voor. Een verkoop aan de raad voorleggen zou in strijd zijn met de Gemeentewet. Het eerste dictum is niet uitvoerbaar, dus ik zou u willen vragen om het woordje 'verkoop' te schrappen. Voor de rest kunnen wij als college prima met deze motie uit de voeten om hierin duidelijkheid te scheppen, maar dan moet het eerste dictum wel worden aangepast.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Als ik het goed begrijp, zou het punt 'verkoop van de grond' juridisch niet kloppen. Ik denk dat het wel een zorgpunt blijft, maar ik ben natuurlijk bereid om de motie aan te passen zodat die juridisch uitvoerbaar is. Daar ga ik dan naar kijken.

Wethouder **Van Asten** (D66). Grondverkoop zijn, net als alle andere privaatrechtelijke handelingen, een exclusieve bevoegdheid van het college onder artikel 160, lid 1, sub d, van de Gemeentewet. Ik noem dit even omdat ik u ken als iemand die dat vrij snel zou willen nakijken.

De motie Verkoop is permanent, denk grondig na verzoekt het college niet over te gaan tot verkoop van de grond en eerst mogelijke alternatieven voor te leggen aan de raad. Wij hebben deze locatie al aangewezen in de gebiedsvisie als vestigingsplaats van een internationale organisatie en kijken daarbij naar wat er mogelijk is. De huidige eigenaar van het gebouw heeft het perceel helemaal

in eigendom. Om dit helemaal in één hand te voegen, dus als twee delen maar wel in eigendom, kunnen we ervoor zorgen dat er één eigendomssituatie is waardoor de gemeente niet verantwoordelijk zal zijn voor het onderhoud en de aanleg van die ruimte. Daarom hebben wij niet gekozen voor zaken als verhuur en pacht. Wij hebben wel de afspraak gemaakt dat wij over tien jaar deze grond tegen een vastgestelde prijs weer terugkopen in de oude staat. Daarmee hebben wij ook ondervangen dat er daarna andere zaken zouden gebeuren die de raad van dat moment niet zou blieven.

Dan het tweede en laatste dictumpunt: eerst mogelijke alternatieven die uitgaan van het in eigendom houden van de grond voor te leggen aan de raad. Het gaat om die tijdelijke vergunning; dat is ongeveer hetzelfde. Wij hebben daarna dat terugkooprecht. Het nu weer afzien of vertragen van de verkoop nadat we al zo lang bezig zijn met de organisatie in kwestie om die naar een bepaalde locatie te krijgen, die echt zit te springen om ruimte, zou geen recht doen aan alle gesprekken en overeenkomsten en het zou wellicht een vertrouwensbreuk betekenen. Wij hebben die termijn van tien jaar. Daarmee is het tijdelijk en daarna krijgen we die grond terug in de staat zoals die nu is. In de tussentijd zorgen we ook voor de 150 m² groen die aansluit op de ecologische zone.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik hoor de wethouder zeggen dat we het na tien jaar terugkopen. Het spijt me, maar ik ben niet heel bekend met het dossier; ik val even in. Is dat dan gegarandeerd? Ik hoorde u eerder zeggen: we hebben terugkooprecht na tien jaar. Als de eigenaar dan besluit om het niet terug te verkopen aan ons, dan zijn we het haasje.

Wethouder **Van Asten** (D66). Nee, het is onze keuze om het al dan niet terug te kopen. Het college en de raad dan kunnen dat zelf besluiten. In principe mogen zij het niet houden. Tenminste, als wij besluiten dat ze het mogen houden, dan zou dat een besluit rechtvaardigen. Maar wij hebben het recht om het terug te kopen na tien jaar.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik hoor u ook zeggen: in de staat waarin het nu is. Dat betekent dus dat de eigenaar dan het volledig moet terugbrengen in de staat zoals het nu is, en dat is op het niveau van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur.

Wethouder **Van Asten** (D66). Dat is juist.

De **voorzitter**. Meneer Van den Bos, heeft u iets nieuws? Want u bent al heel vaak geweest.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik hoor wat de wethouder zegt, maar ik zit ook met de controleerbaarheid en navolgbaarheid van beleid. Hoe kunnen we als raad over tien jaar weten dat het inderdaad zo is afgesproken? Is er nog een manier om breder over dit soort afspraken duidelijk te communiceren, ook richting belangenorganisaties in de stad?

Wethouder **Van Asten** (D66). Dat is natuurlijk gewoon contractenbeheer wat wij hier binnen de gemeente doen. Wij sluiten nu een contract af, waarmee we weten dat we over tien jaar dat terugkooprecht daarop hebben. Dat zit in de systemen die wij hebben. Het is dus niet zo dat het ergens in een papieren archief ondersneeuwt. Ik zit even te kijken. Wij sluiten als gemeente natuurlijk veel meer overeenkomsten af die uiteindelijk aflopen en waarin je van tevoren vastlegt: wat wordt de volgende stap hiermee?

Jan Willem van den Bos (PvdD). Maar er wordt dan wel een voornemen tot verkoop aan een private partij openbaar gepubliceerd. Het lijkt me dat een college zich ook zorgen moet maken over de onduidelijkheid en verwarring die zoiets uitstraalt.

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik denk - dat past bij wat ik al tegen de heer Groenewold zei - dat het goed is om in de toekomst die brieven veel meer in z'n geheel te bezien, dus niet meer alleen per besluit en alleen de gevolgen van dat besluit te noemen, maar ook een wat breder kader daarbij te schetsen. Dat is hier niet gebeurd en dat betreurt ik. Dat is iets wat we voor toekomstige situaties meenemen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het college gaat uit van verkoop. Ik vraag me even af waarom we deze gronden niet gewoon verhuren aan die private partij.

Wethouder **Van Asten** (D66). Zoals ik zojuist heb toegelicht, zorgen we ervoor dat het eigendom van beide percelen in handen is van één partij, die daarmee verantwoordelijk is voor het onderhoud en de aanleg van het groen zoals wij dat hebben afgesproken. Anders zou de gemeente de verantwoordelijkheid daarvoor pakken. Juist omdat we na tien jaar het terugkooprecht hebben, hebben we dat op deze wijze ondervangen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik ga ervan uit dat er aan terugkoop ook kosten zijn verbonden. Dan is het toch veel handiger om de vinger aan de pols te houden en afspraken te maken op het moment dat je het verhuurt?

Wethouder **Van Asten** (D66). Het Grondbedrijf heeft goed bekeken welke situatie het beste zou zijn, pacht, verhuur of verkoop, en het college heeft voor verkoop gekozen.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Dubbelaar.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Maar als ik het goed begrijp, is er geen enkel beletsel om de gronden te verhuren in plaats van te verkopen. Het is gewoon een keuze, een bestuurlijke keuze.

Wethouder **Van Asten** (D66). Het is een keuze die voortkomt uit de punten die ik net noemde: hoe zorg je voor goed onderhoud, waar ligt de verantwoordelijkheid daarvoor, zou je die als gemeente willen nemen of wil je dat de gebruiker van de gronden die heeft?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ga toch door op het eerdere punt, maar het sluit ook aan bij wat de heer Dubbelaar inbracht. Is er ook een prijs afgesproken waarvoor we het terugkopen? Of is dat dan aan wat de gek ervoor geeft?

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik heb het nog even gecheckt. Die prijs is vastgelegd. We hebben na tien jaar het recht om tegen een nu vastgestelde prijs die gronden weer terug te krijgen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan aan het eind van de vergadering stemmen over de moties van meneer Van den Bos en de zijnen.

Aan de orde is:

D.   Voorstel van het college inzake Herverdeling Haagse No-Regret-middelen (RIS320654).

De beraadslaging wordt geopend.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Het wordt hier de herverdeling van No-Regret genoemd, maar het gaat natuurlijk over het twee keer zo duur worden van de onderdoorgang bij de Trekvlietbrug, een onderdoorgang die straks niets met niets gaat verbinden. Hier hebben wij het al een tijdje geleden over gehad en ook toen al vond mijn fractie deze onderdoorgang een onnodige en veel te dure oplossing voor de zogenaamde ontbrekende schakel van het trekfietsstracé. Nu het nog eens € 10,6 mln. meer gaat kosten, verwijzen wij dit plan natuurlijk al helemaal naar de prullenbak, ook omdat het bedrag van de aanleg van deze onderdoorgang met meer dan 15% is gestegen en dus niet kan doorgaan volgens artikel 2.163b, onderdeel a, sub 1, van de Aanbestedingswet. Die ken ik natuurlijk uit mijn hoofd.

Naar aanleiding van mijn vele vragen tijdens de behandeling in de commissie heeft de wethouder een technische werkbepreking geregeld voor de raad. Daar zou het een en ander aan mij verduidelijkt worden. Er is inderdaad een hele hoop duidelijk geworden, en dat is de manier waarop dit project vanaf het schetsontwerp tot het definitieve ontwerp wordt berekend en wordt uitgevoerd. Die wijze van werken is niet alleen behoorlijk onlogisch, maar ook tenenkrommend slecht.

Dan is er ook nog een legitieme reden waarom dit plan niet door zou moeten gaan, en dat is het tijdspad. Als deze onderdoorgang opgeleverd wordt, zijn we ongeveer zestien jaar verder. Dat komt dan omdat er na de oplevering nog aan beide kanten een stuk fietspad aan vastgemaakt moet worden. Aan de ene kant moet het door het Waterfrontpark gaan richting de stad, wat voorlopig nog niet klaar is, en aan de andere kant richting Ypenburg door een gebied met rijksmonumenten zoals bijvoorbeeld Park Hoekenburg en een historisch bruggetje, het Kippenbruggetje geheten. Ik weet dat er een gesprek is geweest tussen de wethouder en de belanghebbende van dit Kippenbruggetje en ik ben reuzebenieuwd wat de uitkomst is geworden van dit gesprek. Kan men het fietspad niet via deze route aanleggen richting het mooie Linzelviaduct, dan heeft de onderdoorgang ook totaal geen nut en heb je dus € 19,6 mln. weggegooid. Daarom vinden wij van Hart voor Den Haag dat dit trekfietsstracé op een andere, veel minder risicovolle manier zal moeten worden afgemaakt, namelijk door eerst de fietspaden aan beide kanten richting de nieuw aan te leggen onderdoorgang te realiseren tot aan de plek waar straks die onderdoorgang zal moeten komen en pas als dit is gerealiseerd over te gaan tot het bouwen van de onderdoorgang. Daarom dien ik de motie Tourner het plan van het trekfietsstracé in, met als dictum: verzoekt het college om het geld dat voor de onderdoorgang is gereserveerd te gebruiken om eerst de fietspaden aan te leggen.

De **voorzitter**. Door de heer Meinesz wordt de volgende motie (D.1 HvDH) ingediend:

Motie D.1 HvDH Tourner het plan van het trekfietsstracé

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december van 2024, in een debat over de Herverdeling Haagse No-Regret middelen.

Constaterende dat,

- Het plan om een onderdoorgang te maken bij de Trekvlietbrug als ontbrekende schakel van het Trekfietsstracé twee maal zoveel gaat kosten;
- Dat het nog niet zeker is dat het tracé vanaf de nieuwe doorgang richting het nieuwe Linzel viaduct aangelegd kan worden, omdat het door een gebied van Rijksmonumenten gaat.

Van mening dat,

- Wij het risico lopen dat deze onderdoorgang dan voor niets is aangelegd en kapitaalvernietiging is;
- Het logischer, minder risicovol en goedkoper is om dit op een omgekeerde manier uit te voeren.

Verzoekt het college,

- Om het geld dat voor de onderdoorgang is gereserveerd te gebruiken om eerst de fietspaden aan te leggen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. Laat ik u geruststellen. Ik ga het echt kort houden, ook al nemen we een groot besluit. We bespreken dit inderdaad - dat ben ik eens met de heer Meinesz - onder stoom en kokend water. Dat heeft te maken met de bereikbaarheidsregie van Den Haag. Die levert tijddruk op, en ik denk dat we allemaal snappen dat de bereikbaarheidsregie van Den Haag een waar huzarenstukje is.

Wij als GroenLinks zijn blij dat we met dit voorstel gaan investeren en dat we dat op tijd doen in een goede fietsverbinding voor meer dan 10.000 fietsers, hebben we gehoord in de commissie. En ja, het is een forse tegenvaller, maar die is tegelijkertijd netjes opgevangen en die kunnen we nu ook dekken. Wij constateren dat er op dit moment geen projecten zijn die daardoor niet doorgaan. Dat was een antwoord op de vragen van mevrouw Arp. Daarom zullen wij als GroenLinks uiteindelijk voor dit voorstel stemmen.

Joren Noorlander (D66). Voorzitter. D66 heeft in 2020 ingestemd met het No-Regretpakket en heeft in 2022 ingestemd met het voorontwerp van de fietsonderdoorgang, want wij vinden de maatregelen die in het pakket genoemd zijn van meerwaarde voor het CID en de Binckhorst. Ook deze maatregel is van meerwaarde en is een belangrijke schakel op de sterfietsroute tussen Pijnacker en Den Haag Centraal.

Er moet € 10 mln. herverdeeld worden om deze onderdoorgang te realiseren. Dat is enorm veel geld. D66 vindt ook dat we hier zorgvuldig mee moeten omgaan. Wij wegen daarbij mee dat de extra kosten volledig gedekt worden uit het bestaande budget van de No-Regretmaatregelen. D66 vindt dan ook, alles overwegend, dat de extra kosten opwegen tegen de meerwaarde van de onderdoorgang. Wij zullen dan ook instemmen met het raadsvoorstel.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Tijdens de raadsvergadering van drie weken geleden had de heer Martini het over de camelnose. Dat is een metafoor die ik in alle eerlijkheid pas ken sinds ik in dit stadhuis rondloop. Het gaat om de situatie waarin je opeens een kameel in je tent hebt staan, terwijl er eerst nog alleen een neusje door de tentopening zichtbaar was.

Toen ik het - ik citeer - zeer ongemakkelijke verzoek van het college omtrent de Trekvlietbrugonderdoorgang las, moest ik denken aan de camelnose. De € 9 mln. die ons eerder is voorgespiegeld, bleek slechts het neusje van de kameel te zijn. De enige meevaller voor de wethouder is dat de onderdoorgang onderdeel is van een groter pakket waarbinnen het budget is vrijgefallen. Er is dus ruimte in de spreekwoordelijke tent.

De SP maakt zich vooral zorgen over de situatie waarin de volgende kameel zich meldt. Duidelijk werd namelijk dat alleen al door de inflatie onderdelen van het No-Regretpakket duurder uit

zullen pakken, terwijl het budget gelimiteerd is op € 137 mln. Er zullen dus keuzes moeten worden gemaakt, en dat heeft invloed op de leefkwaliteit die we op korte termijn kunnen bieden in de omgeving van de Binckhorst en de centrumwijken. Voor de SP is het belangrijk dat het college in de volgende rapportage uitgebreid ingaat op de gevolgen van het beperkte budget en de kostenstijgingen voor bijvoorbeeld fietsplannen van het college. Kan de wethouder nogmaals bevestigen dat de fietsplannen nu niet in gevaar komen?

Ook moeten er wat ons betreft in de aangekondigde kostenleidraad concrete maatregelen komen om te zorgen dat kosteninschattingen voor technisch complexe projecten zoals de onderdoorgang voortaan met meer behoedzaamheid worden opgesteld, ook in de voorontwerpfase. Graag een reactie van het college.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Uw vorige punt ging onder andere over de inflatie, die eigenlijk niet meegenomen was in het No-Regretpakket. U heeft daarover een toezegging gekregen van de wethouder. Verwacht u dat er een soort vooruitzicht komt hoe de inflatie wordt ingeschat voor de komende jaren? Is dat wat u daarmee beoogt?

Lesley Arp (SP). Ik denk dat we sowieso een probleem hebben met de inflatie. In de loop van de tijd worden die projecten duurder. Van de technische sessie - nog dank voor het organiseren daarvan; die was echt heel erg informatief - hebben we geleerd dat er een soort volgordesystematiek in dit project zit: als het budget in gevaar komt, gaat het onderste project eraf. Ik heb vanochtend nog even gekeken welke dat zijn: een vergroeningsproject in de Waldorpstraat en iets met extra fietsparkeerplekken bij de Laan van NOI. Dat zouden dan de volgende zijn die eraf gaan, maar dan kom je al bij de fietsprojecten. Dat vind ik een spannende situatie, omdat ik het gevoel heb dat die projecten wel iets met elkaar te maken hebben. Ik wil daar toch nog iets meer van een analyse van de wethouder over hebben.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik heb de technische sessie moeten missen en ik heb u via het beeld moeten volgen; ik was toen wat aan de zieke kant. We hebben het No-Regretpakket vastgesteld; de heer Noorlander noemde 2020. In onze planning nemen we de inflatie gewoon niet mee. Blijkbaar kan dat niet. Ik ben zelf op zoek, en zal het straks aan de wethouder vragen, hoe we daar meer zicht op kunnen krijgen. Anders krijgen we inderdaad een soort 'oprolbaarheid' van de No-Regretmaatregelen, maar dat geeft uiteindelijk een ander beeld dan wat we ervan gehad hadden. Ik was benieuwd of we hetzelfde zoeken.

Lesley Arp (SP). Ik denk het wel. Ik denk dat we er ook in de voortgangsrapportage heel veel meer informatie over moeten hebben. Maar ik constateer nu ook al dat we hoe dan ook wat problemen gaan krijgen, omdat er geen rekening mee is gehouden. Want het budget blijft hetzelfde en de projecten worden allemaal duurder, maar soms vallen er projecten uit. Dat zijn dan de spreekwoordelijke meevallers. Maar ik heb dezelfde vragen, denk ik.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Mevrouw Arp, u was ook bij de werkbijeenkomst. Wat vond u van de werkwijze van dit team?

Lesley Arp (SP). Het is altijd leuk als iemand mij vraagt om het college te recenseren. Ik heb wel serieuze vragen over de overstap van de voorontwerpfase naar de definitieve-ontwerpfase. We komen er nu blijkbaar achter dat dit constructief een ingewikkeld project was. Ik denk dat we dat ook aan de voorkant al hadden kunnen weten met die kademuren, dus ik denk dat het wel iets van een leerproces betekent: moeten we niet kijken of we bij de voorontwerpfase een veel ruimere inschatting van de

kosten kunnen maken? Misschien zitten we dan te hoog, maar dan hebben we in ieder geval een meevaller en niet een enorme domper zoals we die nu hebben.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Maar u wilt bij het voorontwerp natuurlijk al zien hoe die hele kameel eruitziet.

Lesley Arp (SP). Ja, ik wil bij het voorontwerp zo veel mogelijk van de kameel zien. Ik verwacht ook dat we bij de kostenleidraad die gaat komen een voorstel krijgen waarbij dat gaat gebeuren.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Meinesz.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Er is € 10 mln. uit het No-Regretpakket gehaald, maar weet u nog op welke plek die stond?

Lesley Arp (SP). Het is bijna een quiz. Volgens mij had dat te maken met bouw hubs die zijn vervallen en nog wat dingen, maar het had in ieder geval niet met fietsen te maken.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. De onderdoorgang bij de Trekvlietbrug wordt dubbel zo duur. Dat is natuurlijk heel zuur, maar wij kunnen de oplossing steunen die nu gevonden is door het binnen de No-Regretmiddelen voor de Binckhorst op te vangen. Wel vinden we het belangrijk dat we als raad goed meegenomen worden in welke gevolgen dit heeft voor de planning, prioritering en financiële risico-inschatting voor de andere projecten binnen het No-Regretpakket op de langere termijn. Door inflatie en stijgende bouwkosten is dit project alleen al € 2 mln. duurder. Dat zullen we ook bij andere projecten gaan zien. Graag een reactie van de wethouder hoe hij de raad in de planning en prioritering meeneemt.

Ik zal afsluiten met een nummertje uit de Raad 070 Wrappedlijst - die is geloof ik van Minke Hofstra - van Martin Morero: Spijt is voor later. We hebben het nu over No-Regret. Laten we dat 'spijt is voor later' voorkomen.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Wij zijn natuurlijk niet voor 'spijt is voor later'. Maar wat vindt u ervan dat die € 10 mln. voor die hubs is weggehaald uit het No-Regretpakket?

Janneke Holman (PvdA). Volgens mij waren die al eerder eruit. Wij kunnen nu prima uit de voeten met de herverdeling om dit te kunnen betalen.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Tijdens de werkbijeenkomst werd mij verteld dat die gerealiseerd waren in twee gebouwen, maar dat kan volgens mij nooit het bedrag van € 10 mln. dekken.

Janneke Holman (PvdA). Sorry, ik hoorde de vraag niet helemaal.

De **voorzitter**. Deze telt niet hoor, meneer Meinesz. Gaat uw gang.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Die € 10 mln. was voor een grootschalig plan voor hubs. Nu schijnt er wat gerealiseerd te zijn in twee gebouwen en strepen ze die € 10 mln. gewoon weg. Ik vind dat raar. Vindt u dat ook niet?

Janneke Holman (PvdA). Nee, ik kan dat wel volgen. Het is heel goed wat er gerealiseerd is en ik vind het ook goed dat we nu dit project bij de Trekvlietbrug gaan uitvoeren. Maar dat neemt niet weg dat we heel kritisch moeten kijken hoe de prioritering voor de andere projecten eruitziet.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Meinesz.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). U zegt 'spijt is voor later'. Wij zijn niet voor spijt later; wij doen het liever meteen goed. Vindt u het niet veel beter om eerst die fietspaden aan te leggen en dan pas te beginnen aan de onderdoorgang?

Janneke Holman (PvdA). Nee, sorry. Die fietspaden gaan er ook wel komen, maar het is ook belangrijk dat deze onderdoorgang er komt.

Noud Dumoulin (VVD). Die € 10 mln. voor de mobility hubs is bespaard omdat ontwikkelaars die hubs in hun gebouwen zouden bouwen. Vindt u dit ook geen mooi voorbeeld dat de markt ook gewoon prima oplossingen kan bieden?

(Hilariteit)

Janneke Holman (PvdA). Dat vind ik een heel interessante vraag van de heer Dumoulin. Ik ben heel benieuwd hoe die hubs de komende jaren gaan functioneren en of het op de langere termijn ook een goede hub blijft voor dat gebouw en voor de wijk, dus dat ga ik zeker in de gaten houden. Dat de markt helemaal niks kan, dat zou u mij ook nooit horen zeggen.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag bespreken we de herverdeling van de Haagse No-Regretmiddelen om een gat van maar liefst € 9 mln. te dichten in het budget voor de onderdoorgang Trekvlietbrug. Een aantal zaken zou volgens het college duurder zijn uitgevallen dan ingeschat. Omdat het hier wel gaat om belastinggeld, heeft onze fractie op 11 december jongstleden schriftelijke vragen gesteld aan het college. Hoewel het college nog weken de tijd heeft om deze vragen te beantwoorden, wordt vandaag wel de keuze aan de raad voorgelegd om € 9 mln. over te hevelen.

Het college geeft aan dat er binnen het budget van het programma No-Regret financiële ruimte is ontstaan om deze tegenvaller op te vangen zonder effect op het totale budget, een ogenschijnlijk mazzeltje voor het college. Ik heb nog een aantal vragen voor de wethouder. Ik ga niet dezelfde vragen stellen die ik al schriftelijk heb gesteld, want dat is een beetje overdreven.

Kan het college waarborgen dat de nieuwe begroting nu wel klopt en dat we bij de uitvoering niet nog meer extra kosten kunnen krijgen? Wat gaat het college ondernemen om in het vervolg kosten beter te kunnen inschatten? Wil het hier onderzoek naar doen, kijken naar best practices in andere gemeentes et cetera?

Noud Dumoulin (VVD). Voorzitter. Een verdubbeling van de kosten is een goede reden om een standpunt te herijken, zeker als het gaat om € 10,1 mln. en de raad in drie weken tijd moet beslissen. Het is een vervelende verrassing die belachelijk laat pas duidelijk is geworden. En als we niet instemmen, lopen we ook nog het risico dat het nog verder uit de klauwen loopt. Weer een overschrijding, weer een mes op de keel, weer bestuurlijk kannibalisme. Ook ik doe een quoteje van de heer Martini, die helaas nu niet aanwezig is. Hij mist dit allemaal.

Kostentechnisch is het niet echt logisch om tegen te stemmen. Zelfs als we vandaag het voorstel in zijn geheel wegstemmen, blijft het geld binnen het No-Regretpakket en kunnen we er niks

anders mee. Ik word daar niet blij van, dus ik vraag de wethouder welke ruimte de raad nu echt heeft. Is er bijvoorbeeld ruimte voor het plan van Hart voor Den Haag?

Tegelijkertijd kijkt de Haagse VVD ook graag vooruit. De Binckhorst is een gebied in ontwikkeling, waar nog veel geregeld moet worden en waar nog duizenden mensen komen te wonen. We vinden het in dat kader goed dat er bijvoorbeeld een school is, toevallig of niet, vrijwel naast de beoogde onderdoorgang. De route naar school voor de leerlingen in de Binckhorst kan dus een stuk veiliger worden. U weet dat de veiligheid van kinderen die naar school fietsen hoog in het vaandel staat bij de Haagse VVD. Het is dus echt een hele lastige afweging voor ons.

De wethouder heeft een evaluatie toegezegd en de gevolgen voor andere No-Regretprojecten worden in kaart gebracht, maar de tijd om een afweging te maken op basis van die informatie is ons niet gegeven. Mijn fractie zal daarom op basis van dit debat en de reactie van de wethouder bepalen hoe we zullen stemmen over dit besluit.

Joren Noorlander (D66). De VVD heeft in 2020 ingestemd met het No-Regretpakket met alle maatregelen die daarin staan. Kijkt de VVD daar nu anders naar?

Noud Dumoulin (VVD). Alles overwegend zitten we nu in de situatie dat een project uit de hand loopt: het kost € 10 mln. extra. Als we hiertegen stemmen, zijn we gewoon heel beperkt om dat geld op een andere manier uit te geven. Het No-Regretpakket is wel onderdeel van de moeilijke situatie waar we nu in zitten.

Joren Noorlander (D66). Het is mij nog steeds niet helemaal duidelijk wat de VVD precies wil. Zegt de VVD: de € 9,5 mln. voor de onderdoorgang vonden we allemaal prima, maar wij schatten in dat € 20 mln. te veel is? Wat zegt de VVD eigenlijk?

Noud Dumoulin (VVD). Feit is dat het een heel ander besluit is geworden, als je een onderdoorgang twee keer zo duur hebt gemaakt. Dat maakt dat we er nu heel kritisch naar kijken. Tegelijkertijd wil de VVD vooruit met de stad: vooruitkijken in de stad, vooruitkijken in de Binckhorst. Dat is een afweging die we nu op basis van dit debat moeten maken.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Noorlander.

Joren Noorlander (D66). Dat vind ik toch een wat genuanceerder verhaal dan de woorden 'bestuurlijk kannibalisme' zoals het net werd genoemd. De VVD zei net dat wat er nu gebeurt bestuurlijk kannibalisme is. Nu zeggen ze zelf: die € 9,5 mln. voor die fietsonderdoorgang vonden we allemaal prima, daar hebben we mee ingestemd; we hebben met het voorontwerp ingestemd, dat vonden we allemaal prima. Maar nu is € 20 mln. te veel en kan het opeens niet. Ik vind dat toch vreemd.

Noud Dumoulin (VVD). In de brief van de wethouder staat heel nauwkeurig dat die € 10 mln. wordt gedekt omdat andere projecten niet doorgaan. Als dat geen bestuurlijk kannibalisme is, dan weet ik het eigenlijk ook niet meer.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Laat ik beginnen met waar ik de brief van het college ook mee begonnen was en waarmee ik in de commissievergadering heb gestaan. Ik sta hier met zwaar gemoed over het feit dat dit dubbel zo duur is geworden. Daar baal ik echt ontzettend van en de hele organisatie met mij. In de commissievergadering is uitgebreid besproken op welke wijze dit is gebeurd, op welke wijze we van het voorontwerp naar het definitief ontwerp zijn gegaan, onder andere

met het bouwteam, hoe de aanbesteding heeft plaatsgevonden op kwaliteit en uiteindelijk op uurtarief. Er heeft niet een vaste som gelegen, vandaar dat dit uiteindelijk wel past binnen de aanbesteding.

Ik weet niet in hoeverre je nog van verheugd kan spreken, maar ik ben in ieder geval blij dat we dit geld nog wel in dit No-Regretpakket hebben, wat we er inderdaad niet zomaar uit kunnen krijgen. Maar het gaat me wat ver om het bestuurlijk kannibalisme te noemen. Er zijn simpelweg twee projecten bekeken en om redenen niet uitgevoerd. De hubs zijn inderdaad gebouwd in bestaande torens, waardoor ze niet apart hoefden te worden aangelegd voor zover je dat voor dat bedrag zou kunnen doen. Het zou een bijdrage zijn geweest. En de bouwlogistiek was niet nodig op die plek. We hadden daar onderzoek naar gedaan, hadden gekeken naar andere gemeentes en hadden besloten dat dit niet nodig was op de Binckhorst. Dat bewijst ook het feit dat nu overal wordt gebouwd zonder die bouwlogistieke aanpak.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Zijn de twee hubs die gebouwd zijn in die gebouwen van dezelfde kwaliteit die u voor ogen had voor die € 10 mln.?

Wethouder **Van Asten** (D66). Stukken beter natuurlijk, want voor € 10 mln. bouw je niet zomaar een zelfstandige hub. Deze zijn gebouwd in de gebouwen van de eigenaren van de grond. Ze zijn daarin meegenomen met de deelmobiliteit en dergelijke. Het is fijn dat ze daar zelf in al in werden meegenomen zonder dat daar een No-Regretmaatregel bij hoefde.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). We zouden dus kunnen zeggen dat de ene kant ongeveer € 5 mln. heeft uitgegeven aan een hub en de andere kant € 5 mln. heeft uitgegeven aan die hub.

Wethouder **Van Asten** (D66). Nee, ik denk niet dat je die rekensom zo kan maken. Het feit dat wij het niet hebben hoeven uitgeven terwijl we daar een post van € 10 mln. voor hadden - het was minder dan € 10 mln., want er stond ook nog een bedrag voor de bouwlogistiek - zegt niks over de kosten die uiteindelijk gemaakt zijn voor de aanleg van de parkeergarages met hubfunctie.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Meinesz.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Ik probeer alleen het volgende te zeggen. Als daar bijvoorbeeld per gebouw € 1 mln. aan uitgegeven is, mis ik € 8 mln. waar u betere plannen voor had gehad, denk ik. Dus ik denk dat we ergens toch wat tekortkomen.

Wethouder **Van Asten** (D66). Die begrijp ik niet helemaal. We hebben het geld simpelweg niet hoeven uit te geven, want ze werden al gerealiseerd zonder die gemeentelijke bijdrage. Met andere woorden, het bedrag dat wij op het lijstje van No-Regret hadden staan, hoefden we er niet aan uit te geven en bleef dus gewoon op de rekening staan. Het komt nu, helaas toevallig, zo uit dat we het kunnen gebruiken voor deze maatregel.

Noud Dumoulin (VVD). De wethouder zegt dat het te ver gaat om dit bestuurlijk kannibalisme te noemen, maar we zitten wel in een fuik. Als we nee zeggen, dan kost het ons een paar miljoen. Zelfs als we nu zeggen dat we iets meer tijd nodig hebben, kost dat € 2,5 mln. extra. Mij bekruipt toch echt het gevoel dat we vastzitten, dat we heel weinig ruimte hebben om tegen te stemmen. Ik vraag me af hoe dit geen bestuurlijk kannibalisme is.

Wethouder **Van Asten** (D66). Het is inderdaad een kwestie die op korte termijn speelt. Ik heb gezegd: veel dank dat we het überhaupt nog behandelen, niet in de laatste plaats omdat het meer zou kunnen

kosten als we uit de termijn lopen. Uiteindelijk ligt hier de vraag voor: vind ik het ook dit bedrag waard? Dat heeft iedere partij afzonderlijk te wegen. Wij hebben dat als college zeer zorgvuldig gedaan. Dit is ook voor € 19 mln. een cruciale schakel in het fietsnetwerk en we zouden dat daar graag aan willen uitgeven. Ik hoop u middels de brief, het commissiedebat en het debat nu te kunnen overtuigen om daarvoor te stemmen. Het heeft namelijk een enorm belangrijke functie, niet alleen voor de Binckhorst maar ook voor het regionaal fietsverkeer.

Noud Dumoulin (VVD). Had de wethouder dezelfde positieve overweging gehad als dit niet te betalen was uit het No-Regretpakket, maar het geld ergens anders vandaan gehaald had moeten worden?

Wethouder **Van Asten (D66).** Ik denk dat zeker meespeelt wat je moet laten om dit te kunnen doen. Is dit een intrinsiek goed plan in die zin dat die verbinding over de Binckhorst zorgt voor veilige fietsroutes voor meer mensen die de fiets gaan pakken, waardoor je een totaal nieuwe wijk ontsluit plus het regionale verkeer, dat ook flink zal groeien, in goede banen zal kunnen leiden? Dat is vraag één en het antwoord van het college daarop is ja. Natuurlijk helpt het als je niet hoeft te bezuinigen op noem maar een post om dit te kunnen betalen. Dan moet je natuurlijk ook meewegen: ik laat het andere en is dat me het ook waard? Omdat we het laatste niet hoefden te doen, konden we ons puur focussen op: is deze onderdoorgang het ook voor € 19 mln. waard in dit systeem? Het antwoord van het college daarop is ja, en ik hoop uiteraard dat van de raad ook.

De **voorzitter.** Laatste keer, meneer Dumoulin.

Noud Dumoulin (VVD). Dan de laatste vraag over het No-Regretpakket. Stel dat dit project en andere projecten niet doorgaan en dat er nog wat geld overblijft in 2030 of wanneer we zeggen dat het klaar is. Is dat geld dan op dat moment wel vrij besteedbaar voor andere projecten in de stad?

Wethouder **Van Asten (D66).** Dat zijn een heleboel alsjes en dan wordt het wel heel lastig om daarop te antwoorden. U heeft al voorontwerpen aangenomen et cetera, dus de verwachting is dat het geld uiteindelijk wordt uitgegeven. Maar laat ik even meegaan in uw systeem. Het geld is dan nog steeds niet zomaar vrij uit te geven, omdat het bijgelegd is door alle regiopartijen: de gemeenten Rijswijk en Leidschendam-Voorburg, de MRDH, de provincie en twee ministeries.

De **voorzitter.** Meneer Meinesz, u heeft echt iets nieuws hè, want u bent al menig keer geweest.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Ik heb altijd iets nieuws. U heeft het voorontwerp laten uitrekenen door externen. Die zijn daar flink voor betaald, maar ze zaten er € 10 mln. naast. Wat vindt u daar zelf van?

Wethouder **Van Asten (D66).** Daar zijn we in de commissievergadering uitgebreid op ingaan, dus dat kan ik nu nogmaals zeggen. Natuurlijk vinden wij het meer dan vervelend dat er ineens vanuit het bouwteam een andere kostenpost komt. Dan ga je terugrekenen: hoe kan dat nou? Het blijkt dat het voorontwerp is doorgerekend zoals dat in eerste instantie gemaakt was en dan kom je op dat bedrag uit. Uiteindelijk ga je met het bouwteam aan de slag om te zien of dit echt de beste manier is om 'm veilig te kunnen aanleggen. Dan blijkt je op een andere wijze uit te komen en dat heeft tot deze meerprijs geleid, waarin wij zijn meegegaan. Er wordt dus uitgegaan van twee verschillende grootheden.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Dan heb je dus die regel van de 15% stijging. Die is hier dan toch van toepassing?

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik weet even niet waar de heer Meinesz nu op doelt.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). De regel van de Aanbestedingswet dat als het meer dan 15% wordt, het niet door kan gaan.

Wethouder **Van Asten** (D66). In het begin van mijn betoog ben ik erop ingegaan op welke wijze deze aanbesteding plaatsvond. Hier is aanbesteed op kwaliteit en uiteindelijk op het uurtarief en niet op het totaalbedrag dat ervoor beschikbaar is gesteld, omdat er besloten is met het bouwteam te gaan werken.

De **voorzitter**. U zet uw betoog voort.

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik wil nog even ingaan op wat de heer Meinesz aangaf over een ondergang van niets naar niets. Ik bestrijd dat echt. Ik vind dat er echt een vals frame wordt neergezet. Er wordt al jaren gewerkt aan deze metropolitane fietsroute, die vanuit Den Haag over de Binckhorst uiteindelijk naar Pijnacker gaat en cruciale wijken in Den Haag verbindt. Daar is in de afgelopen jaren al flink in geïnvesteerd. Het Jan Linzelviaduct is daar een onderdeel van en de Pletterijkader een ander onderdeel. Het stuk dat nu voorligt, is weer zo'n schakel. Ja, er is ook nog de schakel van de Nieuwe Tolbrug. Daar hebben we gisteren ook nog met alle belanghebbenden in dat gebied weer een bestuurlijk overleg over gehad om te bepalen welke voorontwerpen naar de inspraak gaan, dus ook daar komt de volgende stap bij.

Dan kom ik gelijk bij de motie, die het college verzoekt om het geld dat voor de onderdoorgang is gereserveerd te gebruiken om eerst de fietspaden aan te leggen. U refereert eigenlijk gelijk aan de Nieuwe Tolbrug, maar de Nieuwe Tolbrug heeft zijn eigen budget al. Daar hoeft dit geld dus niet naartoe. U zou ook kunnen zeggen: er liggen geen fietspaden, dus waarom een onderdoorgang? Dat zou ook de andere kant op werken. Stel dat u de fietspaden aanlegt, maar dat er geen onderdoorgang is. Dan botst dat van beide kanten. Het mooie is dat we nu het geld hebben voor zowel de Nieuwe Tolbrug als deze onderdoorgang en dat we daarmee die metropolitane fietsroute kunnen afmaken. Wij ontraden deze motie.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Dus u ziet geen juridische hobbels op de weg van het Jan Linzelviaduct richting dat viaduct wat u wil? U denkt altijd dat dat altijd doorgang gaat krijgen?

Wethouder **Van Asten** (D66). Juridisch zie ik daar geen hobbels. Wij gaan met enkele ontwerpen de inspraak in. Als er een hobbel zou zijn omdat men het in het algemeen niet zou willen op die plek, dan blijf je zitten met de Nieuwe Tolbrug, wat nog steeds een overgang en dus een schakel is in deze route. Ik zou het dan alleen wel de zwakste schakel willen noemen.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Laatste vraag. Wanneer denkt u dan dat dit viaduct volledig gebruikt kan worden vanaf het Jan Linzelviaduct tot onder het viaduct door?

Wethouder **Van Asten** (D66). Zodra deze onderdoorgang is gebouwd, is die volledig te benutten vanaf Pijnacker tot aan het Plein in Den Haag.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Vanaf Pijnacker via het Linzelviaduct tot aan de binnenstad. Wanneer kan daar volledig gebruik van gemaakt worden?

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik denk dat de heer Meinesz een andere vraag bedoelt, namelijk wanneer de Nieuwe Tolbrug gereed is. Dat is natuurlijk wat anders. Als u vandaag instemt, leggen we in week 35 deze onderdoorgang aan. In de plannen ziet u wanneer dat gereed is. Dan kan daar gefietst worden en is er een complete doorgang vanaf het Plein in Den Haag tot aan Pijnacker-Nootdorp en vice versa beschikbaar voor de fietser op een veilige fietsroute.

De **voorzitter**. Dit is het nu hoor, want ik heb al veel te veel goedgevonden. Dit was de eerste termijn. Wie heeft er behoefte aan een tweede termijn? O, u bent nog niet klaar. Neem me niet kwalijk, wethouder.

Wethouder **Van Asten** (D66). Sorry, voorzitter. Ik was inderdaad nog niet klaar.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Een punt van orde, want ik krijg geen antwoord op mijn vraag.

De **voorzitter**. Dat is geen punt van orde, meneer Meinesz. U heeft zo nog een tweede termijn. Gaat uw gang, wethouder.

Wethouder **Van Asten** (D66). De SP vroeg om in de voortgangsrapportage aan te geven wat de gevolgen van de inflatie zijn voor het hele No-Regretpakket. We hebben het daar in de commissie over gehad. Ik onderstreep hierbij de toezegging dat dat zal komen.

In de kostenleidraad komen we ook met de inschatting van complexe projecten. U zei het zo mooi: ik wil zo veel mogelijk van de kameel zien. Dat willen wij allemaal, in de wetenschap dat we het staartje wellicht nooit helemaal zien maar dat we in ieder geval het beste beeld hebben van de staart van een kameel. Daar wordt echt aan gewerkt. We gaan met die leidraad kostenraming ook aan de slag om de gevolgen van de inflatie beter en ruimer te kunnen inschatten. Ongetwijfeld zullen de voorontwerpen dan tegen een hoger bedrag aan u worden voorgelegd. Dat betekent dat we naar een situatie toe gaan waarin het ambitieniveau van alle projecten wellicht een stapje lager zal zijn. De polsstok van de gemeente reikt financieel natuurlijk ook maar zover.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ga een procedurele vraag stellen, want anders krijgen we een hele technische discussie. We krijgen de kostenleidraad. Daarin komt u terug op hoe we bij voorontwerpen met het effect van indexatie omgaan. Klopt dat? Is dat wat ik u net hoorde zeggen?

Wethouder **Van Asten** (D66). Ja, daar gaan we dat duidelijk maken.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dan bewaar ik al mijn vragen voor als die komt.

Wethouder **Van Asten** (D66). De PVV heeft een aantal schriftelijke vragen gesteld. Ik was zelf wat verbaasd over de timing van die schriftelijke vragen, want ik kreeg ze binnen op de dag dat we het debat hierover hadden gehad. Uiteraard krijgt u de beantwoording van die vragen.

U vroeg hoe we het beter kunnen inschatten. Dat ziet op wat ik zojuist heb toegelicht. En hoe borgen we dat het nu wel klopt? Dat zit 'm juist in de manier van werken met dat bouwteam. Er is echt onderzocht welke punten we allemaal gaan tegenkomen. Dit zou juist de garantie moeten zijn dat je hier zo dicht mogelijk op de prijs gestuurd hebt. Dat hebben we goed met ons eigen ingenieursbureau en de aannemer doorgelopen, dus het zou hierbij moeten blijven.

Tot slot stelde de VVD de wezensvraag: welke ruimte heeft de raad nu echt? We hebben dat licht aangestipt. Het is op een laat tijdstip naar uw raad toe gekomen; helaas kon dat niet anders. U

moest het snel in een commissievergadering meenemen en bespreekt het nu in deze raadsvergadering. Ik heb getracht duidelijk te maken waar de haast in zit en wat de oorzaken zijn van deze overschrijding, maar ook wat het belang is van deze verbinding. Ik hoop dat niet alleen u, maar de hele raad hier graag naar kijkt, want dit zijn toch belangrijke verbindingen voor de toekomst van Den Haag.

Noud Dumoulin (VVD). Ik kan me voorstellen dat de wethouder ook verrast was. Het is allemaal heel snel naar ons gegaan toen hij de informatie had. Maar voelt hij zich niet een beetje gepiepeld door de aannemer, die wetende dat dit nog door de raad moet zo laat met dat bedrag komt?

Wethouder **Van Asten** (D66). Ook als bestuurder word je niet graag op een laat moment geconfronteerd met een tijds-klem. Ik heb echter geen enkele reden om aan te nemen dat hier op welke wijze dan ook op gestuurd zou zijn. Het is een complex project en in die complexiteit is er ook hard gewerkt door de aannemer en door ons eigen ingenieursbureau om duidelijkheid te krijgen. Dat gebeurde op dat tijdstip. Doordat wij in week 35 dat tijds-lot hebben - dat hebben we gemeentelijk afgesproken - moeten we vervolgens heel snel handelen. Het samenspel is ongelukkig, maar daar zit geen opzet achter.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan hier later vandaag over besluiten.

Aan de orde is:

E. Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812).

Voorzitter: de heer Sluijs.

De beraadslaging wordt geopend.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Het aanpakken van de wooncrisis is de grootste uitdaging waar Den Haag voor staat. Het woningtekort wordt alleen maar groter, aldus spreker Peter Bos, die ik wil bedanken voor zijn inspraak. Als gemeenteraad ontvangen wij steeds vaker visies van het college in plaats van concrete nota's. Denk aan de visie op de ondergrond, de visie dienstverlening, de Haagse visie op automobilititeit en vandaag de Woonvisie. Maar wat is nu de juridische waarde van een visie en welke rechten kunnen bewoners en bedrijven hieraan ontlelen? Graag een reactie van de wethouder.

De Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans is uitgebreid en beschrijft talrijke uitdagingen. Wat blijft is dat het een visie is en veel nog moet worden uitgewerkt in concreet beleid. Het is geluk op een blaadje, als we dan toch de heer Martini vandaag aan het citeren zijn. Dit roept vragen op over de praktische invulling en de uitvoeringskracht. Vandaag wil ik vijf punten uit mijn eerdere inbreng in de commissie opnieuw onder de aandacht brengen en daarnaast heb ik een drietal moties voorbereid.

Den Haag kampt met een ernstig woningtekort. Hart voor Den Haag eist dat inwoners met een economische en maatschappelijke of lokale binding voorrang krijgen op beschikbare woningen om dit

tekort te verlichten. Daarom heb ik de motie Hagenaars eerst! Geef onze inwoners voorrang op woonruimte voorbereid, met als dictum: verzoekt het college in de vernieuwde huisvestingsverordening gebruik te maken van de wettelijke mogelijkheden in de Huisvestingswet om woningen met voorrang toe te wijzen aan inwoners met een economische, maatschappelijke of lokale binding in Den Haag.

Peter Mekers (D66). De wetgeving geeft ons inderdaad mogelijkheden om tot 50% te reserveren, ook voor andere doelgroepen die aandacht nodig hebben zoals mensen die uitstromen uit de opvang en dergelijke. Ten koste van welke groep moet dit gaan? Bij de toewijzing van sociale huurwoningen in Den Haag gaat al 71% naar mensen die al in Den Haag wonen. Wat voegt dit dan toe?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dit gaat uiteindelijk ten koste van al die mensen die nu van buiten de stad instromen in onze stad. Hou eerst rekening met de inwoners van onze stad. Ik denk dat de inhoud van mijn motie daar heel duidelijk over is.

Peter Mekers (D66). Nee, het is niet duidelijk. Want van al die mensen die nu met voorrang een woning krijgen, komt ook het overgrote deel al uit Den Haag: mensen die hier in Den Haag in een opvang zitten, die in Den Haag in een moeilijke situatie zitten, die hun woning moeten verlaten vanwege stadsvernieuwing bijvoorbeeld. Die vallen allemaal onder die 50% die we al als maximum hebben. Wat voegt het dan toe om nog meer te reserveren? Ten koste van welke groep gaat dat?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Volgens mij gaf ik in mijn eerste reactie al antwoord op de vraag ten koste van welke groep het gaat. Ik begrijp dat D66 de stad wil vullen met mensen van buiten de stad. Ik bepleit hier om vooral eerst rekening te houden met alle mensen die al in deze mooie stad wonen.

De **voorzitter**. De heer Mekers, voor de laatste maal.

Peter Mekers (D66). Dan concludeer ik dat als deze motie uitgevoerd wordt de mensen die op de wachtlijst staan met een urgentie en dergelijke en die al in deze stad wonen het nakijken krijgen, omdat die woningen gereserveerd worden voor mensen die niet op die lijst staan. Bovendien wordt 71% van de sociale huurwoningen in Den Haag aan Hagenezen verhuurd, dus het voegt ook wat dat betreft niks toe.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Er is geen enkele reden om mijn motie niet te steunen, die gewoon vraagt om de wettelijke mogelijkheden uit de Huisvestingswet ook in Den Haag te hanteren.

Hart voor Den Haag wil efficiënter gebruikmaken van de beschikbare woonruimte voor senioren en die helpen verhuizen naar geschiktere en betaalbare woningen. Hierdoor komen gezinswoningen vrij voor jonge gezinnen en starters. Senioren die willen verhuizen naar een kleinere koopwoning lopen tegen allerlei problemen aan. Daarom de motie Bevorderen van doorstroming voor senioren met een eigen woning, met als dictum: verzoekt het college een actieplan op te stellen om de doorstroming van senioren met een eigen woning te bevorderen, hierbij aandacht te besteden aan financiële prikkels, het vergroten van het aanbod, het bieden van ondersteuning, dit in samenwerking te doen met corporaties, ontwikkelaars en andere relevante partijen, de raad binnen zes maanden te informeren over de voortgang en een campagne te starten die senioren informeert over de voordelen van doorstroming.

Peter Mekers (D66). Dit is nou een voorstel waar ik wel blij van word: senioren stimuleren om te verhuizen naar een woning die beter bij ze past. Ik val alleen even over het betrekken van de corporaties hierbij, want het gaat hier voornamelijk om koopwoningen. Welke rol zouden corporaties hierin moeten spelen? We hebben juist het idee dat zij geen woningen moeten verkopen opdat de voorraad op peil blijft. Hoe ziet Hart voor Den Haag dat?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Zij hebben verstand van de doelgroep. Ik zou die kennis vooral gebruiken om te proberen dit hele grote probleem, die grote uitdaging die we hebben in Den Haag, op te lossen.

Peter Mekers (D66). Dat lijkt me heel goed. Daar waardeer ik ze ook voor. Maar het is dus niet de bedoeling om woningen van de corporaties te gaan verkopen aan deze doelgroep?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Nee, dat is niet de intentie van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Wat fijn dat ik de heer Mekers blij heb kunnen maken met een motie.

De Dienst Stedelijke Ontwikkeling kampt met capaciteitsbeperkingen. Daarom dien ik de motie Verbeteren van de uitvoeringskracht van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling in om de uitvoeringskracht van DSO te verbeteren door werkprocessen te optimaliseren en de personele capaciteit te vergroten, met als dictum: verzoekt het college een actieplan op te stellen om de uitvoeringskracht van DSO te verbeteren, waarbij aandacht wordt besteed aan het prioriteren van projecten die veel woningen opleveren, het vergroten van de personele capaciteit door het aannemen van extra medewerkers en het inzetten van externe experts, het optimaliseren van werkprocessen en het gebruik van geavanceerde technologieën, het organiseren van ambtelijke coördinatie om effectieve keuzes te maken, dit in samenwerking met corporaties, projectontwikkelaars en andere relevante partijen, en de raad binnen zes maanden te informeren over de voortgang hiervan. Ik hoop daarmee de heer Mekers ook blij gemaakt te hebben. Ik denk dat het een hele goede motie is en dat die heel belangrijk is om te proberen de wooncrisis, de grote uitdaging die we hebben in Den Haag, op te lossen.

Hart voor Den Haag benadrukt de noodzaak van concrete beleidsmaatregelen in plaats van louter visies. We maken ons zorgen over de betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen. De visie van dit college beschrijft talrijke uitdagingen, maar er is nog veel onduidelijk over de daadwerkelijke uitvoering. De prijzen van betaalbare koopwoningen zijn onbereikbaar geworden. Een woning van € 390.000 bij een brutojaarinkomen van € 85.000 is veel mensen gewoon onhaalbaar. Bovendien blijven de huren maar stijgen terwijl het aanbod afneemt. Wij vragen ons af waar de uitvoering van die hoge ambities van het college blijft. Want al vijf jaar op rij, meneer Balster, realiseert u niet die bouwambities. Die worden maar niet waargemaakt.

Voorzitter. Ik wil het hier in eerste termijn bij laten.

De **voorzitter**. Door de heer Dubbelaar worden de volgende moties (E.14 HvDH, E.15 HvDH en E.16 HvDH) ingediend:

Motie E.14 HvDH Bevorderen van doorstroming voor senioren met een eigen woning

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans, (RIS319812).

Constaterende dat,

- Een aanzienlijk aantal senioren in Den Haag in een eigen woning woont die niet langer passend is bij hun huidige woonsituatie;
- Doorstroming van senioren naar passende woningen bijdraagt aan een betere beschikbaarheid van gezinswoningen voor jonge gezinnen en starters;
- Senioren vaak belemmeringen ervaren bij het verhuizen naar een passende woning, zoals financiële drempels, gebrek aan geschikte alternatieven en behoefte aan ondersteuning bij het verhuisproces;
- De vergrijzing van de bevolking vraagt om een efficiënt gebruik van de beschikbare woonruimte;
- Het verbeteren van de doorstroming de leefkwaliteit van senioren kan verhogen en de druk op de woningmarkt kan verlichten;

Verzoekt het college,

- Een actieplan op te stellen om de doorstroming van senioren met een eigen woning te bevorderen, waarbij aandacht wordt besteed aan:
  - Financiële prikkels, zoals subsidies of belastingvoordelen, om verhuizen aantrekkelijker te maken;
  - Het vergroten van het aanbod van geschikte en betaalbare seniorenwoningen;
  - Het bieden van ondersteuning en advies bij het verhuisproces, inclusief praktische hulp en begeleiding;
- In samenwerking met woningcorporaties, projectontwikkelaars en andere relevante partijen concrete projecten te initiëren die de doorstroming van senioren bevorderen;
- De raad binnen zes maanden te informeren over de voortgang en resultaten van het actieplan en de genomen maatregelen;
- Een bewustwordingscampagne te starten die senioren informeert over de voordelen van doorstroming,

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie E.15 HvDH Hagenaars eerst! Geef onze inwoners voorrang op woonruimte.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans, (RIS319812).

Constaterende dat,

- In de Woonvisie staat dat het college de huisvestingsverordening wil herzien;

- In de Huisvestingswet door de wetgever is vastgelegd dat gemeenten bij de helft van de beschikbare huurwoningen en nieuwbouw koopwoningen tot de betaalbaarheidsgrens (in 2024: €390.000) voorrang kunnen geven aan mensen met een economische, maatschappelijke of lokale binding met de gemeente;
- Den Haag kampt met een woningtekort.

Overwegende dat,

- De Huisvestingswet de mogelijkheid biedt om woningen te reserveren voor woningzoekenden uit de eigen gemeente;
- Gemeenten bij de helft van de beschikbare huurwoningen en bij nieuwe koopwoningen tot de NHG-grens (in 2024: €390.000) voorrang mogen geven aan mensen met een economische, maatschappelijke of lokale binding met de gemeente;
- Gemeenten die hiervan gebruik willen maken, dit moeten opnemen in hun huisvestingsverordening.

Van mening dat,

- Den Haag een groot tekort aan woningen heeft en daarom mensen met een economische, maatschappelijke of lokale binding voorrang moeten krijgen.

Verzoekt het college,

- In de vernieuwde huisvestingsverordening gebruik te maken van de wettelijke mogelijkheden in de Huisvestingswet om woningen met voorrang toe te wijzen aan inwoners met een economische, maatschappelijke of lokale binding in Den Haag,

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie E.16 HvDH Verbetering van de uitvoeringskracht van de dienst Stedelijke Ontwikkeling

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans, (RIS319812).

Constaterende dat,

- De dienst Stedelijke Ontwikkeling (DSO) verantwoordelijk is voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de stad Den Haag en DSO te maken heeft met capaciteitsbeperkingen die de voortgang van projecten kunnen vertragen;
- Het college structureel 10 mln. euro extra heeft toegewezen aan de apparaatslasten van DSO;
- De bouwproductie en renteontwikkeling jaarlijks variëren door factoren zoals hoge bouwkosten, capaciteitsbeperkingen en bezwaarprocedures;
- De gemeente streeft naar de bouw van 4.000 woningen per jaar en het college de nieuwbouw stimuleert via de Start Bouw Impuls (SBI) en samenwerking met de markt;
- Het uitvoeren van projecten van verschillende omvang nagenoeg evenveel capaciteit vergt;

Overwegende dat,

- Het prioriteren van projecten op basis van hun impact zorgt voor een efficiënter gebruik van de beschikbare capaciteit;

- Voldoende personele capaciteit essentieel is voor het uitvoeren van projecten;
- Topambtelijke coördinatie en doorzettingsmacht nodig zijn om effectieve keuzes te maken;

Verzoekt het college,

- Een actieplan op te stellen om de uitvoeringskracht van DSO te verbeteren, waarbij aandacht wordt besteed aan:
  - Het prioriteren van projecten die veel woningen opleveren;
  - Het vergroten van de personele capaciteit door het aannemen van extra medewerkers en het inzetten van externe experts;
  - Het optimaliseren van werkprocessen en het gebruik van geavanceerde technologieën en projectmanagementtools;
  - Het organiseren van topambtelijke coördinatie om effectieve keuzes te maken;
- In samenwerking met woningcorporaties, projectontwikkelaars en andere relevante partijen initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan de verbetering van de uitvoeringskracht van DSO;
- De raad binnen zes maanden te informeren over de voortgang en resultaten van het actieplan;

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Vincent Thepass (GroenLinks). Voorzitter. Voor steeds meer mensen in onze stad is wonen iets onbetaalbaar en onbereikbaar geworden. Het vinden van een woning is steeds meer iets voor mensen die het toch al breed hebben en het verhuren daarvan steeds meer iets voor vooral beleggers die er rendement op willen maken. Wat GroenLinks betreft is de wooncrisis waar we het vandaag over hebben dan ook een vooral een crisis van betaalbaarheid, van een groot tekort aan sociale huur en aan lage middenhuur. Dat is dan ook de opgave waar wij als stad iets mee moeten.

GroenLinks is dan ook blij dat we met deze Woonvisie daar inderdaad op inzetten en dat we daarmee het tij in onze stad kunnen keren, met meer nadruk op betaalbaarheid, op het tegengaan van de tweedeling in onze stad en ook met het beter benutten van de bestaande stad. Dat is volgens mij heel belangrijk als we daadwerkelijk meer woningen willen realiseren. Wij zullen als GroenLinks dan ook voor deze visie stemmen - ik hoor het al van de VVD: het is geen verrassing - maar dat neemt niet weg dat wij natuurlijk ook nog punten voor verbetering zien. Daarom staan we onder een aantal voorstellen van andere partijen. Ik denk bijvoorbeeld aan de motie die collega Arp gaat indienen over de ongedeelde stad en ook aan een motie die later gaat komen van de heer Meekers om maatregelen op een rij te gaan zetten om van de betaalbare ambities op papier ook praktijk te maken, wat heel belangrijk is. We hebben zelf ook twee moties, die ik graag hier toelicht.

We hebben allereerst een motie op het gebied van dakloosheid. In onze ogen is dakloosheid misschien wel het meest schrijnende gezicht van deze wooncrisis. Ik denk dat dat met het statement van de organisatie voor dakloze jongeren deze ochtend opnieuw duidelijk werd. Dakloosheid is in de ogen van GroenLinks allereerst een woonprobleem. Dat zeggen niet alleen wijzelf, maar dat zei ook het Straatconsulaat vanochtend in de inspraak. En goed nieuws, dit hebben we ook als coalitie in ons coalitieakkoord afgesproken: dakloosheid pakken we in Den Haag aan met meer uitstroomwoningen. GroenLinks is blij met die ambitie, met die afspraak, maar wij zien dat de praktijk vaak nog weerbarstig is. We realiseren per jaar maar iets meer dan 300 convenantwoningen, terwijl de vraag daarnaar in onze stad ongeveer 1.000 is. Wij zien ook in evaluaties dat wij achterlopen op de rest van de G5. Wij willen erop inzetten dat we als Den Haag niet alleen in woorden, maar ook in onze daden

meer werk gaan maken van de uitstroom uit de opvang. Dat kan ook met de motie Prioriteer uitstroom opvang, met als dictum: verzoekt het college in de Woonzorgvisie in te zetten op een flinke verhoging met als streven minstens een verdubbeling van het jaarlijkse aantal convenantwoningen, inclusief een flinke toename van Wonen Eerst, en daarbij de evaluatie van het koopelconvenant in de G5 als uitgangspunt te hanteren, en bij zowel nieuwbouw als bij de benutting van de bestaande stad gericht uit te werken hoe woningtoevoegingen hier ook tot meer convenantwoningen zullen leiden. Deze motie wordt mede ingediend door Hera Butt van GroenLinks, Samir Ahraui van de PvdA en Peter Mekers van D66.

Daarnaast denken wij als GroenLinks ook dat we als stad nog meer tempo kunnen maken en nog meer de potentie kunnen benutten van groepswonen en geclusterd wonen. Daar is niet alleen een heel grote behoefte aan vanuit de stad, maar wij zien groepswonen ook als een van de doorstroommotoren als het gaat om senioren. We hebben onder andere gezien bij de Wenckebach, een heel mooi nieuwbouwcomplex met sociale woningen voor senioren, dat het aanbod van seniorenwoningen er wel is, maar dat zolang die groepsvormen er niet zijn heel veel senioren niet de prikkel hebben om toch iets kleiner te gaan wonen. Wij denken dat het anders moet. Daarom de motie Doorstromen door groepswonen, met als dictum: verzoekt het college in de Woonzorgvisie groepswonen en andere vormen van geclusterd wonen extra te stimuleren als instrument om doorstroom en onderlinge zorg te bevorderen, en dit onder andere door te vertalen in gebiedsgerichte doelen, een specifieke doelstelling geformuleerd in de vorm van een percentage binnen de te realiseren ouderenhuisvesting en het afspreken van concrete projecten binnen prestatieafspraken. Deze motie is medeondertekend door collega Ahraui. Ik zou hierbij willen zeggen, misschien afsluitend voor een interruptie, dat dit echt een win-win is die we kunnen pakken. We kunnen hiermee aan de ene kant ouderen in staat stellen om waardig ouder te worden, samen met onderlinge zorg. Hierdoor komen ook weer meer ruime gezinswoningen vrij. Volgens mij winnen we daar allemaal bij.

Hinke de Groot (CDA). Het CDA en GroenLinks zijn het altijd eens als het gaat om meer groepswonen voor ouderen, maar verschillen nog weleens van mening als het gaat over belemmerende regels. We hebben er al een uitgebreid commissiedebat over gehad en we weten allemaal dat heel veel partijen terughoudend zijn om betaalbare woningen te realiseren, omdat er zoveel regels en normen zijn waar ze aan moeten voldoen. Mijn verduidelijkende vraag over deze motie is dan ook: is het een streven of is het nog een extra norm naast al die normen die er al zijn?

Vincent Thepass (GroenLinks). Dat is een terechte vraag. We hebben hier ook een interruptiedebatje over gehad in de commissie. Ik heb de motie bewust zo verwoord en het is ook mijn doel dat we in de Woonzorgvisie niet een norm op projectbasis hebben. Ik had daar best het nut van ingezien, maar ik denk ook dat daar een minder breed draagvlak voor is. Het idee is om bij de Woonzorgvisie een concreet percentage te hebben op het totaal aan te realiseren ouderenhuisvesting. We spreken heel vaak met z'n allen die bredere intentie uit, maar we willen dat concreter wordt aangegeven hoe we dat gaan doen. Dat willen we doen met het percentage en ook door bijvoorbeeld via de prestatieafspraken met die concrete projecten te komen.

De **voorzitter**. Door de heer Thepass, daartoe gesteund door de heer Ahraui, wordt de volgende motie (E.9 GL) ingediend:

Motie E.9 GL Doorstromen door groepswonen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans, RIS319812.

Overwegende, dat:

- Doorstroom van senioren één van de grootste uitdagingen vormt voor de woningmarkt in de komende decennia;
- Groepswonen en geclusterd wonen het niet alleen aantrekkelijker maken voor senioren om door te stromen, maar ook bijdraagt aan het tegengaan van vereenzaming, onderlinge informele zorg en compacter bouwen zonder dat dat ten koste gaat van woonkwaliteit;

Constateernde, dat:

- De doorstroom van senioren naar kleinere reguliere woningen nu vaak nog tegenvalt;
- Onze stad veel initiatieven kent rondom groepswonen en andere vormen van geclusterd wonen, maar het tekort aan locaties hiervoor vaak het probleem is;
- De wachtlijsten bij onder andere senioren voor dit soort woonvormen, (bijvoorbeeld bij Centrum groepswonen, GDO en Knarrenhof), lang zijn;
- Het college binnen het stimuleringsplan innovatieve woonvormen een jaarlijks doel heeft vastgesteld, maar dit nog een heel brede categorie is, waardoor het niet duidelijk is hoeveel wooneenheden groepswonen / geclusterd wonen gerealiseerd gaan worden.

Verzoekt het college:

- In de woonzorgvisie groepswonen en andere vormen van geclusterd wonen extra te stimuleren als instrument om doorstroom en onderlinge zorg te bevorderen;
- Dit onder andere door te vertalen in gebiedsgerichte doelen, een specifieke doelstelling geformuleerd in de vorm van een percentage binnen de te realiseren ouderenhuisvesting en het afspreken van concrete projecten binnen prestatieafspraken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer Thepass, daartoe gesteund door de heer Ahraui en de heer Mekers, wordt de volgende motie (E.10 GL) ingediend:

Motie E.10 GL Prioriteer uitstroom opvang

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans, RIS319812.

Overwegende, dat:

- In het coalitieakkoord is afgesproken dat de toevoeging van extra uitstroomwoningen de kern vormt van de Haagse dakloosheidsaanpak;
- Dakloosheid niet alleen een mensonterend probleem is, maar ook met hoge maatschappelijke kosten gepaard gaat;

Constaterende, dat:

- Den Haag in het realiseren van convenantwoningen ver achterloopt op de vraag in de stad (1000 woningen per jaar) en de rest van de G5;
- Er in het kader van dakloosheid in de huidige woonvisie nog alleen over preventie wordt gesproken, maar er wel een concretere (kwantitatieve) inzet zal volgen in de woonzorgvisie;
- Wonen Eerst de beste oplossing is voor de aanpak van dakloosheid en zorgproblematiek en per geïnvesteerde euro 2,50 oplevert, maar er hier nu maar 50 woningen per jaar voor gereserveerd staan;

Verzoekt het college:

- In de woonzorgvisie in te zetten op een flinke verhoging met als streven minstens een verdubbeling van het jaarlijkse aantal convenantwoningen, inclusief een flinke toename van Wonen Eerst, en daarbij de evaluatie van het koepelconvenant in de G5 als uitgangspunt te hanteren;
- Bij zowel nieuwbouw als bij de benutting van de bestaande stad gericht uit te werken hoe woningtoevoegingen hier ook tot meer convenantwoningen zullen leiden;

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Laat ik beginnen met een compliment voor de titel van de Woonvisie. Een stad in balans in 2040 is wat de ChristenUnie/SGP betreft een goed en mooi streven. De stad is in balans, als de stad ongedeelder en rechtvaardiger is. Daar worden in de Woonvisie verschillende voorstellen toe gedaan. De ChristenUnie/SGP bouwt graag ook mee aan een stad in balans. Daarom hebben we nog enkele voorstellen die dat wellicht een beetje dichterbij brengen.

Het begint wat ons betreft met het ontmoedigen van verevenen. Het bouwen van sociale huurwoningen moet altijd aantrekkelijker zijn dan het afkopen ervan, ook en juist bij kleine ontwikkelingen. Dat zijn namelijk vaak de ontwikkelingen die plaatsvinden op het zand. Om werk te maken van de 50% sociaal op het zand hebben we van harte meegetekend met de motie van collega Arp, die nog ingediend moet worden. Maar die 50% moet vervolgens niet verevend oftewel afgekocht worden. Daarom dien ik samen met collega Mekers van D66 een motie in, met als dictum: verzoekt het college bij het instellen van een vereveningsfonds de aanbevelingen uit het rapport mee te nemen en uit te werken, evenals nieuwe inzichten nu de Omgevingswet in werking is getreden, de verschillende opties om tot een vereveningsbijdrage te komen uit te werken en de hoogst mogelijke bijdrage verder uit te werken in een voorstel voor de opzet van een vereveningsfonds, en de opzet van een vereveningsfonds als raadsvoorstel aan de raad te sturen.

Om de stad meer in balans te brengen is niet alleen een betere verdeling van het aandeel sociale woningen nodig. Ook mensen die vallen binnen de categorie zorgdoelgroep verdienen meer en betere plekken, gespreid over onze stad. Om de daad bij het woord te voegen moeten we ook de ruimte voor zorgdoelgroepen vastleggen in en bij nieuwbouwplannen. Daarom dien ik samen met collega Mekers een motie in, met als dictum: verzoekt het college te onderzoeken hoe draagkracht van en leefbaarheid in een buurt randvoorwaardelijk kunnen zijn bij het wel of niet toewijzen van een woning aan iemand uit de zorgdoelgroep, voor de Woonzorgvisie te onderzoeken of in nieuwbouwontwikkelingen, wanneer draagkracht van en leefbaarheid in een buurt dit toestaan, een vast percentage kan worden toegewezen aan mensen uit de zorgdoelgroep, met inachtnaam van de randvoorwaarden die daarbij horen, en de raad hierover uiterlijk gelijktijdig met de Woonzorgvisie te informeren.

Een stad zonder leraren, agenten of zorgpersoneel is niet in balans. Ze zijn met reden van vitaal belang. Velen van hen verlaten nu de stad omdat ze hier geen fatsoenlijke betaalbare woonplek kunnen vinden. Ambitie is daarom hard nodig. Om die ambitie een beetje op te schroeven, heb ik een amendement, dat ik indien samen met collega De Ridder om dictum II als volgt te wijzigen: de Woonvisie Den Haag 2040 'Wonen in een stad in balans' vast te stellen met dien verstande dat de tekst op pagina 39 als volgt wordt gewijzigd: 'We stellen de ambitie om jaarlijks 120 woningen voor deze doelgroepen beschikbaar te stellen', en de Actielijn 6 Vitale beroepsgroepen kunnen wonen in de stad, actie 2 op pagina 49 als volgt wordt gewijzigd: 'Jaarlijks gaan we 60 sociale huurwoningen toewijzen aan vitale beroepsgroepen'.

U heeft het mij vaker horen zeggen, maar de kracht zit 'm in herhaling: woningen bouwen is meer dan stenen stapelen. Wonen gaat over leefbaarheid, ontmoeting, zingeving en nog veel meer. Daar moet ook ruimte voor zijn, bijvoorbeeld voor collectieve plekken, dus plekken waar je elkaar kan ontmoeten. Onderzoek toont aan dat dat werkt tegen eenzaamheid onder bijvoorbeeld ouderen en dat het aantoonbaar tot minder zorgkosten leidt. Tegenwoordig noemen we dat sociale duurzaamheid: het creëren van plekken waar mensen elkaar ontmoeten en waar de brede welvaart wordt gestimuleerd. Gelukkig kunnen we daarop als gemeente ook sturen in de tenders, via de gunningscriteria. Daarin kan je die zogenaamde sociale duurzaamheid laten meewegen, zodat een ontwikkelaar bijvoorbeeld punten krijgt voor de collectieve ruimtes. Als we echt in balans willen komen, moeten we daar meer mee doen. Daarom heb ik een motie om dat te stimuleren. De motie verzoekt het college sociale duurzaamheid als gunningscriterium in aanbestedingsprocedures uit te werken en de raad voor de zomer van 2025 de uitwerking hiervan voor te leggen.

Het is bijna kerst, het feest van het licht, waarbij we vieren dat Jezus naar de wereld kwam om mensen te redden. 2000 jaar geleden was er al geen fatsoenlijke plek voor een hoogzwangere vrouw en haar man, dus werd Jezus geboren in een stal. U hoort het: alternatieve woonvormen zijn van alle tijden. Laten we als stad alles op alles zetten om te zorgen voor voldoende herbergen, voldoende plekken en voldoende alternatieve woonvormen. Ik wens u gezegende kerstdagen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door de heer De Ridder, wordt het volgende amendement (E.A CU/SGP) voorgesteld:

Amendement E.A CU/SGP Meer ambitie voor het huisvesten van vitale beroepsgroepen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812),

Besluit om dictum II als volgt te wijzigen;

- de Woonvisie Den Haag 2040 'Wonen in een stad in balans' vast te stellen **met dien verstande dat:**
  - **de tekst op pagina 39 als volgt wordt gewijzigd:** We stellen de ambitie om jaarlijks **120** woningen voor deze doelgroepen beschikbaar te stellen.
  - **de Actielijn 6 Vitale beroepsgroepen kunnen wonen in de stad, actie 2 op pagina 49 als volgt wordt gewijzigd:** Jaarlijks gaan we **60** sociale huurwoningen toewijzen aan vitale beroepsgroepen;

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg worden de volgende moties (E.2 CU/SGP, E.3 CU/SGP en E.20 CU/SGP) ingediend:

Motie E.2 CU/SGP ontmoedigen van verevening

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812),

constaterende, dat:

- in de Woonvisie het voornemen tot het opzetten van een vereveningsfonds is opgenomen;

overwegende, dat:

- al in 2020 de motie ‘geen koehandel met afkoop sociale huurwoningen’¹ is aangenomen;
- de raad daarin de wens heeft uitgesproken dat het afkopen van sociale huurwoningen minder aantrekkelijk moet zijn dan het bouwen van sociale huurwoningen;
- dit betekent dat de vereveningsbijdrage voor het niet bouwen van sociale huurwoningen zo hoog mogelijk moet zijn;
- ter afdoening van deze motie een onafhankelijk onderzoek is uitgevoerd waarin bij het opzetten van een vereveningsfonds wordt aanbevolen om ”een directe koppeling te leggen tussen de locaties waar het aandeel sociaal achterwege blijft, en waar het additionele aandeel sociaal wordt toegevoegd.”²
- ook aanbevolen wordt om de woonagenda verplicht te stellen vanaf twee woningen, “zodat voor elk project van meerdere woningen een vereveningsbijdrage kan worden geëist.”³

verzoekt het college:

- bij het instellen van een vereveningsfonds de aanbevelingen uit het rapport mee te nemen en uit te werken, evenals nieuwe inzichten nu de omgevingswet in werking is getreden;
- de verschillende opties om tot een vereveningsbijdrage te komen uit te werken en de hoogst mogelijke bijdrage verder uit te werken in een voorstel voor de opzet van een vereveningsfonds;
- de opzet van een vereveningsfonds als raadsvoorstel aan de raad te sturen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie E.3 CU/SGP Woningen bouwen is meer dan stenen stapelen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812),

---

¹ https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/12651273/1?connection_type=17&connection_id=9277382

² https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/12651273/1?connection_type=17&connection_id=9277382

³ https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/12651273/1?connection_type=17&connection_id=9277382

constaterende, dat:

- de gemeente in aanbestedingsprocedures gunningscriteria hanteert, waarbij partijen punten behalen door te voldoen aan die criteria;

overwegende, dat:

- het ondanks de woningcrisis van belang is om goed te bouwen voor de lange termijn;
- sociale duurzaamheid in en bij nieuwbouw van belang is om de leefbaarheid en de gemeenschap te bevorderen;
- met het criterium sociale duurzaamheid extra punten toegekend kunnen worden aan bijvoorbeeld de ontwikkeling van collectieve ruimte;
- collectieve ruimte in onder meer de huisvesting voor ouderen aantoonbaar tot vermindering van zorgkosten leidt;⁴

verzoekt het college:

- sociale duurzaamheid als gunningscriterium in aanbestedingsprocedures uit te werken;
- de raad voor de zomer van 2025 de uitwerking hiervan voor te leggen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie E.20 CU/SGP Zorgdoelgroepen meer in nieuwbouwwoningen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812),

constaterende, dat:

- de gemeente een opgave heeft als het gaat om het huisvesten van zorgdoelgroepen;

overwegende, dat:

- het aantal zorgdoelgroepen onevenredig is verspreid over de stad, met een concentratie in al meer kwetsbare buurten zoals in Zuidwest;
- de opgave voor de huisvesting van zorgdoelgroepen die in de Woonvisie wordt genoemd op dit moment niet wordt gehaald;

verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe draagkracht van en leefbaarheid in een buurt randvoorwaardelijk kunnen zijn bij het wel of niet toewijzen van een woning aan iemand uit de zorgdoelgroep;
- voor de woonzorgvisie te onderzoeken of in nieuwbouwwontwikkelingen – wanneer draagkracht van en leefbaarheid in een buurt dit toestaan – een vast percentage kan worden toegewezen aan mensen uit de zorgdoelgroep (met in achtnaam de randvoorwaarden die daarbij horen), en de raad hierover uiterlijk gelijktijdig met de woonzorgvisie te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

---

⁴ <https://www.watertorenberaad.nl/publicaties/samen-slim/>

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. Na die prachtige woorden durf ik hier bijna niet meer te staan. Ook ik wens u allen alvast fijne dagen.

Den Haag is een geweldige stad, maar voor tienduizenden inwoners blijft een betaalbare woning een onmogelijke droom. Starters betalen een torenhoge huur, gezinnen kunnen geen betaalbare koopwoning vinden en ouderen willen wel, maar kunnen vaak niet doorstromen naar een seniorenwoning. Daarnaast is er ook nog eens een groeiend aantal dak- en thuislozen in de stad. Mijn fractie wil dan ook graag de heer Bos bedanken voor het inspreken namens het Straat Consulaat en de Achterban Jongeren van het Straat Consulaat bedanken voor de oproep aan het college om echt aan de slag te gaan om jongerendakloosheid te bestrijden.

De woningmarktcrisis vraagt om lef, ambitie en actie. Deze Woonvisie zet daar ook een belangrijke stap in, met plannen voor 50% sociale woningbouw in wijken waar die nu ontbreekt en de inzet op een divers en gemixt woningbouwprogramma. Mijn fractie zou graag van het college willen weten hoe we deze ambitie concreet en snel gaan uitvoeren. We staan dan ook onder de moties die worden ingediend door collega's Arp en Mekers over het bevorderen van die 50% sociaal in wijken waar nu te weinig sociale huurwoningen te vinden zijn. In de commissie hebben we gepleit voor een gemeentelijk woningbedrijf, dat slechte woningen zou kunnen opkopen en renoveren en beschikbaar zou kunnen maken, omdat dit kan bijdragen aan betaalbare en duurzame huisvesting. Het is dan ook fijn dat het college aangaf dit in de verdere uitwerking nader te willen onderzoeken. Daar kijken we dan ook graag naar uit. In de raamovereenkomst en de prestatieafspraken met woningcorporaties verwachten we ook veel maatregelen uit de Woonvisie terug te kunnen zien. Wij zullen die daar tegen die tijd dan ook streng op beoordelen.

Een stad als Den Haag heeft echter ook een verantwoordelijkheid voor kwetsbare groepen. Zij hebben recht op onderdak en begeleiding. Het mogelijk schrappen van de taakstelling voor statushouders door het kabinet is dan ook onverantwoord. Het kan leiden tot dakloosheid en de schending van kinderrechten. Mijn fractie is van mening dat Den Haag samen met de regio en de provincie nog steeds zijn voorttrekkersrol zou moeten behouden en verantwoordelijkheid zou moeten blijven nemen voor iedereen. Daarom dien ik samen met collega's Thepass en Butt van GroenLinks en collega Faïd van de HSP de motie Humane huisvesting, ook zonder taakstelling in. Deze motie roept het college op zich samen met de regio en de provincie blijvend in te zetten voor humane en ruimhartige huisvesting van statushouders, ook als de taakstelling voor gemeenten verdwijnt, daarbij aandacht te behouden voor de zorg- en ondersteuningsvraag van statushouders, met inbegrip van begeleiding bij inburgering, taalverwerving en toegang tot werk en onderwijs, en de raad jaarlijks te informeren over de voortgang en resultaten van deze inzet.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Als ik even kijk naar wat de wethouder van de Partij van de Arbeid in de afgelopen jaren heeft gerealiseerd, dan constateer ik dat bijna alle nieuwgebouwde woningen compleet verdwijnen, omdat die allemaal naar statushouders gaan. Tenminste, dat gebeurt niet direct, maar er komen meer statushouders dan dat er woningen bij komen. Hoe kijkt u dan naar de toekomst?

Samir Ahraui (PvdA). Mijn fractie zegt altijd dat we een grote woningbouwopgave hebben, maar in tegenstelling tot collega Dubbelaar willen wij niet verschillende typen woningzoekenden tegenover elkaar zetten. We moeten veel bouwen, voor iedereen en voor diverse groepen. Die verantwoordelijkheid willen wij nemen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Maar als de wet nou veranderd wordt, dan moeten we die toch gewoon volgen? Nu gaat u uw eigen wetten in het leven roepen, zeg maar.

De **voorzitter**. Via de voorzitter spreken.

Samir Ahraui (PvdA). Als er wetten zijn, dan moet je die naleven. U hoort mij ook zeker niets anders zeggen. Maar dat neemt niet weg dat er duizenden woningzoekenden zijn die de kans lopen om dakloos te raken en dat honderden, duizenden kinderen het risico lopen om langdurig in sobere opvang te zitten. Wellicht wordt u heel enthousiast van het bericht dat minister Faber één tandenborstel per gezin wil gaan toewijzen, maar in dat soort opvanglocaties wil ik deze kinderen niet hebben. Die kinderen hebben ook gewoon recht op een woning. Ze hebben recht op een dak boven het hoofd. Ik vind dat we daar een verantwoordelijkheid in moeten nemen. Dat moeten we doen samen met de provincie en de regio, want alleen kunnen we dat als stad niet aan, maar we hebben wel een morele verantwoordelijkheid om daarin stappen te zetten.

De **voorzitter**. De heer Dubbelaar, voor de laatste maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). De praktijk is dat je een woning maar één keer kan weggeven. Je kan niet tegen een inwoner van Den Haag zeggen: u krijgt deze woning en een statushouder krijgt deze woning ook. Die woning kan maar naar één iemand gaan. Waarom kiest u dan niet voor die inwoner van Den Haag?

Samir Ahraui (PvdA). De PvdA kiest voor álle inwoners die een woning zoeken. Dat is de opgave waar we voor staan. Dat is de opgave waarvoor wij de verantwoordelijk willen nemen. Ik hoor de heer Dubbelaar vooral verschillende woningzoekenden tegenover elkaar zetten, maar dat is niet mijn visie op de samenleving.

Hinke de Groot (CDA). Het CDA is ook heel erg voor humane huisvesting, maar het eerlijke verhaal is ook dat er een grens is aan wat we als Den Haag aankunnen. We kunnen niet alle huisvesting van Nederland in Den Haag realiseren. Er zijn bijvoorbeeld ook heel veel Hagenaars en Hagenezen die er nu al amper tussen komen op de woningmarkt, terwijl ze hier al jarenlang wonen. Is de PvdA het daarmee eens? En is het de bedoeling van deze motie om specifiek ook voorrang voor statushouders te regelen? Kan de heer Ahraui dat verduidelijken?

Samir Ahraui (PvdA). Gezien de aankondiging vanuit het kabinet verdwijnt die voorrangsregeling überhaupt, want het kabinet wil het wettelijk onmogelijk maken dat statushouders urgentie kunnen krijgen. Maar dat neemt niet weg dat we in regionaal verband echt nog wel een inspanningsverplichting hebben voor een grote groep mensen die op een gegeven moment echt moet doorstromen naar een huis, omdat dat de beste mogelijkheid geeft om snel in te burgeren, kinderen snel naar school te sturen en snel hun werk en hun leven te kunnen oppakken. Die verantwoordelijkheid willen wij samen met de regio en de provincie pakken, zodat we een inspanningsverplichting hebben, in de lobby richting het Rijk maar ook in de mogelijkheden die we wellicht in regionaal en provinciaal verband zouden kunnen oppakken, om deze groep zo snel mogelijk op een goede manier mee te kunnen laten doen aan de samenleving.

Rutger de Ridder (VVD). Ik hoor meneer Ahraui van de Partij van de Arbeid allerlei prachtige verhalen vertellen over het oplossen van de wooncrisis. Nou, er wordt helemaal niks opgelost. Ik zie namelijk alleen maar dat er extra regels komen, extra regels komen en extra regels komen. Hoe denkt de Partij van de Arbeid dat er dan ook maar één huis extra gebouwd gaat worden?

Samir Ahraui (PvdA). We hebben gezien dat we de laatste tijd, met minder regels, vaak aan het kortste eind trokken als het ging om de betaalbaarheid. Als er gebouwd wordt, bouwen we niet altijd voor de doelgroep die dat het meest nodig heeft. Ik geloof erin dat we met de Woonvisie die er nu ligt en met de maatregelen die daarin staan ... Dat gaat ook echt wat vragen van ons als overheid, maar u zult niet verbaasd opkijken als ik zeg dat ik geloof in een sterke overheid die de touwtjes weer in handen krijgt op de woningmarkt en daarin keuzes durft te maken.

Rutger de Ridder (VVD). De woningmarkt in Nederland is zo ongeveer de meest gereguleerde woningmarkt in heel de wereld. En dan zegt de Partij van de Arbeid hier dat we nog meer moeten reguleren, want als de overheid het doet, komt het goed. Van welke planeet komt de Partij van de Arbeid?

Samir Ahraui (PvdA). Wij komen van een planeet waarop we omkijken naar mensen die een betaalbare woning nodig hebben. Wij komen van een planeet waarop we zien dat de wachtlijst voor sociale huurwoningen heel hoog is. Wij komen van een planeet waarop we zien dat we te weinig goedkope en middeldure huurwoningen realiseren. Wij komen van een planeet waarop we zien dat we te weinig betaalbare koopwoningen realiseren. We hebben de afgelopen tien, twintig jaar gezien wat het betekent als wij als overheid zeggen: wij trekken onze handen ervan af en we laten vooral speculanten en anderen de dienst uitmaken op de woningmarkt. Dan wordt er namelijk voor al die groepen niet gebouwd. Van die planeet komt mijn partij. Ik ben benieuwd op welke planeet de VVD aanwezig is.

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, voor de laatste maal.

Rutger de Ridder (VVD). De VVD staat voor een verhaal - dat ga ik zo meteen ook houden - waarin we ook daadwerkelijk wat bouwen. Als ik de Partij van de Arbeid zo hoor, wil die allerlei regels, zoals 30%, 50% of 80% betaalbaar. Maar 80% van nul is nog steeds nul, hè? Dat is wat de Partij van de Arbeid doet. Zes jaar lang leverde de Partij van de Arbeid hier een wethouder. U heeft ook landelijk heel lang in de regering gezeten. Hier lokaal bent u al zo ongeveer sinds 1906 in het bestuur, waarvan anderhalf jaar niet, en dan gaat u mij de maat nemen alsof wij het niet doen? U bent niet goed wijs.

De **voorzitter**. Die laatste toevoeging is niet nodig.

Samir Ahraui (PvdA). Ik hoop dat de heer De Ridder hele fijne feestdagen tegemoet gaat, want wat kerstsfeer kan er volgens mij goed in. We hebben heel veel projecten gezien en gesteund in de afgelopen jaren waar mijn fractie ook echt wel bedenkingen bij had. En dat waren allemaal, stuk voor stuk, voorstellen waar de VVD ook zelf de bestuurders voor leverde. Wat zagen we?

Betaalbaarheidsnormen werden niet gehaald, keer op keer. En nu zien dat we eindelijk, na jaren wegstijgen op de woningmarkt, de touwtjes weer in handen krijgen, dat we eindelijk wat meer regie pakken en dat we eindelijk samen met woningcorporaties kansen pakken om voldoende betaalbare woningen te bouwen. Daar staat mijn partij voor en daar zal mijn partij altijd voor strijden.

Peter Mekers (D66). Ik zit nog even terug te denken aan het commissiedebat. Misschien kan meneer Ahraui het mij helpen herinneren, want ik meen dat er een partij was die heel hard riep: we hebben een sterke marktmeester nodig op deze woningmarkt. Heb ik dat gedroomd of heeft de heer Ahraui dat ook gehoord?

Samir Ahraui (PvdA). Ja, dat heb ik ook gehoord. Alleen was ik vergeten dat ik de ondertitel niet gehoord had: alleen op de momenten dat het ons zelf goed uitkomt. Dus op momenten dat het goed uitkomt dat we een sterke marktmeester hebben, moeten we die gaan organiseren en regelen, maar als het niet uitkomt, moeten we de markt vooral de vrije hand geven.

Peter Mekers (D66). Ik vond dat destijds een goede opmerking over die sterke marktmeester, maar ik ben dan altijd van mening dat je ook regels moet hebben om te zorgen dat die marktmeester zijn werk kan doen. Die marktmeester moet niet ad hoc kunnen besluiten wie hij wel of niet aardig vindt. Dat probeert u nu toch te doen met deze moties?

Samir Ahraui (PvdA). U heeft het over moties, maar ik heb er zonet eentje ingediend. Doelt u daarop? Ik heb namelijk verder geen moties ingediend. Maar ik denk dat het heel goed is dat we met deze Woonvisie weer wat meer regie gaan pakken en dat we veel meer op de betaalbaarheid gaan sturen. We hebben daar in de uitwerking daarvan echt nog wel een grote opgave. Ik denk dat het heel goed is om straks ook bij de Nota Grondbeleid en bij andere instrumenten te gaan kijken wat we kunnen doen om extra instrumenten in handen te hebben om daaraan sturing te geven, maar dat er sturing nodig is, is evident.

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, een nieuw punt?

Rutger de Ridder (VVD). Jazeker, voorzitter. Het ging namelijk over die marktmeester, waar ik in de commissievergadering inderdaad iets over heb gezegd. Ik ben benieuwd hoe de Partij van de Arbeid daar nou in staat. De Partij van de Arbeid vindt marktmeesters klaarblijkelijk ook belangrijk, maar ik zie de Partij van de Arbeid vooral alles aan de overheid vastkleven. Hoe ziet de PvdA dat nou echt?

Samir Ahraui (PvdA). Dit is, denk ik, een beetje een herhaling van zetten. De overheid moet de regie pakken op de woningmarkt om ervoor te zorgen dat iedereen een betaalbare huurwoning kan vinden. Daar hebben we regulering en maatregelen voor nodig, want we hebben gezien wat het betekent als we die niet hebben. Dan trekt namelijk het gros van de Hagenaren en Hagenezen uiteindelijk aan het kortste eind bij het vinden van een betaalbare woning.

Rutger de Ridder (VVD). We hebben toch al heel veel regulering? We hebben toch al heel veel regels? Waarom moet er dan altijd maar weer een regeltje bij? Kan de PvdA nou nooit een keer zeggen: dan gaan we er ook wat regels af halen? Dat zou de bouwers namelijk uiteindelijk echt helpen.

Samir Ahraui (PvdA). Ik zou bijna willen zeggen: waarom vinden we de VVD nooit aan onze zijde op het moment dat we voor iedereen betaalbaar willen bouwen? Ik kan me voorstellen dat sociale huurwoningen wellicht wat ingewikkelder liggen voor de VVD, maar het gaat ook om de middeldure huur en om betaalbare koopwoningen. Er is een veel breder segment waarin we echt nog slagen te maken hebben. We moeten volgens mij alle kansen grijpen die er zijn om ervoor te zorgen dat iederéén in deze stad een betaalbare woning kan vinden.

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, voor de derde maal.

Rutger de Ridder (VVD). U zal de VVD altijd aan uw zijde vinden om dingen daadwerkelijk te realiseren, maar dát doet deze Woonvisie nou net niet.

Samir Ahraui (PvdA). Volgens mij geeft deze Woonvisie een uitstekende basis om net te doen wat nodig is voor die Hagenezen en Hagenaren die op dit moment broodnodig een woning nodig hebben. Er wordt nog heel veel uitgewerkt en ik hoop dat we ook de VVD aan onze zijde vinden bij het nadenken over die uitwerking. Als we namelijk één ding hebben gezien in de afgelopen jaren, dan is dat dat we niet mogen wegstijgen op de woningmarkt en dat we niet mogen wegstijgen op het moment dat zo veel opgeleverde woningen niet naar de doelgroepen gaan die ze het hardst nodig hebben.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Echt alles en iedereen wordt hier de maat genomen door de Partij van de Arbeid, behalve de PvdA-wethouder. Waarom is dat? Vijf jaar lang zit die PvdA-wethouder daar, en vijf jaar lang maakt hij niet waar wat hij moet waarmaken. Waarom hoor ik meneer Ahraui dáár nou nooit eens over?

Samir Ahraui (PvdA). De heer Dubbelaar begint erover dat ik iedereen de maat neem. Ik verdedig de Woonvisie zoals die is. Ik ben blij dat we mooie doelstellingen hebben en dat we maatregelen gaan nemen om de woningmarkt op te pakken. Dat is ook het resultaat van de wethouder die daar op dit moment zit en daar zijn wij als Partij van de Arbeid enorm trots op.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dus vijf jaar lang haalt de wethouder zijn doelstellingen niet en dan volgt er geen enkel kritisch geluid? Dat is de Partij van de Arbeid?

Samir Ahraui (PvdA). Ik kan me voorstellen dat er, als u de heer Balster daar ziet zitten, een rood lapje voor uw ogen komt en u alleen maar denkt dat hij op alle facetten van de woningmarkt invloed heeft. Als dat zo was, hadden we misschien 60% of 70% sociale huurwoningen gerealiseerd in de afgelopen tijd, maar de heer Balster heeft het niet in zijn eentje voor het zeggen. We hebben te maken met de markt en met regelgeving vanuit het Rijk. We hebben te maken met zo veel facetten van de woningmarkt waar ook wij als stad Den Haag mee te dealen hebben. Ik zou zeggen: kijk eens naar de buurgemeenten. Dan denk ik dat wij hier in de stad nog een heel mooi bouwresultaat hebben.

De **voorzitter**. Dubbelaar, voor de derde maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). En toch wilt u dan de spelregels nog ingewikkelder maken. Dat is wat u nu voorstelt.

Samir Ahraui (PvdA). Mijn partij is er om voor iedereen in Den Haag te bouwen. Daar moeten we betaalbaar voor gaan bouwen. Daar moeten we als gemeente onze nek voor uitsteken. Ik had eigenlijk gehoopt dat ik daarbij ook Hart voor Den Haag aan onze zijde zou vinden, om goed te kijken welke woningzoekende op dit moment aan het kortste eind trekt, om goed naar de samenleving te kijken en om te zien dat juist mensen met een laag inkomen of een middeninkomen geen woning kunnen vinden. Dan moet de gemeente ingrijpen. U wilt dat de gemeente op allerlei dingen ingrijpt, maar op het moment dat wij willen gaan kiezen voor betaalbare woningbouw, gaat u mij de maat nemen alsof wij dat niet doen. Mijn partij doet daar niet aan mee.

Lesley Arp (SP). Misschien is het goed om wat nuance in het debat aan te brengen. Ik vind het wel lastig dat de heer Ahraui nu wijst naar allemaal externe factoren, terwijl we gewoon de norm hebben van 4.000 woningen. Ik snap dat bepaalde externe factoren een rol spelen, maar kijk bijvoorbeeld naar het doorbraakplan. Daarin staan ook een heleboel plannen die gewoon al jarenlang niet van de grond komen. Wijst de heer Ahraui, zoals ik opmaak uit zijn reactie, nu heel erg naar externe factoren zoals de markt en naar dingen buiten het college om? Of vindt hij ook dat normen die het college zelf heeft

opgesteld ook echt normen zijn waar het college naar heeft te streven, en dat wij als gehele raad ook kritisch moeten blijven kijken waar het college steken laat vallen?

Samir Ahraui (PvdA). Nee, zeer zeker. Ik denk dat ik me kan scharen achter de woorden die mevrouw Arp daarover zonet uitte. Ik werd uitgedaagd in een interruptiedebatje met de heer Dubbelaar, waardoor het wel heel erg eenzijdig was, maar ik denk dat de nuance die u in uw interruptie aanbracht zeker nodig is op dit onderwerp. Dat vraagt natuurlijk ook wel iets van ons als gehele raad.

De **voorzitter**. U vervolgt uw betoog. Of was u er al doorheen? Dat geloof ik eigenlijk niet! Nee, inderdaad.

Samir Ahraui (PvdA). Ik had net mijn motie ingediend en was bijna aan het einde gekomen. Je zou het bijna vergeten na al die interrupties.

De woningmarktcrisis laat geen ruimte voor stilstand. Daarom is het goed dat het college niet alleen wil kijken naar kansen voor nieuwbouw, maar ook de bestaande voorraad beter wil benutten. Laten we nú handelen voor een eerlijk en betaalbaar Den Haag. Tot zover, en fijne feestdagen allemaal. Ik denk dat iedereen een goed reces goed kan gebruiken.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraui, daartoe gesteund door de heer Thepass en mevrouw Faïd, wordt de volgende motie (E.22 PvdA) ingediend:

Motie E.22 PvdA Humane huisvesting, ook zonder taakstelling

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 19 december, ter bespreking van afronding debat “Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans”.

Overwegende, dat:

- Statushouders in de Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans, aangemerkt zijn als aandachtsgroep met een speciale zorg- of ondersteuningsvraag;
- De Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans, de ambitie uitspreekt om de komende jaren statushouders te blijven huisvesten, en hierbij ook aandacht te hebben voor ondersteuning bij inburgering en andere zorgaspecten;
- Den Haag, als internationale en diverse stad, heeft altijd een voortrekkersrol vervuld in het bieden van humane opvang en huisvesting aan kwetsbare groepen.

Constaterende, dat:

- Het huidige kabinet recent de intentie heeft aangekondigd te willen stoppen met de wettelijke taakstelling betreft het huisvesten van statushouders voor gemeenten;
- Het wegvallen van een landelijke taakstelling risico's met zich meebrengt voor de continuïteit van de huisvesting en ondersteuning van statushouders op lokaal niveau, terwijl de behoefte aan een humane aanpak onverminderd blijft bestaan;
- Samenwerking op regionaal niveau en met maatschappelijke partners noodzakelijk is om ook zonder landelijke verplichting de ambitie uit de woonvisie waar te maken.

Verzoekt het college:

- Zich samen met de regio en de provincie blijvend in te zetten voor humane en ruimhartige huisvesting van statushouders, ook als de taakstelling voor gemeenten verdwijnt;
- Daarbij aandacht te behouden voor de zorg- en ondersteuningsvraag van statushouders, met inbegrip van begeleiding bij inburgering, taalverwerving en toegang tot werk en onderwijs;
- De raad jaarlijks te informeren over de voortgang en resultaten van deze inzet.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. De nieuwe Woonvisie is wat betreft de Haagse Stadspartij een grote stap vooruit, met meer sociale woningen, ook in wijken met juist weinig sociale voorraad. De Haagse Stadspartij steunt daarom deze Woonvisie, maar heeft nog wel drie moties.

Allereerst kregen we vanmorgen van het Straat Consulaat een statement over het gebrek aan woningen voor jongeren. De Haagse Stadspartij ziet dit al langer. Dakloosheid is een ernstig probleem, waarvan de effecten jarenlang doorwerken. Daarom dienen we een motie in om de vraag nu helder te krijgen en daar vervolgens ook eisen over op te stellen. De motie heet 'Realiseer meer jongerenwoningen'. De motie verzoekt het college voor Q2 2025 een behoefteonderzoek uit te voeren waaruit blijkt welke woonbehoefte (type woning en prijs) jongeren in Den Haag hebben en vervolgens indien nodig een concrete doelstelling te formuleren voor het aantal te realiseren jongerenwoningen in Den Haag. Deze motie wordt mede ingediend door meneer Ahraui van de Partij van de Arbeid.

Gelukkig is een groot deel van de tijdelijke contracten verleden tijd. Toch blijven er tijdelijke contracten mogelijk voor doelgroepen zoals studenten, jongeren en mensen uit zorgdoelgroepen. Deze tijdelijke contracten, zoals ook antikraak- of antileegstandscontracten, leggen een grote psychische druk op huurders. Daarom moeten we er zo snel mogelijk van af. Helaas is hiervoor in de Woonvisie wat ons betreft te weinig aandacht. Daarom dien ik de volgende motie in, Formuleer een visie op het verminderen van preciaire woonvormen. Deze motie verzoekt het college een eigen visie te ontwikkelen op het verminderen van preciaire woonvormen in Den Haag. De motie wordt mede ingediend door mevrouw Arp van de SP.

Tot slot. In deze ongekende wooncrisis moet elke woonruimte gekoesterd worden. En zoals mevrouw Klokkenburg daarnet al aangaf, is kraken van alle tijden. Tenslotte werd de stal ook gekraakt. Toch is er nog steeds moedwillige leegstand. Tegelijkertijd blijkt uit de evaluatie van het kraakverbod dat handhaving veel tijd en capaciteit kost. Daarom heb ik de volgende motie, Verminder werkdruk bij politie en OM en gedoog kraken. Het dictum luidt: verzoekt het college het kraakverbod niet te handhaven zolang er sprake is van woningnood en hoge werkdruk bij de politie en het OM.

Rutger de Ridder (VVD). Zegt mevrouw Faïd Mattheüs 26: 14-16 iets?

De **voorzitter**. Wilt u het nog één keer herhalen? Mevrouw Faïd is iets minder Bijbelvast dan de heer De Ridder, heb ik het idee.

Rutger de Ridder (VVD). Mattheüs 26, 14 tot 16.

De **voorzitter**. Mevrouw Faïd, komt u er maar in, hoor.

Fatima Faïd (HSP). Inderdaad, ik ben minder Bijbelvast dan meneer De Ridder en misschien andere mensen hier. Misschien kunt u dus even verduidelijken wat u precies bedoelt.

Rutger de Ridder (VVD). Ja, ik zal het u verduidelijken. Dat was het verraad van Judas. Ik vroeg mij af hoeveel zilverlingen u gisteren heeft gekregen voor uw veranderde stem over de motie van afkeuring.

Fatima Faïd (HSP). Het venijn druipt er een beetje van af. Ik ga helemaal niet op deze vraag antwoorden. Ik vind dit een ongepaste vraag van een partij die toch ook gewoon bekendstaat als een machtspartij. Ik denk dat uw partij in de loop der tijd veel meer zilverlingen heeft gekregen. Als ik kijk naar het landelijke beleid dat u en uw partners aan het maken zijn, denk ik dat u zakken vol zilverlingen heeft.

De **voorzitter**. De heer De Ridder, voor de derde maal.

Rutger de Ridder (VVD). Ik vraag dit omdat het vrij bizar te noemen is dat je met een partij een overleg hebt gehad over een motie van afkeuring en er vervolgens ineens iets verandert zonder dat je daar iets van hoort, waardoor een collega totaal in de wind gezet wordt. Ik ben ervan overtuigd dat mevrouw Faïd daarvoor iets heeft gekregen, en ik zou graag willen weten wat dat is. Ik denk dat de mensen in de stad dat ook willen weten, want het was heel normaal geweest als ze gewoon nog steeds voor had gestemd, aangezien er niets veranderd is in die tijd.

Fatima Faïd (HSP). Godzijdank ga ik er zelf over of ik voor een motie stem of niet, en niet de VVD of andere partijen in de raad. Zoals meneer De Ridder mij kent, geldt: hoe meer gekkigheid er vanuit uw kant komt, hoe standvastiger ik word. Ik sta helemaal achter de stem die ik gisteren uitgebracht heb, omdat er wel degelijk dingen veranderd zijn. Daar wil ik het graag bij laten, want ik ga zelf over de keuzes die ik maak en niet andere partijen.

De **voorzitter**. Meneer Dubbelaar wil daar ook nog wat over vragen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik ben ook gewoon nieuwsgierig. Wat is er dan precies veranderd ten opzichte van die vorige stemming?

Fatima Faïd (HSP). Nogmaals, ik ga er zelf over of ik ergens wel of niet voor stem. U heeft ook een brief gekregen van de commissie-Van Gool. Daarin staat duidelijk uitgelegd hoe zij kijken naar het onder druk zetten van hun commissie. Dat was voor ons de aanleiding om een andere keuze te maken.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dus de Stadspartij kan hier met droge ogen beweren dat ze er niks voor teruggekregen heeft.

Fatima Faïd (HSP). Zoals ik al eerder gezegd heb, gaat de Stadspartij nooit voor macht. De Stadspartij wil invloed, en waarschijnlijk hebben we invloed gekregen.

De **voorzitter**. Dubbelaar, laatste maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik ken de Stadspartij als een partij die transparantie nastreeft en niet als een partij van achterkamertjespolitiek. Daarom denk ik: laten we open kaart spelen.

Fatima Faïd (HSP). Nou, wat ik zonet zei, is de verklaring. Meer is er niet. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**. Ik dank u ook. Mevrouw De Groot stond al klaar, namens het CDA.

De **voorzitter**. Door mevrouw Faïd, daartoe gesteund door mevrouw Arp, wordt de volgende motie (E.11 HSP) ingediend:

Motie (E.11 HSP) Formuleer een visie op het verminderen van precare woonvormen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van de Woonvisie Den Haag 2040

Overwegende, dat:

- De woonvisie geen visie bevat over leegstandscontracten en antikraak overeenkomsten.

Constaterende, dat:

- Woningen die verhuurd worden via leegstandscontracten of antikraak vaak slechte woningen met slecht onderhoud betreffen of gebouwen die niet direct geschikt zijn om te bewonen;
- De mensen die hier wonen er niet voor “kiezen” maar vaak erop aangewezen zijn omdat er geen ander aanbod is;
- Deze bewoners vaak niet kunnen doorstromen naar een andere woning omdat er geen aanbod is, geen afspraken over vervangende woonruimte zijn gemaakt of er nog onvoldoende woonduur is opgebouwd.

Verzoekt het college:

- Een eigen visie te ontwikkelen op het verminderen van precare woonvormen in Den Haag.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Faïd worden de volgende moties (E.12 HSP en E.13 HSP) ingediend:

Motie E.12 HSP Realiseer meer jongerenwoningen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van de Woonvisie 2040;

Overwegende, dat:

- De woonvisie geen concrete doelstelling bevat over de realisatie van jongerenwoningen in Den Haag.

Constaterende, dat:

- Uit ethos-tellingen in andere steden en regio's blijkt dat 40% van de getelde dakloze mensen jonger is dan 28 jaar;
- Er de afgelopen jaren weinig specifiek gebouwd is voor deze doelgroep;
- Dakloosheid een grote en langdurige impact heeft op het leven van de getroffen mensen;
- Geen eigen woning betekent dat mensen hun leven moeten “uitstellen”;

- Er ook initiatieven zijn van jongeren om zelf woningen te realiseren.

Verzoekt het college:

- Voor Q2 2025 een behoefte onderzoek uit te voeren waaruit blijkt welke woonbehoefte (type woning en prijs) jongeren in Den Haag hebben en vervolgens indien nodig een concrete doelstelling te formuleren voor het aantal te realiseren jongerenwoningen in Den Haag;

En gaat over tot de orde van de dag.

Moties E.13 HSP Verminder werkdruk bij politie en OM – Gedoog kraken

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van de Woonvisie Den Haag 2040;

Overwegende, dat:

- Uit de evaluatie van het uitgebreide kraakverbod blijkt dat de werkdruk van de individuele pandeigenaar verschoven is naar de politie en het OM;
- De belasting op het OM en de politie al erg hoog is, volgens de politie en het OM zelf;
- De politie zelf oproept om geen evenementen te organiseren in de aanloop, tijdens en na de NAVO-top;
- Kraken een effectief middel is gebleken om leegstaande panden te gebruiken in de woningnood;
- Kraken een effectief middel is gebleken om tegencultuur een plek te geven in de stad;
- Een effectieve leegstandsaanpak in Den Haag pas op zijn vroegst in 2026 wordt ingevoerd.

Verzoekt het college:

- Het kraakverbod niet te handhaven zolang er sprake is van woningnood en hoge werkdruk bij de politie en het OM.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Een huis is meer dan een stapel stenen en een dak boven je hoofd. Een huis is een thuis, waar je je gekend weet en je veilig voelt, alleen of met dierbaren om je heen, een thuis in Den Haag. We hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid om het tekort aan fatsoenlijke huisvesting aan te pakken. Dat betekent voor het CDA niet alleen meer huizen bouwen, maar ook een balans vinden. Dat betekent betaalbare woningen, maar altijd met genoeg voorzieningen. Het betekent dat we de schaarse ruimte goed inzetten en verdelen om recht te doen aan alle doelgroepen en woongemeenschappen in een stad. Daarbij hoeven we niet alles vanuit het stadhuis en vanuit de overheid zelf te organiseren. Er zit immers al heel veel initiatief in de samenleving, juist om te bouwen aan woongemeenschappen. Denk aan gezinnen, huishoudens, die een slaapkamer over hebben en die kamer best willen verhuren aan een student of een jongere die voor het eerst een woning zoekt. Denk ook aan initiatieven voor studenten en jongeren met kamers en een gemeenschappelijke ruimte. Al die

samenwoonvormen wil het CDA graag stimuleren. We hebben het hier ook in het commissiedebat al uitgebreid over gehad. Vandaag wil ik nog een motie indienen, met de titel 'Samenwoonvormen studenten en jongeren met verantwoord verkameren'. Het dictum luidt: verzoekt het college hospitaerverhuur ook toe te staan voor huishoudens met meer dan één persoon, hierbij de randvoorwaarde te onderzoeken dat er evenveel slaapkamers als bewoners zijn, ook onzelfstandige huisvesting voor studenten en jongeren toe te staan in de wijken waar dat qua leefbaarheid verantwoord is, en hiervoor een voorstel te doen bij de Nota Voorraadbeleid, extra regels te onderzoeken voor het borgen van de leefbaarheid, zoals een minimaal aantal vierkante meter per bewoner, minimaal één kamer per bewoner, een maximaal percentage verkamering in een wijk of straat, en verkamering alleen toestaan indien dit volgens meetinstrumenten van leefbaarheid verantwoord kan worden, zoals de Leefbarometer, de rapportage naar leefbaarheidseffecten of de LER. Deze motie is medeondertekend door de heer Mekers van D66.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik was benieuwd of het CDA de Leefbarometer beschouwt als een geschikt instrument in deze context.

Hinke de Groot (CDA). Ik constateer dat er meerdere meetinstrumenten zijn om de leefbaarheid te meten. De vraag welk instrument geschikt is, ook juridisch, kan ik nu niet beantwoorden. Daarom hebben we juist deze motie ingediend, om te kijken hoe we tot een goede juridische onderbouwing kunnen komen om de leefbaarheid te toetsen en op een verantwoorde manier weer kamers toe te staan voor studenten en jongeren.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik begrijp dus dat het CDA op zoek is naar juridische onderbouwing, maar wat als de Leefbarometer concludeert dat alle wijken in Den Haag op twee na, leefbaar genoeg zijn voor verkamering? Wat vindt het CDA dan van zo'n uitkomst?

Hinke de Groot (CDA). Dan gaat het CDA, zoals het dat altijd doet, heel goed bekijken hoe dat onderzoek is gedaan en of het ook overeenkomt met de druk op voorzieningen die er in die wijken is. Er is ook nog een rapportage over de leefbaarheidseffecten, die ook door het college gepresenteerd gaat worden. Ik ben benieuwd of dit dan een goed beeld geeft of dat we ook naar die rapportage moeten kijken. Zoals u hoort, ben ik er dus nog niet van overtuigd dat de Leefbarometer hiervoor een geschikt instrument is.

De **voorzitter**. De heer Van den Bos, voor de derde maal.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Dus als ik het goed begrijp, is het niet zo dat het CDA gaat instemmen als wordt geconcludeerd dat de Leefbarometer juridisch kan, maar wel heel veel ruimte geeft.

Hinke de Groot (CDA). Nee. Wij tekenen nooit automatisch bij het kruisje. Het gaat er namelijk uiteindelijk om dat we genoeg voorzieningen realiseren. De leefbaarheid staat voorop, vandaar ook deze motie om dat goed en zorgvuldig te onderzoeken.

Rutger de Ridder (VVD). Ik was, in het verlengde daarvan, benieuwd of het voor het CDA ook nog uitmaakt dat we het formaat huizen in stand houden, zodat we niet alleen maar verkamering hebben maar de huizen ook in hun geheel geschikt zijn voor gezinnen.

Hinke de Groot (CDA). Ja, uiteraard. Die zijn ook ontzettend belangrijk. Je moet gewoon goed kijken wat past bij de woongemeenschappen in onze stad.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Wat voegt dit nou precies toe aan hetgeen er al in de Woonvisie staat en eigenlijk al bekend is bij iedereen?

Hinke de Groot (CDA). De Woonvisie is natuurlijk heel algemeen. Daar hebben we het in het commissiedebat ook over gehad. Die is misschien wel te algemeen voor wat we willen. Het CDA wil dat we nou eindelijk een keer zorgen dat die verkamering voor studenten en jongeren, waar Hart voor Den Haag ook voor staat, in de Huisvestingsverordening geregeld wordt. Maar ik wil wel dat dat heel zorgvuldig gebeurt voor deze doelgroep, en dat de leefbaarheid wordt getoetst. Daarvoor zag ik nog geen voorstellen in de Woonvisie staan en dat moet wel terugkomen in de Nota Voorraadbeleid. Dat voegt deze motie toe.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Maar er komt een verruiming van het kamerbewoningsbeleid. Begin dit jaar hebben we daar een voorstel voor gekregen. Door een motie van Hart voor Den Haag is dat toen even geparkeerd tot de vaststelling van de Woonvisie. Het komt al naar de raad toe. Ik snap dus niet zo goed waarom deze motie nu ingediend wordt.

Hinke de Groot (CDA). Die motie heeft het CDA toen ook van harte ondersteund, omdat wij vinden dat het zorgvuldig moet gebeuren. Maar wat nog mist, is dat we goed kijken naar de juridische onderbouwing, ook voor jongeren. Dan moet je namelijk kijken naar een bepaalde leeftijd. En als ik kijk naar wat is toegezegd voor de Nota Voorraadbeleid, zie ik daar nog geen concrete borging in zitten dat ook de leefbaarheid op orde is, en de randvoorwaarden daarvoor. Vandaar dat ik daar een paar hele gedetailleerde voorstellen voor doe, om dat heel goed in kaart te brengen zodat we zo meteen verstandige keuzes maken. Dat voegt het dus hartstikke toe en ik hoop dat de heer Dubbelaar dit van harte steunt.

De **voorzitter**. Dubbelaar, voor de derde maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Nou, de heer Dubbelaar twijfelt vooral. Ik merk namelijk dat de indiener van deze motie een beetje twijfelt of wethouder en zijn staf wel een fatsoenlijk beleid kunnen opleveren. Tenminste, die indruk krijg ik.

Hinke de Groot (CDA). Nee, ik twijfel helemaal niet. Ik constateer dat we als raad het hoogste orgaan van de gemeente zijn en dat we moeten zorgen dat we hier goed beleid aannemen, ook bij de Woonvisie. Wij zien het als een mogelijke verbetering dat we ook goede waarborgen hebben voor genoeg voorzieningen en dat we zorgen dat er meer kamers bij komen voor studenten en jongeren. Daarom dien ik deze motie in.

De **voorzitter**. Gaat u verder, mevrouw De Groot.

Hinke de Groot (CDA). Tot slot. Ik hoop vooral heel erg op de steun van alle fracties die altijd voor studentenhuisvesting en studentenwelzijn zijn. We hebben daar gisteren ook meerdere moties over aangenomen. Ik verwacht dus ook de steun van die fracties, en ook van de heer Kaptheijns, die een mooie vraag stelde over studentenhuisvesting. Vandaag kunnen we deze motie aannemen. Ik hoop ook van harte op steun van de VVD. Ik vond het in het commissiedebat erg interessant om te horen dat de VVD dakopbouw voor studentenhuisvesting een goed idee vindt. Wat mij betreft kunnen we met deze

motie ook kijken of we dat op een verantwoorde manier kunnen doen. Ik kijk dus van harte uit naar de stemming, zodat we ook echt wat kunnen gaan realiseren voor meer studentenhuisvesting en jongerenhuisvesting in Den Haag. Tot zover.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot, daartoe gesteund door de heer Mekers, wordt de volgende motie (E.1 CDA) ingediend:

Motie (E.1 CDA) Samenwoonvormen studenten en jongeren met verantwoord verkameren

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812),

Constaterende dat:

- Er meerdere huishoudens zijn in Den Haag die een kamer over hebben, en die best willen aanbieden aan een jongere, maar dit niet kunnen omdat hospitaverhuur alleen is toegestaan voor huishoudens van 1 persoon.
- In de Woonvisie is aangekondigd om de mogelijkheden te onderzoeken om de regels rondom kamerbewoning en hospitabewoning te verruimen.

Overwegende dat:

- Initiatieven vanuit de samenleving voor het huisvesten van jongeren, een positieve bijdrage kunnen leveren aan het huisvestingsstekort bij jongeren die nu noodgedwongen thuis moeten blijven wonen.
- Verkamering niet geschikt is voor alle doelgroepen, maar wel kan aansluiten op de woonbehoefte van jongeren die voor het eerst op zichzelf gaan wonen.
- Er veel studentenstudio's worden gebouwd in het nieuwbouwsegment, maar veel jongeren ook graag samen met andere huisgenoten en een gemeenschappelijke ruimte willen wonen.
- Samenwoonvormen kunnen bijdragen aan welzijn van studenten, jongeren, en tegengaan van eenzaamheid.
- Voorop staat om alleen te verkameren in de wijken waar de leefbaarheid dat toestaat.

Verzoekt het college:

- Hospitaverhuur ook toe te staan voor huishoudens met meer dan 1 persoon. Hierbij de randvoorwaarde te onderzoeken, dat er evenveel slaapkamers als bewoners zijn.
- Ook onzelfstandige huisvesting voor studenten en jongeren toe te staan in de wijken waar dat qua leefbaarheid verantwoord is, en hiervoor een voorstel te doen bij de Nota voorraadbeleid.
- Extra regels te onderzoeken voor het borgen van de leefbaarheid, zoals:
  - Een minimaal aantal vierkante meter per bewoner,
  - Minimaal 1 kamer per bewoner,
  - Maximaal percentage verkamering in een wijk of straat,
  - Verkamering alleen toestaan indien dit volgens meetinstrumenten van leefbaarheid verantwoord kan worden, zoals de leefbarometer, de rapportage naar leefbaarheidseffecten of de LER.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Hoewel de Woonvisie nog heel veel open eindjes bevat die nader moeten worden uitgewerkt, zien wij deze Woonvisie als een stap vooruit ten opzichte van de vorige. Zoals de visie nu voorligt, zouden wij die dan ook prima kunnen steunen. Wel voelt de SP wat teleurstelling over het feit dat de 50% sociaal bij nieuwbouw in de rijkere wijken, toch een van duidelijkste koerswijzigingen ten opzichte van de vorige visie, na doorvragen slechts een uitgangspunt blijkt en geen harde norm. Want hoe effectief zal dit uitgangspunt zijn in de strijd tegen segregatie? Hoeveel ruimte zullen projectontwikkelaars pakken om hieronderuit te kunnen komen? Aangezien ik verwacht dat het college en de SP hierin wel hetzelfde doel voor ogen hebben, namelijk het wegnemen van de tweedeling in onze stad, is het wenselijk om de effectiviteit van dit beleid te evalueren. Daarom heb ik de volgende motie, mede ingediend door de Partij van de Arbeid, GroenLinks, de ChristenUnie/SGP en DENK. De motie verzoekt het college uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026 met een evaluatie te komen van de effectiviteit van 50% sociaal als uitgangspunt in rijkere wijken, indien de effectiviteit hiervan onvoldoende is aangetoond, met aanvullende maatregelen te komen zodat er in deze wijken bij nieuwbouw alsnog 50% sociaal wordt gerealiseerd, en indien wordt afgeweken van het uitgangspunt 50% sociaal, ontwikkelaars te vragen om standaard een nadere financiële en planologische onderbouwing te leveren waarom besloten is af te wijken.

Dan resteren er voor de SP gek genoeg vooral vragen over voorstellen van andere partijen, want dat zijn er best een hoop.

We zien dat D66 in verschillende moties vraagt om 'ja, tenzij'-beleid. Hoewel de SP bijvoorbeeld altijd tegen het buitengewoon rigoureuze splitsingsverbod was, dat ooit onder wethouder Revis is ingevoerd, kunnen wij nog niet helemaal overzien wat instemmen met een 'ja, tenzij'-beleid ten aanzien van splitsen concreet teweeg zou brengen voor de stad. Kan de wethouder hier nader op ingaan? Ik vind het belangrijk om te weten wat er gebeurt als deze motie wordt aangenomen.

Ten slotte nog een vraag over sympathieke voorstellen die door de ChristenUnie/SGP en GroenLinks zijn ingediend om het aantal woningen voor zorgdoelgroepen te verhogen. Wij steunen deze oproep, maar vinden tegelijkertijd dat het college een goede weg is ingeslagen door in deze Woonvisie aandacht te hebben voor een betere spreiding van zorgdoelgroepen in de stad. Kan de wethouder dan ook garanderen dat dit spreidingsmechanisme niet onder druk komt te staan als deze voorstellen, waar mijn fractie positief tegen aankijkt, worden aangenomen? Tot zover.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door de heer Ahraui, mevrouw Klokkenburg en de heer Thepass, wordt de volgende motie (E.19 SP) ingediend:

Motie E.19 SP Maak ongedeelde stad de norm

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 – Wonen in een stad in balans (RIS319812).

Constaterende, dat:

- De Woonvisie Den Haag 2040 ernaar streeft dat in wijken met minder dan 30% sociale huurwoningen en waar de gemiddelde OZB- waarde van de bestaande woningen hoger is dan het stedelijk gemiddelde de sociale huurvoorraad wordt uitgebreid;

- Om die reden voor deze wijken het uitgangspunt wordt gehanteerd van minimaal 50% sociale huur in de nieuwbouwopgave;
- Een uitgangspunt minder bindend is dan een norm, zoals de 30%-norm voor sociale woningbouw die momenteel geldt.

Overwegende, dat:

- Het belangrijk is dat het beleid uit de Woonvisie Den Haag 2040 daadwerkelijk bijdraagt aan minder segregatie;
- Het nu onduidelijk is of 50% sociaal als uitgangspunt daadwerkelijk bij zal dragen aan meer sociale woningbouw in de rijkere wijken, met uitzondering van woningbouwlocaties waar de gemeente meer sturingsmogelijkheden heeft door actief grondbeleid.

Verzoekt het college:

- Uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026 met een evaluatie te komen van de effectiviteit van 50% sociaal als uitgangspunt in rijkere wijken;
- Indien de effectiviteit hiervan onvoldoende is aangetoond, met aanvullende maatregelen te komen zodat er in deze wijken bij nieuwbouw alsnog 50% sociaal wordt gerealiseerd;
- Indien wordt afgeweken van het uitgangspunt 50% sociaal, ontwikkelaars te vragen om standaard een nadere financiële en planologische onderbouwing te leveren waarom besloten is af te wijken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Ik merk wel dat we steeds vaker gaan spreken over moties die nog niet zijn ingediend. Ik word daar altijd een beetje ongemakkelijk van, want het debat wordt eigenlijk gewoon gevoerd op het moment dat de motie daadwerkelijk ingediend is. Uiteindelijk is het natuurlijk ook aan de indieners óf ze de motie indienen. Ik hoop dat we daar een klein beetje op kunnen letten met elkaar.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. Deze Woonvisie doet precies het tegenovergestelde van wat nodig is. De Woonvisie staat vol met plannetjes, ideeetjes en gedachten. Het is een links stuk, zonder genoeg realiteit om echte resultaten te boeken. De Haagse VVD vindt het eigenlijk potsierlijk. Hagenaars hebben helemaal niets aan dit verhaal. Er komen geen huizen bij voor mensen die we in onze stad graag willen. We weten hoe we de wooncrisis moeten aanpakken, maar het college weigert dat goed te doen. Het is heel simpel: huizen bouwen, kleine huizen bouwen, grote huizen bouwen, appartementen bouwen, huizen met een tuin bouwen. Onze doelstelling is 4.000 huizen per jaar. Dat halen we al jaren niet. Dat lukt deze wethouder niet. En na een wethouderschap Wonen van bijna zes jaar, constateer ik dat het geduld van de VVD op is.

Om dichterbij te komen, moet je het makkelijker maken voor bouwers, niet moeilijker. Ga eens aan de slag. Ga eens bouwen. Doe eens wat. Als we bouwen, moeten we dat namelijk weloverwogen doen. Dat doen we op plekken waar het kan, en niet lukraak in de stad. Het moet daar gebeuren waar het past en het echt een toevoeging is.

Peter Mekers (D66). Ik redeneer even mee vanuit de VVD: minder regels, zaken vrij aan de markt laten ... Hoe worden er dan betaalbare en ook middeldure woningen gebouwd?

Rutger de Ridder (VVD). Zo meteen kom ik met een amendement, dat niet zegt dat we helemaal niet meer betaalbaar zouden moeten bouwen maar wel dat we het niet moeten overdóén. Je kan best wel regels stellen. Daarom zei ik in de commissie ook dat een goede markt een sterke marktmeester heeft. Maar ook het modewoord van deze tijd, 'regie', wil niet zeggen dat de overheid dan alles zelf moet doen. De overheid is je moeder niet.

Peter Mekers (D66). Gelukkig heb ik een hele sympathieke moeder, die altijd over anderen nadenkt en ook het beste met ze voor heeft. Dat kan ik niet altijd zeggen van ontwikkelaars, eerlijk gezegd. Die hebben toch ook hun eigen bottomline voor ogen. Het moet voor hen vooral rendabel zijn. Daar geef ik ze ook geen ongelijk in, anders kun je niet bouwen, maar je hebt die afspraken toch juist nodig om betaalbaar te bouwen? We zien nu dat in allerlei projecten vooral de middeldure huur en de middeldure koop het onderspit delven als er iets tegenzit. Hoe gaan we die dan stimuleren?

Rutger de Ridder (VVD). Uiteindelijk moet je in the end keuzes maken. We hebben een woontop gehad, waar werd gezegd 'twee derde betaalbaar', en in Den Haag doen we daar nog een schepje bovenop. Ik vind dat onverstandig.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Rutger de Ridder (VVD). Ik had het over de plekken waar we bouwen. Zelfs dat gaat niet goed. Maak nou eens een gebied af. Zet die kleine capaciteit van het ambtenarenapparaat in waar dat het meeste effect heeft. Daarom dien ik het volgende amendement in, dat besluit om onder dictum II toe te voegen: met dien verstande dat voor het toevoegen van woningen de prioriteit, en dus ook de ambtelijke capaciteit, ligt bij de drie intensiveringsgebieden (CID, Binckhorst, Zuidwest); projecten in andere wijken zijn mogelijk, zij het niet grootschalig. Dit amendement wordt mede ingediend door Jan Willem van den Bos van de Partij voor de Dieren.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Meneer De Ridder gaat interessante voorstellen indienen, maar dit voorstel vind ik het minst interessante. Laten we hiermee grote kansen buiten de drie gebieden niet links liggen?

Rutger de Ridder (VVD). Nee, zeker niet. Met mijn amendement blijft dat mogelijk. Als er goede, makkelijke kansen voorbijkomen, moet je die pakken, maar het gaat mij erom waar je de prioriteit legt. We hebben de drie intensiveringsgebieden en daar denken we goed over na, in structuurvisies en ontwikkelstrategieën; ik heb het gisteren al een paar keer gezegd. Dat werkt. Zet daar nou vol op in. Daar kunnen we die woningen goed toevoegen en daar past het ook goed.

Peter Mekers (D66). Als vooral de focus ligt op deze drie gebieden, is de heer De Ridder dan niet bang dat dat afschrikt om met plannen te komen voor de rest van Den Haag? In de vorige periode, toen een VVD-wethouder dit dossier van de grotestadsontwikkeling onder zijn hoede had, hoorde ik namelijk vanuit mijn werkveld: nee, je hoeft niet per se op steun te rekenen vanuit het stadhuis als het buiten die grote ontwikkelingen ligt, want daar lopen ze niet hard voor. Is dat het beleid dat de VVD wil doorzetten, dus dat de rest van de stad op slot gaat? Dat proef ik wel een beetje.

Rutger de Ridder (VVD). Nee, het is een correctie op een verschuiving in deze Woonvisie. In deze Woonvisie zie ik een duidelijke verschuiving in prioritering van de drie intensiveringsgebieden naar bredere wijken in de stad. Ik vind dat een verkeerd signaal. Laten we nou eerst eens inzetten op die

drie intensiveringsgebieden. Andere projecten moeten zeker mogelijk zijn, maar de ambtelijke capaciteit is beperkt dus dan moet je keuzes maken. Dat doen wij.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Rutger de Ridder (VVD). Om de wooncrisis aan te pakken, moet je een paar dingen doen, zoals rust op de woningmarkt creëren door regels in stand te houden, zorgen dat ontwikkelaars Den Haag een fijne stad vinden om in te investeren, zorgen dat ontwikkelaars in Den Haag makkelijker hun weg weten te vinden naar het stadhuis, zorgen dat juridisch-planologische documenten snel door besluitvorming komen en regels schrappen. Wat doet wethouder Balster? Regels toevoegen. We moeten wijken versterken. Wat doet het college? Wijken verzwakken. Deze Woonvisie wordt een ramp voor Den Haag. De VVD wil geen regels toevoegen maar regels schrappen. Daarom hebben we het amendement Werkbare betaalbaarheidseis, dat beoogt om onder dictum II toe te voegen: met dien verstande dat de betaalbaarheidseisen voor nieuwbouw bestaan uit een ondergrens van 50% betaalbaar (30% sociaal, 20% middeldure huur) en een streven van 80% betaalbaar (30% sociaal, 20% middeldure huur, 30% middeldure huur/betaalbare koop).

Onze wijken bezwijken onder overbewoning. Je zal maar ergens wonen en te weinig voorzieningen hebben en geen parkeerplek kunnen vinden. Dat is onleefbaar, verschrikkelijk. We hebben strakke regels gesteld voor splitsing en verkamering. De inkt van de regels is nog niet eens droog of dit linkse college gaat alweer door met het verder onleefbaar maken van onze wijken. Dat moeten we niet doen. Daarom heb ik het amendement Handhaven regels beperkingen splitsen en kamerbewoning. Dat beoogt om onder dictum II toe te voegen: met dien verstande dat de bestaande beperkingen voor het splitsen en verkameren in Den Haag onverminderd van kracht blijven.

We zeiden het al: we willen geen regels toevoegen maar regels schrappen. Daarom hebben wij nog één ander amendement. Dat is het amendement Betaalbaarheidseisen vanaf 80 woningen. Daarmee wordt aan dictum II toegevoegd: met dien verstande dat de betaalbaarheidseisen voor nieuwbouw pas gaan gelden voor projecten vanaf 80 woningen.

De **voorzitter**. Excuus, de heer Mekers had een interruptie, ik denk op nog op het vorige punt.

Peter Mekers (D66). Inderdaad, die gaat over de motie over het handhaven en beperken van splitsen en kamerbewoning. We hebben onder andere initiatieven gezien om alleenstaande moeders een kamer te kunnen aanbieden. Dat kan niet volgens de huidige regels, dus dan zegt de VVD tegen dat soort initiatieven: er is voor u geen plaats in Den Haag. Lees ik dat er goed uit?

Rutger de Ridder (VVD). Onze huidige regels maken het echt nog wel mogelijk dat er in de stad gesplitst en verkamerd wordt, alleen niet in de goedkope wijken en niet in de middeldure wijken, omdat de VVD die wijken en die voorraad graag wil houden zoals die zijn. Die wijken staan namelijk al zo enorm onder druk. Dat is de reden waarom wij dit doen. In de duurdere wijken kan het nog steeds.

Peter Mekers (D66). Daar zien we echt wel verschillen in. Nederlanders hebben redelijk veel vierkante meters per persoon aan woonruimte, sowieso in vergelijking met andere Europese landen. Je zou dus zeggen dat er overal wel ruimte te vinden is. Maar het initiatief dat ik noemde, dat eerder dit jaar naar ons toe kwam en dat door het pauzeren en uitstellen van de Woonvisie kapot is gevallen, is dus niet mogelijk als deze motie van de VVD wordt aangenomen. Dan staan die moeders dus daadwerkelijk weer met lege handen.

Rutger de Ridder (VVD). De VVD wil graag dat we onze wijken goed en sterk houden en dat we zorgen dat die wijken niet bezwijken onder overbewoning, te weinig leefbaarheid en te weinig voorzieningen. De regels die we hierover in 2021 met elkaar hebben vastgesteld zijn naar de mening van de VVD ongelooflijk goed. Je moet dat stevig doen, strak doen. Je zou kunnen zeggen dat het een bijna onliberale maatregel is, maar in een situatie waarin het nodig is, zal u mij ook aan uw zijde vinden om die marktmeester - daar is ie weer - in te zetten. Dat hebben we bij dat gebied gedaan.

Peter Mekers (D66). Dank voor die handreiking. Dan wens ik de VVD alleen nog wat meer barmhartigheid toe. Tot zover.

Rutger de Ridder (VVD). De VVD kan ongelooflijk barmhartig zijn. Wij zijn juist barmhartig naar al die mensen in die wijken die graag een mooie wijk willen hebben en houden, met ruimte en rust, waar ze heerlijke kerstdagen kunnen vieren. Dat wensen wij al die mensen toe.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). We kunnen nu nog maar in 9 van de 44 wijken in Den Haag een vergunning voor kamerbewoning krijgen. Is dat niet veel te rigide?

Rutger de Ridder (VVD). Ik zei het zonet al: de oplossing voor de wooncrisis is het bouwen van woningen, allerlei soorten woningen, dus ook onzelfstandige studentenwoningen, optoppen en ander beleid. Als je dat doet, kan je het oplossen. Je moet niet de bestaande wijken nog verder onder druk zetten. Dat moet je die mensen niet aan willen doen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik deel die opvatting deels met de VVD. We moeten vooral meer bouwen. Maar naar de mening van Hart voor Den Haag is het beleid nu te rigide. De VVD is dus niet bereid om daar maar enigszins over te praten, ook niet als het gaat om wijken waarin de leefbaarheid wel op orde is?

Rutger de Ridder (VVD). Over 'de leefbaarheid op orde' kan je echt discussiëren. In hoeverre zou je die verder onder druk moeten zetten? Wij zeggen: doe dat nou niet met meer splitsen en verkameren dan tot nog toe is toegestaan, maar voeg woningen toe op de juiste plekken. Studentenwoningen, onzelfstandige studentenwoningen en zelfs groepswonon: je kunt allerlei soorten woonvormen echt wel toevoegen. Dáárin zijn wij bereid om wel een stapje te zetten. Dat hebben we ook in de commissie wel laten zien. Maar de wijken die al zo onder druk staan, willen wij niet nog meer onder druk zetten. Dat willen we echt niet.

De **voorzitter**. Gaat u verder, meneer De Ridder.

Rutger de Ridder (VVD). Ik heb nog een paar zinnen. Ik heb het zonet al in een debatje met mevrouw Faïd gezegd: ik vond het heel bijzonder om te zien hoe gisteren de stemming is gegaan over een motie van afkeuring. Ik ben benieuwd of de wethouder voor mij misschien licht kan scheppen in de duisternis, want ik vind het vreemd en raar dat er klaarblijkelijk een duidelijke lobby is geweest om zo'n persoonlijke motie te laten verwerpen.

De Haagse VVD ziet in dit verhaal een wethouder wiens wil wet is, een wethouder die klaarblijkelijk niet wil samenwerken met grote oppositiepartijen. Daarom vrees ik ook dat deze visie wordt aangenomen met 25 voor en 20 tegen: ook vandaag weer geen breed verhaal en geen uitgestoken hand. De samenleving, Den Haag, volgt het niet meer en gelooft het niet meer, en daar gaat de VVD zich helaas bij aansluiten. Wethouder, maak beleid waar de stad iets aan heeft. Doe nou eens iets goeds.

Peter Mekers (D66). Ik ben toch even in verwarring. We hebben juist voor deze Woonvisie ook een ophaalsessie gehad, waarin alle fracties input hebben kunnen geven. Ik ben heel blij dat heel veel input vanuit mijn kant is meegenomen. Is de VVD daar dan niet bij aanwezig geweest? Ziet hij niets terug van wat ze hebben ingebracht in deze visie? Ik kan me dat niet voorstellen. Ik zie namelijk wel dingen van de VVD terug.

Rutger de Ridder (VVD). Als je naar het verhaal van deze visie kijkt, zie je een visie die de stad gewoon niet verder helpt. Dit is een visie die is gebaseerd op links, links, links. Ik vind het vervelend om te moeten constateren dat D66 zich daarbij definitief heeft aangesloten en zich er klaarblijkelijk bij neerlegt.

Peter Mekers (D66). De VVD mag zijn eigen conclusies trekken; daar ga ik geen recensie van geven. Ik vroeg alleen of de VVD aanwezig is geweest bij die sessies. Volgens mij namelijk wel. Ik vind het dus heel vreemd dat ze nu zeggen dat ze niks herkennen.

Rutger de Ridder (VVD). De grote punten die voor ons echt van belang zijn, zijn deze vier amendementen. Waarom denkt u dat ik die amendementen indien? Als ze alle vier aangenomen worden, wordt het voor mijn fractie knap lastig om tegen te stemmen. Succes dus, meneer Mekers.

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder worden de volgende amendementen (E.B VVD, E.C VVD en E.E VVD) voorgesteld:

Amendement E.B VVD Betaalbaarheidseisen vanaf 80 woningen.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Woonvisie 2040 – Wonen in een stad in balans (RIS 319812).

Besluit om:

- onder dictum II “de Woonvisie Den Haag 2040 ‘Wonen in een stad in balans’ vast te stellen” het volgende toe te voegen:
  - Met dien verstande dat de betaalbaarheidseisen voor nieuwbouw pas gaan gelden voor projecten vanaf 80 woningen.

Amendement E.C VVD Handhaven regels beperkingen splitsen en kamerbewoning.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Woonvisie 2040 – Wonen in een stad in balans (RIS 319812).

Besluit om:

- onder dictum II “de Woonvisie Den Haag 2040 ‘Wonen in een stad in balans’ vast te stellen” het volgende toe te voegen:
  - Met dien verstande dat de bestaande beperkingen voor het splitsen en verkameren in Den Haag onverminderd van kracht blijven.

Amendement E.E VVD Werkbare betaalbaarheidseis.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Woonvisie 2040 – Wonen in een stad in balans (RIS 319812).

Besluit om:

- onder dictum II “de Woonvisie Den Haag 2040 ‘Wonen in een stad in balans’ vast te stellen” het volgende toe te voegen:
  - Met dien verstande dat de betaalbaarheidseisen voor nieuwbouw bestaan uit een ondergrens van 50% betaalbaar (30% sociaal, 20% middeldure huur) en een streven van 80% betaalbaar (30% sociaal, 20% middeldure huur, 30% middeldure huur/betaalbare koop)

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder, daartoe gesteund door de heer Van den Bos, wordt het volgende amendement (E.D VVD) voorgesteld:

Amendement E.D VVD Toevoegen van woningen in de drie intensiveringsgebieden (CID, Binckhorst, Zuidwest)

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Woonvisie 2040 – Wonen in een stad in balans (RIS 319812).

Besluit om:

- onder dictum II “de Woonvisie Den Haag 2040 ‘Wonen in een stad in balans’ vast te stellen” het volgende toe te voegen:
  - Met dien verstande dat voor het toevoegen van woningen de prioriteit en dus ook de ambtelijke capaciteit ligt bij de drie intensiveringsgebieden (CID, Binckhorst, Zuidwest), projecten in andere wijken zijn mogelijk, zij het niet grootschalig.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Beytullah Çelik (DENK). Voorzitter. Allereerst wil ik het college bedanken voor de inzet en de tijd die in deze Woonvisie is gestoken. Het is een belangrijk document, dat een duidelijke visie en missie schetst. Daar kijkt mijn fractie positief naar. We hebben deze Woonvisie al uitvoerig besproken in de commissievergaderingen en ik zal dan ook niet veel in herhaling treden. De Woonvisie ziet er goed uit. We zien een aantal beleidswijzigingen waar we vanuit DENK erg blij mee zijn. Die wijzigingen zijn ook terug te vinden in het coalitieakkoord.

Zo is het streven om veel meer in te zetten op betaalbaarheidseisen voor nieuwbouw heel goed. We weten dat het bijna onbetaalbaar is voor velen in onze stad om überhaupt woonruimte te vinden, laat staan een betaalbare woning. Het streven om 80% betaalbare woningen te realiseren is voor de DENK-fractie een belangrijk punt. Hopelijk komen hierdoor zowel starters als genoeg andere woningzoekenden aan meer aanbod om met hun budget een goed huis te kopen of te huren.

Dan sociaal bouwen in alle delen van de stad. Den Haag is een van de meest gesegregeerde steden. Als wij serieus willen dat dit verandert op termijn, moeten de typen woningen in onze stad ook

goed verdeeld zijn. In wijken met een kleinere socialehuurwoningvoorraad moeten meer sociale huurwoningen komen. Heel makkelijk gaat dat niet, en eerder zijn projecten ook niet doorgegaan. Ook is het goed dat wij de grens van 80 woningen loslaten. Wij hopen dat er met de nieuwe Woonvisie meer gedaan kan worden aan deze grote uitdaging.

Ook de inzet op meer aandacht voor het verbeteren van de leefbaarheid en de vitaliteit in wijken wordt door onze fractie gesteund. Het is goed dat er ook meer aandacht is voor vooroorlogse wijken waar de leefbaarheid nu nog onder druk staat.

Er staan nog veel meer goede punten in de Woonvisie. Al met al zullen die er hopelijk toe leiden dat er meer woningen beschikbaar komen, en niet alleen bij nieuwbouw maar ook vanuit bestaande woningen. De effecten op de leefbaarheid en de fysieke kwaliteit van de omgeving dienen hierbij natuurlijk extra aandacht te krijgen. De speerpunten en uit te voeren acties kunnen op steun rekenen van mijn fractie, net als de aandacht die er is voor aandachtsgroepen. Dit draagt bij aan het creëren van een stad waarin iedereen prettig en betaalbaar kan wonen.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Voorzitter. De Partij voor de Dieren is blij met enkele positieve stappen in deze Woonvisie, zoals het proceskostenfonds en de vernieuwde kaders om in te zetten op meer betaalbare woningen. Ook is er inmiddels, mede dankzij moties uit de raad, eindelijk zicht op een leegstandsverordening. We zijn er positief over dat hospitaverhuur hopelijk snel makkelijker wordt. Veel is ook afhankelijk van de uitvoering en van de beleidsstukken die nog gaan volgen op deze visie. De Partij voor de Dieren zal hier scherp op letten, want het versoepelen van regels rondom bijvoorbeeld verkamering kent ook grote risico's. De leefbaarheid van de bestaande stad kan namelijk achteruitkachelen. Om te wonen in een stad in balans moeten we ook het groen en de kwaliteiten van de bestaande stad goed beschermen. Tot zover.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). De Partij voor de Dieren noemt twee voordelen op: er komt leegstandsbeleid en er komt een verruiming van de mogelijkheid tot kamerbewoning. Maar dat staat al op de termijnplanning. Die voordelen zie ik dus niet.

Jan Willem van den Bos (PvdD). We hebben het natuurlijk ook over een Woonvisie, en daarin zijn nu de ambities terechtgekomen. Het feit dat die ook op de termijnplanning staan, is alleen maar goed nieuws, omdat we die ambities dan hopelijk snel gaan uitvoeren met concreet beleid.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dat is wel iets te makkelijk. Dat zat dus al in de pijplijn. Als dat dus de enige twee punten zijn voor de Partij voor de Dieren op grond waarvan zij de Woonvisie omarmt, vind ik dat wel heel mager.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Het is natuurlijk een Woonvisie die voortbouwt op een eerdere woonagenda. Veel daarvan is ook vergelijkbaar beleid. Daarbij zijn er een aantal stappen vooruitgezet. U noemt er nu twee en ik heb er nog een aantal genoemd, maar veel daarvan is inderdaad nog afhankelijk van wat er het komende halfjaar verder aan uitwerking langs de raad komt.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag bespreken we de Woonvisie Den Haag 2040, Wonen in een stad in balans. Het is een gelikt uitziend document van bijna 200 bladzijdes dik, maar terwijl de titel het heeft over balans, is die eigenlijk niet aan de orde. Want laten we eerlijk zijn: een doel van 4.000 nieuwe woningen per jaar klinkt prachtig, maar is niet realistisch gezien de vele zaken waarmee we geconfronteerd worden. Ik noem er een paar: stikstofwaanzin, vleermuizen, bezwaarschriften, gebrek aan vakmensen, netcongestie, gebrek aan ruimte en ga zo maar door. En hoewel de ambitie om tot hogere betaalbaarheidseisen te komen - van 50% naar 80% - sympathiek is, valt nog maar te bezien

of die haalbaar is. Op 11 december jongstleden was immers de woontop, en daarop bleek dat de ambitie inzake betaalbare woningen gehaald kan worden maar alleen met 50% financiële steun van gemeenten. Kan de wethouder aangeven hoe realistisch hij de kans acht dat de gemeente Den Haag de middelen krijgt om tot het gewenste aantal betaalbare woningen te komen? En wat als die middelen er niet komen?

De PVV werd even enthousiast bij het lezen van 'eerlijke kansen voor woningzoekenden'. Dat moest immers wel betekenen dat het college alvast een voorschot neemt op de komende landelijke wetgeving om de oneerlijke voorrangspositie van statushouders te schrappen. Maar tot onze grote verbazing staat daar niets over in de visie. Sterker nog, het college wil er nog een schepje bovenop doen en lijkt er niet wakker van te liggen dat nieuwe sociale huurwoningen vooral gebouwd worden voor statushouders en niet voor Hagenaars die al jaren op een wachtlijst staan.

Dat brengt mij op het volgende punt. Den Haag is de dichtstbevolkte stad van Nederland en is wat bevolkingsdichtheid betreft zelfs te vergelijken met Hongkong. Ruimte is daardoor zeer schaars in Den Haag. Waar er nu vooral aandacht is voor bouwen, zou er ook gekeken moeten worden naar hoe Den Haag de bevolkingsgroei kan tegengaan. Minder mensen betekent immers dat je minder woningen nodig hebt. De PVV is dan ook van mening dat de gemeente zou moeten onderzoeken waar eventueel gemeentelijke mogelijkheden liggen om invloed uit te oefenen op de bevolkingsgroei. Inzake huisvesting zou bijvoorbeeld gedacht kunnen worden aan het invoeren van een woonvergunning voor buitenstaanders die in Den Haag willen komen wonen. Die woonvergunning zou bijvoorbeeld kunnen worden afgegeven als er een duidelijke economische band is met de stad, van bijvoorbeeld een halve fte. Hoe kijkt de wethouder daartegen aan? Is hij bereid om die handschoen op te pakken?

Het college is voornemens om een standaard te introduceren, namelijk de Haagse basiskwaliteit. Deze standaard moet ervoor zorgen dat alle woningen na 2040 veilig, gezond en duurzaam zijn. Op 'duurzaam' wil de PVV even inzoomen, want daar maken we ons zorgen over. Woningen moeten namelijk schone energie gebruiken, opwekken en vasthouden. Er mag geen aardgas worden gebruikt en waar mogelijk moet de woning bijdragen aan de eigen energievoorziening en aan die van de rest van de stad. Een vraag aan de wethouder: gaan deze duurzaamheidseisen geen drempel opwerpen voor de realisatie van die broodnodige woningen? Is daar onderzoek naar gedaan? Tot zover.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Door de drukte van gisteren en vandaag heb ik niet de kans gehad om meneer Kaptheijns te benaderen over mijn motie Hagenaars eerst. Kan ik op zijn steun rekenen?

Nick Kaptheijns (PVV). De vraag stellen is hem beantwoorden. Uiteraard.

Peter Mekers (D66). Voorzitter. Iedereen in Den Haag verdient goed onderdak. Daarom is deze Woonvisie ook zo belangrijk. Ik ben blij dat onze raad veel input heeft kunnen geven en dat er veel punten van mijn fractie zijn meegenomen in de visie, zoals de aandacht voor optoppen en voor de draagkracht van wijken. Complimenten daarvoor. In sommige stadsdelen, zoals Zuidwest, wonen nu minder mensen dan tien of vijftien jaar geleden, terwijl het aantal woningen daar niet echt daalt. Dat betekent dat we woningen nu minder goed gebruiken dan voorheen. Ik haalde zonet al even de vierkante meters aan. Daar wonen dus minder mensen, en in een voor hen minder goed passende woning.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Er werd toen ook in de kelders gewoond. Ik hoop dat D66 dat niet meer nastreeft.

Peter Mekers (D66). Nee, absoluut niet. Het moeten kwalitatieve woningen zijn, maar tien tot vijftien jaar terug werd er nog niet in de kelders gewoond. Het gaat nu echt om de empty nesters, zoals ze genoemd worden.

Rutger de Ridder (VVD). Kan meneer Mekers van D66 mij zeggen of hij kan beoordelen of mensen in het juiste huis wonen?

Peter Mekers (D66). Vanuit mijn persoonlijke ervaring zou ik daar wel iets over durven zeggen, maar ik vind dat niet mijn directe rol. Ik zou mensen wel graag willen stimuleren door, als zij zien dat een andere woning beter past, te zorgen dat die woning ook beschikbaar voor hen is en het aantrekkelijk is om te verhuizen. Ik wil mensen niet dwingen maar wel verleiden.

Rutger de Ridder (VVD). Dat stelt mij iets gerust, want het klonk wel heel erg als: D66 bepaalt waar u mag wonen en waar u niet mag wonen. En dat moeten we toch niet hebben met elkaar.

Peter Mekers (D66). Nee. Hoewel u zonet een aantal wat minder liberale gedachten uitte, ben ik in dit geval nog steeds liberaal. Mensen moeten zelf kunnen kiezen waar ze willen wonen, overigens ook als ze nog niet in Den Haag wonen.

Wij moeten er vooral op inzetten dat mensen in een goed passende woning kunnen wonen. Want bouwen wij bijvoorbeeld veel woningen voor senioren erbij, of woningen waarin ze oud kunnen worden, dan zorgen we ook voor doorstroming. Zo komen de grote woningen die er nu al zijn, vrij voor gezinnen, starters en anderen die in Den Haag een plekje zoeken. In de nieuwbouwprojecten wordt vooral gebouwd voor sociale huur, met kleinere woningen, en wat duurdere huur of duurdere koop. Als het iets tegenzit, komt de middengroep, voor middeldure huur of middeldure koop, er bekaaid af. Daar moeten we breder op inzetten en dat wordt ook aangegeven in deze visie. Ook voor studenten is er nog specifiek werk aan de winkel.

In deze visie kijken we ook waar we woningen kunnen toevoegen. Dat is niet alleen in Laakhavens, Zuidwest of de Binckhorst. We moeten in de hele stad kijken waar we op een verantwoorde manier extra woonruimte kunnen toevoegen. En dan zeg ik expliciet: woonruimte. Dat doen we door het inzetten van de leegstandsverordening maar ook door echt woningen toe te voegen. Een dakopbouw moet niet alleen mogelijk zijn om een woning te vergroten, maar ook om een woning toe te voegen. Vve's moeten we helpen om optoppen te bespreken en te ontwikkelen. We moeten denken in kansen en niet in belemmeringen.

Het toevoegen van middeldure huur en middeldure koop is belangrijk voor onze stad. Het zorgt ook voor doorstroom van mensen vanuit sociale huur, en het zorgt ervoor dat starters en young professionals hier een woonruimte kunnen vinden. Het is terecht dat we daar meer op inzetten.

Ik kan alleen maar onderschrijven dat we in Den Haag werk moeten maken van het tegengaan van segregatie. Dat werd door collega's al eerder aangehaald. Gemengde wijken hebben we nodig in onze stad. Mensen moeten elkaar kunnen ontmoeten. We moeten dus niet alleen gemengd woningen bouwen, maar ook de ontmoeting realiseren door ontmoetingsruimtes te bieden. Tijdens de behandeling in de commissie is toegezegd dat we in het tweede kwartaal van volgend jaar een nieuwe Nota Voorraadbeleid gaan krijgen en dat er ook meer aandacht komt voor kamerbewoning. Daar ben ik blij mee. In een studentenwoning met veel kamers, een groot studentenhuus, zoals we ze in andere steden ook kennen, mogen in Den Haag nu bijvoorbeeld maximaal acht mensen wonen, ook al zou die woning geschikt zijn voor meer mensen. Dat is toch eigenlijk zonde. Wat ons betreft, kunnen grote studentenhuizen best, als de leefbaarheid in de buurt het toelaat en de woning inderdaad groot genoeg is. Daarvoor heb ik een motie, met als titel 'Ideetje voor een extra hg'tje'. Het dictum luidt: verzoekt het

college bij de uitwerking van de Woonvisie een voorstel te doen om het beleid voor studentenhuizen naar de raad te sturen, hierbij het 'ja, tenzij'-principe leidend te laten zijn, voorwaarden op te stellen voor het aantal bewoners in relatie tot de kenmerken van zo'n woning en de leefbaarheid en voorzieningen in de buurt, die voorwaardelijk zijn voor een afwijzing, en zo nodig gelijktijdig een voorstel te doen om de Huisvestingsverordening en/of andere noodzakelijke regels zoals die voor toeslagen, uitkeringen en armoederegelingen te wijzigen om dit mogelijk te maken.

Lesley Arp (SP). Ik heb een misschien wat meer overkoepelende interruptie over deze motie en de moties die nog gaan komen. Ik vind een aantal van die moties heel sympathiek en ik denk ze ook wel te gaan steunen, maar ik worstel wat met dat 'ja, tenzij'-verhaal. Enerzijds zegt D66 namelijk dat we duidelijke leefbaarheidscriteria moeten opstellen, wat ik met D66 eens ben, maar D66 wil ook dat we bij voorbaat al zeggen 'ja, tenzij', voordat we die criteria hebben opgesteld. Dat vind ik gewoon een beetje bijzonder. Wat betekent dat? Betekent het dat je altijd naar dat muizengaatje gaat kijken? Ga je in elke situatie kijken hoe je de regels zo kunt buigen dat je dingen toch kunt toelaten? Dat proef ik er namelijk een beetje in.

Peter Mekers (D66). Dank voor deze vraag, die ik natuurlijk ook al verwacht had na de eerdere aankondiging. Qua volgorde moet je eerst die eisen voor leefbaarheid hebben voordat je gaat bepalen wanneer iets niet kan. Maar mijn insteek is wel dat iets mogelijk is tenzij blijkt dat het niet kan vanwege leefbaarheidseisen of andere eisen. Dat lijkt bij sommige regels die we nu hebben andersom te gaan. Er wordt eigenlijk alleen aangegeven wanneer het wél zou mogen. Mijn basishouding is: het kan, tenzij blijkt dat het vanwege de leefbaarheid of andere problemen niet mogelijk is.

Lesley Arp (SP). Dan vind ik die volgorde toch nog wel raar. Ik zou zeggen: stel nou eerst gewoon die regels voor leefbaarheid vast. Overigens vindt D66 mij inhoudelijk echt aan zijn zijde, want ik heb dat splitsingsverbod voor de hele stad altijd belachelijk gevonden. Maar nu ga je dan eigenlijk van verbieden in bijna de hele stad naar een grondhouding van: het kan eigenlijk overal, tenzij. Dat vind ik wel een hele grote sprong. Ik ben dus wel benieuwd waarom D66 voor deze volgorde kiest.

Peter Mekers (D66). Dank ook voor deze vraag. Qua volgorde is het niet zozeer zo dat wij eerst ja zeggen en dan pas gaan denken over de voorwaarden. Dat moet wel gelijktijdig door het college naar de raad gestuurd worden. Die voorwaarden zitten al in zo'n voorstel voor hoe het kan en de uitwerking daarvan. Daarin zit eigenlijk al een verwijzing naar een toetsingsinstrument, of hoe je het ook wil inrichten, voor hoe je kan zien dat iets níet kan. Ik zie het dus niet zo dat we eerst ja gaan zeggen en pas daarna gaan bedenken wanneer het niet kan. Dat moet wel gelijk duidelijk zijn; dat ben ik met mevrouw Arp eens.

De **voorzitter**. Mevrouw Arp, voor de derde maal.

Lesley Arp (SP). Dit is niet flauw bedoeld, maar ik heb die motie een beetje voor de geest en volgens mij staat die 'ja, tenzij' boven het punt dat we voorwaarden moeten vaststellen. De motie is dus zo opgeschreven dat die indruk wel wordt gewekt. Dat maakt het voor partijen wel een beetje lastig, terwijl heel veel van de punten inhoudelijk op sympathie van mijn fractie kunnen rekenen.

Peter Mekers (D66). Om vervolgvragen over de andere moties voor te zijn, zeg ik dan het volgende. Bij alle moties die ik indien, mag u in het dictum lezen dat het allemaal gelijktijdig in een voorstel aan

de raad wordt gebracht. Dat is in ieder geval mijn intentie geweest. Er zit geen volgordelijkheid in de volgorde van de dictumpunten.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Mijn fractie kan zich aansluiten bij de sympathie voor veel van de voorstellen, maar ik heb toch nog een vraag over dat 'ja, tenzij'-principe. Als je dat gaat opzoeken, gaat het bijvoorbeeld over orgaandonorschap: je bent het automatisch tenzij je nee zegt. Waarom kiest D66 dus voor deze bewoording in deze context?

Peter Mekers (D66). Dank voor deze vraag. Voor orgaandonatie is dat ook een heel goed uitgangspunt. En we zitten in een wooncrisis. We moeten vooral op zoek naar waar we op een verantwoorde manier iets kunnen toevoegen. Dan helpt het meer als je zegt 'hier kan het níét, om deze redenen', dan dat je eerst overal een verbod oplegt en vervolgens gaat zoeken naar uitzonderingen waardoor het mogelijk toch voor elkaar te krijgen is. Dat stimuleert mensen namelijk ook niet om met ideeën en plannen te komen. Vandaar dat de insteek wat mij betreft andersom moet zijn: het kan ergens, tenzij blijkt dat het niet kan. Dat is een veel fijnere uitgangspositie om dingen mogelijk te maken.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik denk dat het in de praktijk nu ook zo is: ja, je kan verkameren, tenzij het in een wijk is die aan bepaalde kenmerken voldoet. Ik snap dus echt niet wat dit 'ja, tenzij'-principe betekent en welke meerwaarde het heeft.

Peter Mekers (D66). Het gaat wat mij betreft dus vooral om de basishouding. We gaan ervan uit dat het kan, tenzij blijkt dat het niet kan. Dat het op bepaalde beleidsterreinen op dit moment ook al zo wordt toegepast, is mooi, maar in aangepast of nieuw beleid dat er komt moet het ook zeker de grondhouding zijn of blijven.

De **voorzitter**. De heer Van den Bos, voor de laatste maal.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Voor de laatste maal. Dit is nu toch ook precies het beleid? Je kan op plekken in de stad verkameren, tenzij je niet aan bepaalde voorwaarden voldoet.

Peter Mekers (D66). Maar de voorwaarden die we nu hebben gesteld, zorgen ervoor dat het in maar 11 van de 44 wijken mogelijk is, zoals net werd aangegeven. Die huidige voorwaarden zijn zo streng dat ze eigenlijk meer een 'nee, tenzij' zijn: het mag niet, tenzij je in een uitzonderingswijk woont waarvan we vinden dat die goed genoeg is. Eigenlijk wil ik die mindset andersom hebben. Dat kan misschien in de praktijk niet direct wat uitmaken voor de regels, maar het maakt wel uit voor de instelling. We gaan ervan uit dat we iets mogelijk willen maken en we kijken hoe dat kan, op een verantwoorde manier, met voorzieningen, met kenmerken van de woning en met leefbaarheid in de buurt. Dat moet je allemaal meewegen en dat moet wel van tevoren duidelijk zijn.

Rutger de Ridder (VVD). Is meneer Mekers dan niet bang dat we een beetje de grip gaan verliezen als we toch steeds knabbelen aan die grenzen en aan die mogelijkheden? We komen er namelijk achter dat dat misschien helemaal niet zo handig is, omdat we toch heel veel strenge regels moeten stellen.

Peter Mekers (D66). Dat hebben we de afgelopen jaren gedaan. We hebben de regels steeds strenger gemaakt. Dan zien we dat bepaalde mooie initiatieven niet door kunnen gaan, dat er in Den Haag bijvoorbeeld bijzonder weinig hospitaverhuur plaatsvindt en dat er maximaal twee mensen die niet tot één huishouden behoren in één woning kunnen wonen, waardoor er kamers leegstaan. Dat soort

gevolgen komt voort uit ons stringente beleid. Ik vind het belangrijker dat we mensen onderdak brengen dan dat we misschien een keer een exces tegenkomen dat we hadden kunnen voorkomen als we overal hele strenge regels op hadden toegepast.

Rutger de Ridder (VVD). Misschien een exces tegenkomen? Als ik naar al die wijken ga waar al zo enorm veel druk is op de voorzieningen en de leefbaarheid, zie ik daar alleen maar excessen. Dan denk ik: laten we dat nou tegengaan en zorgen dat we de mensen daar beschermen. Bent u niet bang dat dit juist gaat plaatsvinden in die wijken, waarin het nu al zo druk is, en het interessant gaat zijn voor mensen?

Peter Mekers (D66). De definitie voor druk of niet druk zou ik dan niet hanteren. Ik heb in mijn moties duidelijk aangegeven dat we moeten kijken naar de leefbaarheid en naar de voorzieningen, en naar de kenmerken van woningen. Die moeten leidend zijn voor wat er kan. Als die mogelijk maken dat er ergens meer mensen wonen dan er nu wonen, moeten we dat ook stimuleren en toepassen. Dan hoeft je geen steen extra bij te bouwen en heb je toch meer mensen onderdak gegeven.

De **voorzitter**. U vervolgt uw betoog.

Peter Mekers (D66). Dan sta ik nog graag stil bij een aantal punten. Het belangrijkste is dat we veel woningen toevoegen aan onze woningvoorraad. In de Woonvisie staat onder andere de wens om 50% sociaal te bouwen in wijken waar weinig sociale huur is, maar hoe stimuleren we dat dan? Kunnen we meer sociale huur stimuleren door hiermee bijvoorbeeld aan de slag te gaan met de inzet van Enecogelden? Of zijn er nog andere middelen die het college gaat toepassen en die nog niet gebruikt worden? Middels de volgende motie, met de titel 'Stimuleer sociaal bouwgedrag', wil ik het college vragen om dit verder uit te werken en ons daarover te informeren. Het dictum luidt: roept het college op in kaart te brengen welke stimuleringsmiddelen de gemeente kan inzetten om in deze wijken meer sociale huur te realiseren, en de raad gelijk met de voortgangsrapportage woningbouwproductie hierover te informeren. Deze motie dien ik mede in met collega's Thepass van GroenLinks, Ahraui van de PvdA en mevrouw De Groot van het CDA.

Naast bouwen moeten we dus ook meer doen met bestaande bouw. Waar dat verantwoord kan, moet je bijvoorbeeld optoppen meer aandacht geven. Ook het splitsen van woningen moet kunnen. Om dat aan te jagen, vraag ik het college ook om daarvoor met beleid te komen in de uitwerking van de visie. De motie daarover heet 'Splitsen zonder mitsen'. De motie verzoekt het college bij de uitwerking van de Woonvisie nieuw beleid voor het splitsen van woningen naar de raad te sturen, hierbij het 'ja, tenzij'-principe leidend te laten zijn, duidelijke grenzen op te stellen voor de leefbaarheid en voorzieningen in de buurt van een te splitsen woning, die voorwaardelijk zijn voor een afwijzing en het tevens mogelijk te maken om een dakopbouw direct te splitsen en als zelfstandige woning te zien.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het valt mij op dat D66 allerlei moties indient over reeds aangekondigd beleid. Dat lijkt een teken van gebrek aan vertrouwen in deze wethouder.

Peter Mekers (D66). Dat is het totaal niet. Er is nu een visie neergezet met de richting die we op kijken voor de oplossingen, waar we mee aan de slag willen. Een aantal dingen staan al op de voorraad maar een aantal dingen ook niet, bijvoorbeeld splitsen. Voordat die visie uitgewerkt wordt in daadwerkelijk beleid, geven wij een richting mee om te zorgen dat in de uitwerking ook onze wensen worden meegenomen. Bij het splitsen willen wij bijvoorbeeld dat je niet tien jaar hoeft te wachten

voordat je van zo'n opbouw een zelfstandige woning kan maken. Dat zijn zaken die we graag terugzien en waar we nu dus aandacht voor vragen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). De aanpassing van het splitsingsbeleid is gewoon al aangekondigd door deze wethouder, volgens mij in de Nota Voorraadbeleid. Ik kan dit dus niet anders vertalen dan dat u er geen vertrouwen in heeft dat deze wethouder met goede voorstellen gaat komen.

Peter Mekers (D66). Dat is uw eigen oordeel. Ik heb er zeker vertrouwen in, maar ik geef op voorhand al graag input mee, zodat het een nog beter voorstel wordt en ik niet bij de behandeling een ruwe diamant verder moet polijsten naar een prachtige diamant. Dat is mijn inzet voor deze moties.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Peter Mekers (D66). Ik noemde zonet al eventjes hospitaverhuur. Die biedt ook oplossingen om woonruimte toe te voegen in wijken en om eenzaamheid tegen te gaan. Dat heeft stimulering nodig in sociale huur en ook in andere woningvoorraad. Ook voor uitkeringen en armoederegelingen moeten we zorgen dat het niet belemmerend werkt. Een student of twee in huis nemen, kan helpen tegen de woningnood en de eenzaamheid en biedt de hospita/verhuurder extra inkomen. Ik zou zeggen: win-win-win. En om dat aan te jagen, heb ik nog een extra motie. Dat is de motie Samen onder dak. Die verzoekt het college bij de uitwerking van de Woonvisie nieuw beleid voor hospitaverhuur in koopwoningen en (sociale) huurwoningen naar de raad te sturen, hierbij het 'ja, tenzij'-principe leidend te laten zijn en dit ook met de woningcorporaties zo af te spreken, voorwaarden op te stellen voor het aantal bewoners in relatie tot kenmerken van zo'n woning en de leefbaarheid en voorzieningen in de buurt, die voorwaardelijk zijn voor een afwijzing en dit verder uit te werken in de Nota Voorraadbeleid, zo nodig gelijktijdig een voorstel te doen om de Huisvestingsverordening en/of andere noodzakelijke regels te wijzigen om dit mogelijk te maken, en hierbij ook te kijken naar het zo nodig versoepelen van nu belemmerende regels omtrent uitkeringen, toeslagen en armoederegelingen die de gemeente verstrekt.

We moeten inderdaad hard ingrijpen om de woningnood tegen te gaan. Dat hoeft niet altijd rigoreus te gebeuren; het kan ook subtiel en met respect voor de bestaande stad. We geven wat meer ruimte in deze visie, maar er is concrete actie nodig, zoals net aangaf. We geven een richting mee. Wij zien nog meer mogelijkheden om mensen een huis te gunnen. We kennen de friends-contracten, die nu voor maximaal twee personen mogelijk zijn. Die zouden we breder mogelijk moeten maken, want waarom mag je in een huis met vier slaapkamers niet met drie of vier vrienden gaan wonen? Als de leefbaarheid in de buurt dat toelaat, moeten we dat mogelijk maken. Daarom heb ik een motie over de uitbreiding van die friends-contracten, met de titel 'I'll be there for you!'. De motie verzoekt het college bij de uitwerking van de Woonvisie nieuw beleid voor het delen van woningen door meer dan twee personen naar de raad te sturen, hierbij het 'ja, tenzij'-principe leidend te laten zijn, voorwaarden op te stellen voor het aantal bewoners in relatie tot de kenmerken van zo'n woning en de leefbaarheid en voorzieningen in de buurt, die voorwaardelijk zijn voor een afwijzing, en zo nodig gelijktijdig een voorstel te doen om de Huisvestingsverordening en/of andere noodzakelijke regels te wijzigen om dit mogelijk te maken.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Wederom gaat dit over aangekondigd beleid. Heeft D66 ook nog eigen dingen?

Peter Mekers (D66). Dat is het voordeel van deel uitmaken van een coalitie en in ophaalsessies meedenken over de Woonvisie. Dan vind je input van jezelf terug in de stukken van het college en kun

je op deze momenten zo'n ruwe diamant nog kan polijsten om die nog mooier te maken. Je hoeft dan niet altijd met hele nieuwe voorstellen te komen. Dat is het voordeel van meewerken.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). U kunt alleen niet het geduld opbrengen om te wachten tot dit college, waar u onderdeel van bent, het verder uitgewerkt heeft.

Peter Mekers (D66). Dat klopt in dit geval eigenlijk wel, want wij waren niet voor de motie om de Woonvisie uit te stellen en die andere dingen uit te stellen tot de Woonvisie aangenomen is. Daar zaten wij niet op te wachten. We wilden graag tempo maken, doorgaan en zorgen dat er meer woonruimte komt. Ik probeer dus inderdaad haast te maken en aan te jagen, om te zorgen dat we hier snel mee verder kunnen. Dat zit er dus ook achter.

De **voorzitter**. Dubbelaar, voor de laatste maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Want u heeft nog wel vertrouwen in deze wethouder, begrijp ik? Ik bekritiseer namelijk vooral de doelstelling die ieder jaar niet gerealiseerd wordt, maar dat vertrouwen heeft u dus nog wel.

De **voorzitter**. Via de voorzitter.

Peter Mekers (D66). Die vraag is meermaals voorbijgekomen, net als de stemmingen daarover. Onze partij heeft toch altijd aangegeven deze wethouder te steunen. Ik geef ook aan dat ik in de visie die deze wethouder presenteert, heel veel herken van wat ik heb ingebracht. Dus ja, dat vertrouwen is er. En ja, we halen de doelstellingen niet altijd, maar je moet de doelen ook hoog stellen. Je moet je ambitie ergens neerleggen. Als je je doelen altijd haalt, ga je achteroverleunen en wordt het saai. Dat moet je ook niet hebben. Ik vind het dus goed dat we onze doelen hoger stellen dan we misschien realiseren. Dat zorgt er wel voor dat de uiteindelijke aantallen woningen die we realiseren, langzaam maar zeker stijgen.

De **voorzitter**. U was aan het einde van uw betoog? O, nee. Nou, gaat uw gang.

Peter Mekers (D66). Collega Thepass heeft al een motie ingediend om de aantallen convenantwoningen aan te jagen. Het is heel goed om de doorstroom vanuit de opvang te realiseren, maar ook mensen zonder rugzakjes moeten meer kans krijgen op een huis. Het is dus alle hens aan dek. Ik reken er dan ook op dat de collega's meewerken om op een verantwoordelijke manier meer woonruimte te vinden zonder dat we per se nieuwe woningen hoeven neer te zetten.

Tot slot vraag ik aandacht voor de queer- en lhbtqi+-doelgroep. Collega Mostert en ik hebben een zeventienpuntenplan opgesteld, met onder andere het verzoek om hieraan bij alle beleidsonderwerpen aandacht te besteden. Lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en biseksuele personen voelen zich vaker dan heteroseksuele personen onveilig in hun eigen huis. Wetenschappelijk onderzoek wijst dat uit. Twee op de vijf lhbtqi+-personen ouder dan 65 jaar ervaren discriminatie door buurtbewoners. Ook onder dakloze personen is de lhbtqi+-groep oververtegenwoordigd. Ze verdienen daarom aandacht, ook in de Woonvisie. Daarom heb ik hierover een motie, Aandacht voor de woonwensen van iedereen, met als dictum: roept het college op in kaart te brengen welke specifieke woonwensen en -eisen er zijn binnen de lhbtqi+-gemeenschap, in de uitwerking van de Woonvisie hier aandacht aan te besteden met (vertegenwoordigers uit) de doelgroep, hier zo nodig aanvullende visie op te ontwikkelen, als gemeente een stimulerende en ondersteunende rol te spelen in het realiseren van eventuele initiatieven voor en vanuit deze doelgroep, in de Woonzorgvisie deze

doelgroep specifiek te benoemen, inclusief hun noden, zorgen en de inzet van de gemeente hierop en de raad zo spoedig mogelijk hierover te informeren. Deze motie dien ik samen in met collega Mostert en met collega Thepass van GroenLinks.

Rutger de Ridder (VVD). Ik ben zo benieuwd wat D66 dan verwacht dat daaruit komt.

Peter Mekers (D66). We weten dat er in het verleden initiatieven zijn geweest om bijvoorbeeld groepswonon specifiek voor de roze doelgroep mogelijk te maken, maar dat die stukliepen op gebrek aan ondersteuning en bijvoorbeeld gebrek aan mogelijkheden op de markt, dus de verschillende portemonnees die niet samen in één gebouw voorzien konden worden van woonruimte. Als dat soort vragen op dit moment weer leven, of als er vraag is naar een manier om veiliger te kunnen wonen en leven in de eigen wijk, willen we die graag meegewogen hebben. Daar zie ik nu nog niks over terug. Überhaupt de thermometer erin steken - wat is er nodig? - is dus al belangrijk om te weten hoe je deze groep bedient.

Rutger de Ridder (VVD). Ik heb het gevoel dat meneer Mekers deze groep een beetje wegzet als een zielige groep. Ik snap dat hij deze groep vanuit zijn overtuiging wil helpen. Dat geloof ik echt wel. Alleen zet je ze heel apart neer, terwijl ik denk: als er bijzondere groepsvormen nodig zijn, hebben we bijzondere groepsvormen nodig en dat kan dan voor iedereen die iets bijzonders wil, of dat nou samen is of alleen. Ik zie niet echt de bijzonderheid van iemand van de lhbt-gemeenschap. Dat is gewoon een Hagenaar.

Peter Mekers (D66). Dank voor dat statement vanuit de VVD. Als iedereen in de stad er zo over zou denken, zouden heel veel problemen weg zijn voor deze doelgroep. Dan zouden ze zich niet onveilig voelen in hun woning en zouden ze zich niet gediscrimineerd voelen door hun buurt. Als we iedereen zover kunnen krijgen om er op die manier naar te kijken, ben ik heel blij, maar in zo'n wereld leven we helaas op dit moment niet. Er zijn zorgen voor deze groep en we moeten die onderkennen, maar op dit moment wordt er nog met geen woord over gerept. We moeten in ieder geval onderzoeken wat ze nodig hebben, en dat gebeurt nu nog niet.

De **voorzitter**. De Ridder, voor de derde maal.

Rutger de Ridder (VVD). Dat klinkt heel mooi, maar je moet gewoon alle discriminatie tegengaan en alle vervelende zaken in de wereld uitbannen. Daarvoor moet je mensen niet altijd maar in hokjes plaatsen. Dat is niet wat de VVD doet en ik vind het jammer dat D66 dat wel doet.

Peter Mekers (D66). Als mensen nou juist vanwege dat hokje waar andere mensen ze in plaatsen, gediscrimineerd worden, moet je daarop inderdaad ingrijpen. Dan kan je niet zeggen 'we doen generieke maatregelen die voor iedereen gelden', omdat één doelgroep gediscrimineerd wordt. Dan moet je daar juist maatregelen op bedenken en van die groep horen wat die nodig heeft. Dat beoogt deze motie.

Nick Kaptheijns (PVV). De heer Mekers had het erover dat uit onderzoek blijkt dat mensen van de lhbt-gemeenschap zich onveilig voelen. Vervolgens komt hij met het idee om ze dan maar allemaal in één huis te zetten. Maar zou dat de veiligheid vergroten?

Peter Mekers (D66). U heeft mij dan verkeerd verstaan, of u heeft naar iets anders geluisterd. Ik geef aan dat we moeten onderzoeken wat zij nodig hebben. Als voorbeeld geef ik in reactie op een vraag

aan dat er in het verleden initiatieven zijn geweest om een woongroep te starten. Dat kan een wens vanuit de community zijn die we als gemeente kunnen ondersteunen maar er kunnen ook andere wensen of noden vandaan komen, en daar moeten we naar luisteren.

Nick Kaptheijns (PVV). Oké, maar zou zo'n woongroep dan, hypothetisch gesproken, de veiligheid van de lhbt-gemeenschap vergroten? Ik wil daar nog één ding aan toevoegen. Waarom is het überhaupt belangrijk wat je seksuele voorkeur is als we het hebben over de Woonvisie?

Peter Mekers (D66). Ik heb net aangegeven dat mensen uit deze doelgroep zich vaker onveilig voelen in hun eigen huis. Van de 65-plussers voelt een op de vijf zich onveilig en gediscrimineerd in hun eigen buurt. Dat laat zien dat het echt met hun woonomgeving te maken heeft, en daar hebben we het over in deze Woonvisie. Daarom is het belangrijk dat we daar aandacht voor hebben.

Samir Ahraui (PvdA). Ik denk dat er heel weinig verschil zit tussen D66 en de Partij van de Arbeid als gaat om aandacht voor queers, maar ik zit nog even te zoeken naar welke kant we precies opgaan. Als ik namelijk de thema's hoor die de heer Mekers zonet noemde, denk ik: daar hebben we een mooie inclusienota voor. Daar staan heel veel maatregelen in voor juist die acceptatie en die veilige leefomgeving, om te zorgen dat discriminatie wordt uitgebannen. Kijk bijvoorbeeld naar 'Woonwensen voor iedereen' en specifiek het stukje over de specifieke woonwensen die er zijn. Dan denk ik: iedereen wil een dak boven het hoofd, een ruime woning of mogelijkheden om met vrienden te wonen of ... Ik hoor de heer De Ridder nu zeggen: nee, ik niet! Maar we hebben met het actieplan innovatieve woonvormen en andere mogelijkheden uit de Woonvisie toch al best wat maatregelen genomen die ook voor de lhbt-gemeenschap van toepassing kunnen zijn. Ik ben dus echt even op zoek naar de aanvullende specifieke woonwensen die D66 denkt uit deze inventarisatie te kunnen halen.

De **voorzitter**. Het is natuurlijk uw eigen spreektijd, meneer Ahraui, maar de interrupties mogen iets korter.

Peter Mekers (D66). Het woordje 'ook' is dan belangrijk: maatregelen die óók van toepassing kunnen zijn en óók nuttig kunnen zijn. Ik wil ook weten wat deze doelgroep specifiek nodig heeft op het gebied van woonwensen. Het kan zijn dat ze daarin inderdaad al bediend worden door alle andere beleidsstukken die we hebben, maar het feit dat het hier niet staat en er niet naar gevraagd lijkt te zijn, is voor mij reden om dat extra onder de aandacht te brengen. Ik vind dat er altijd op alle beleidsterreinen die we hebben, getoetst moet worden welke kwetsbare groepen we willen bereiken en of we die op deze manier goed bedienen. Dat moet ook gelden voor de Woonvisie.

Samir Ahraui (PvdA). Nogmaals, ik denk dat we elkaar erin kunnen vinden dat we daar scherp op moeten zijn, maar we halen nu dan even de queergemeenschap eruit, terwijl we dat ook kunnen doen met bijvoorbeeld ook mensen die cultuursensitief willen wonen of met andere inwoners van Den Haag met specifieke woonwensen. Ik ben dus heel erg op zoek. Zou je dan niet een veel breder behoefteonderzoek moeten doen naar al die verschillende groepen, om dit iets scherper te krijgen in de uitwerking van de Woonvisie?

Peter Mekers (D66). Dat zou inderdaad mooi zijn. Misschien kan de PvdA nog met een extra motie daarover komen. Maar we zien ook dat een aantal doelgroepen via vertegenwoordigers al wel mee hebben gedacht over deze Woonvisie. Dat zijn bijvoorbeeld mensen met een handicap - daar moeten we ook aandacht voor hebben - of mensen die ouder worden en een aangepaste woning nodig hebben.

Ook voor hen hebben we aandacht in deze visie, alleen zie ik niet dat de door mij genoemde doelgroep daar al bij is betrokken. Daarom vraag ik daar nu extra aandacht voor

De **voorzitter**. Meneer Ahraui, voor de derde maal.

Samir Ahraui (PvdA). Dank voor dit antwoord. Wij gaan ons nog even beraden op wat we precies gaan doen met de motie, maar in principe heeft de Woonvisie natuurlijk ter inzage gelegen en was het voor iedereen mogelijk om er een zienswijze op te geven. Dan hoor ik de heer Mekers dus eigenlijk de oproep doen om vooral ook de belangenorganisaties voor de queergemeenschap actiever te betrekken en ze bij komende terinzageleggingen uit te nodigen om ook op dit soort ruimtelijke stukken een zienswijze te geven. Dan hadden we die belangen namelijk nu al kunnen meenemen.

Peter Mekers (D66). Dat was heel mooi geweest. Omdat het niet gebeurd is, vraag ik om die doelgroep of vertegenwoordigers ervan nu alsnog te betrekken. Dat sluit dus goed op elkaar aan.

Dan ben ik bijna aan het einde van mijn spreektekst. Tot slot een wens. Ik hoop dat er snel een toekomst komt waarin de herberg Den Haag geen mensen meer hoeft weg te sturen die voor onderdak bij ons aankloppen, en dat mensen niet in een stal, in een tentje in het park, onder een brug of op de bank bij bekenden hoeven te slapen. Ik hoop dat we daarmee vooruit kunnen. Fijne feestdagen.

De **voorzitter**. De heer Dubbelaar heeft daarop nog een interruptie.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het zit maar in mijn hoofd: wat nou als die stal vol is?

Peter Mekers (D66). Dan splitsen we de hooizolder af en dan kunnen daar ook nog mensen wonen.

De **voorzitter**. Door de heer Mekers worden de volgende moties (E.4 D66, E.5 D66, E.6 D66, E.7 D66 en E.8 D66) ingediend:

Motie E.4 D66 Ideeetje voor een extra hg'tje

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812) .

Overwegende, dat:

- er een wooncrisis heerst en we ook in Den Haag vele woningen tekort komen om aan de vraag naar studentenhuisvesting te voldoen;
- het toestaan van het bewonen van grote studentenhuizen door meer dan acht studenten, op een relatief eenvoudige en snelle manier woonruimte toevoegt aan de voorraad en dit meer stimulans verdient;
- de huidige lokale regelgeving maximaal acht studenten samen wonend op één adres toestaat, ook als het studentenhuus meer (slaap)kamers kent.

Van mening, dat:

- ook bij het instellen van grote studentenhuizen er oog dient te zijn voor de leefbaarheid en voorzieningen in de omgeving van de woning(en);

- het reëler is om het maximaal aantal inwonenden van een woning in deze gevallen afhankelijk te maken van het aantal beschikbare slaapkamers.

Verzoekt het college:

- bij de uitwerking van de woonvisie een voorstel te doen om het beleid voor studentenhuizen naar de raad te sturen;
- hierbij het ‘Ja, tenzij’ principe leidend te laten zijn;
- voorwaarden op te stellen voor het aantal bewoners in relatie tot de kenmerken van zo’n woning en de leefbaarheid en voorzieningen in de buurt, die voorwaardelijk zijn voor een afwijzing;
- zo nodig gelijktijdig een voorstel te doen om de huisvestingsverordening en/of andere noodzakelijke regels zoals die voor toeslagen, uitkeringen en armoederegelingen te wijzigen om dit mogelijk te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie E.5 D66 I’ll be there for you!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812) .

Overwegende, dat:

- er een wooncrisis heerst en we ook in Den Haag vele woningen tekort komen om aan de vraag van woningzoekenden te voldoen;
- het toestaan van het bewonen van grote woningen door meer mensen op één adres, op een relatief eenvoudige en snelle manier woonruimte toevoegt aan de voorraad en dit meer stimulans verdient;
- dit recentelijk door woningcorporaties is uitgeprobeerd door Friends-contracten te gebruiken, om personen die géén gezamenlijk huishouden voeren toe te staan om samen een woning te huren;
- de huidige lokale regelgeving maximaal twee personen samen wonend op één adres toestaat als zij geen gezamenlijk huishouden voeren.

Van mening, dat:

- ook bij het toepassen van Friends-contracten er oog dient te zijn voor de leefbaarheid en voorzieningen in de omgeving van de woning(en);
- het reëler is om het maximaal aantal inwonenden van een woning in deze gevallen afhankelijk te maken van het aantal beschikbare slaapkamers.

Verzoekt het college:

- bij de uitwerking van de woonvisie nieuw beleid voor het delen van woningen door meer dan 2 personen naar de raad te sturen;
- hierbij het ‘Ja, tenzij’ principe leidend te laten zijn;
- voorwaarden op te stellen voor het aantal bewoners in relatie tot de kenmerken van zo’n woning en de leefbaarheid en voorzieningen in de buurt, die voorwaardelijk zijn voor een afwijzing;

- zo nodig gelijktijdig een voorstel te doen om de huisvestingsverordening en/of andere noodzakelijke regels te wijzigen om dit mogelijk te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie E.6 D66 Samen onder dak

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812).

Overwegende, dat:

- er een wooncrisis heerst en we ook in Den Haag vele woningen tekort komen om aan de vraag van woningzoekenden te voldoen;
- het toestaan van hospitaverhuur op een relatief eenvoudige en snelle manier woonruimte toevoegt aan de voorraad en dit meer stimulans verdient;
- dit bij woningcorporaties niet standaard wordt geaccepteerd;
- hospitaverhuur een goed middel is om eenzaamheid tegen te gaan;
- nog niet alle lokale regelgeving hospitaverhuur aantrekkelijk maakt.

Van mening, dat:

- ook bij het toepassen van hospitaverhuur er oog dient te zijn voor de leefbaarheid en voorzieningen in de omgeving van de woning(en);
- het reëler is om het maximaal aantal inwonenden van een woning afhankelijk te maken van het aantal beschikbare slaapkamers;
- ook huurders van woningcorporaties via hospitaverhuur eenzaamheid kunnen tegengaan terwijl zij bijdragen aan het verkleinen van de woningnood.

Verzoekt het college:

- bij de uitwerking van de woonvisie nieuw beleid voor hospitaverhuur in koopwoningen en (sociale) huurwoningen naar de raad te sturen;
- hierbij het ‘Ja, tenzij’ principe leidend te laten zijn en dit ook met de woningcorporaties zo af te spreken;
- voorwaarden op te stellen voor het aantal bewoners in relatie tot kenmerken van zo’n woning en de leefbaarheid en voorzieningen in de buurt, die voorwaardelijk zijn voor een afwijzing en dit verder uit te werken in de Nota voorraadbeleid;
- zo nodig gelijktijdig een voorstel te doen om de huisvestingsverordening en/of andere noodzakelijke regels te wijzigen om dit mogelijk te maken;
- hierbij ook te kijken naar het zo nodig versoepelen van nu belemmerende regels omtrent uitkeringen, toeslagen en armoederegelingen die de gemeente verstrekt.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie E.7 D66 Splitsen zonder mitsen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812).

Overwegende, dat:

- er een wooncrisis heerst en we ook in Den Haag vele woningen tekort komen om aan de vraag van woningzoekenden te voldoen;
- het splitsen van grote woningen op een relatief eenvoudige en snelle manier woningen toevoegt aan de voorraad en dit meer stimulans verdient;
- bij het splitsen van woningen er oog dient te zijn voor de leefbaarheid en voorzieningen in de omgeving van de te splitsen woning(en).

Constaterende, dat:

- bij het beleid op het splitsen van woningen nu wordt uitgegaan van zeer beperkte toestemmingsgronden;
- de Woonvisie Den Haag 2040 het splitsen van woningen op een ordentelijke en verantwoordelijke manier wil toestaan;
- bij dakopbouwen deze nu alleen toegestaan zijn wanneer deze onderdeel worden van een bestaande woning en splitsing naar een zelfstandige woning voor de eerste 10 jaar niet mogelijk is.

Verzoekt het college:

- bij de uitwerking van de woonvisie nieuw beleid voor het splitsen van woningen naar de raad te sturen;
- hierbij het 'Ja, tenzij' principe leidend te laten zijn;
- duidelijke grenzen op te stellen voor de leefbaarheid en voorzieningen in de buurt van een te splitsen woning, die voorwaardelijk zijn voor een afwijzing;
- het tevens mogelijk te maken om een dakopbouw direct te splitsen en als zelfstandige woning te zien.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie E.8 D66 Stimuleer sociaal bouwgedrag

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812) .

Overwegende, dat:

- er een wooncrisis heerst en we ook in Den Haag vele woningen tekort komen om aan de vraag van woningzoekenden te voldoen.

- in het coalitieakkoord ‘Haags Akkoord’ afgesproken is om in de wijken waar nu weinig sociale huur aanwezig is, in te zetten op een hoger percentage sociale huur in nieuwe projecten;
- te strenge eisen ontwikkelaars kunnen afschrikken waardoor projecten niet gerealiseerd worden;
- de gemeente middels onder andere Enecogelden ook stimuleringsmaatregelen kan nemen voor sociale woningbouw.

Van mening, dat:

- het streven naar het toevoegen van méér sociale huurwoningen in wijken met een kleine sociale woningvoorraad goed is;
- dit echter géén breekpunt mag zijn voor nieuwe ontwikkelingen.

Roept het college op:

- in kaart te brengen welke stimuleringsmiddelen de gemeente kan inzetten om in deze wijken meer sociale huur te realiseren;
- de raad gelijk met de voortgangsrapportage woningbouwproductie hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer Mekers, daartoe gesteund door mevrouw Mostert, wordt de volgende motie (E.21 D66) ingediend:

Motie E.21 D66 Aandacht voor de woonwensen van iedereen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812).

Overwegende dat:

- er in de woonzorgvisie aandacht wordt besteed aan diverse specifieke doelgroepen, maar aandacht aan de LHBTIQA+ gemeenschap ontbreekt
- D66 in haar manifest ‘vrij en veilig jezelf zijn’ stelt dat van elk beleidsterrein LHBTIQA+emancipatie expliciet onderdeel moet zijn, dus ook in de woonzorgvisie;
- in het verleden initiatieven voor bijvoorbeeld een Roze woongroep door gebrek aan passende ondersteuning gestrand is;
- deze LHBTIQA+ gemeenschap vaker te maken heeft met onveiligheid in de woning, discriminatie en dakloosheid.

Van mening dat:

- de LHBTIQA+ gemeenschap ondersteuning kan gebruiken bij het in kaart brengen van de specifieke woonwensen en -eisen;
- dit in de woonzorgvisie nu onvoldoende aandacht krijgt.

Roept het college op:

- in kaart te brengen welke specifieke woonwensen en -eisen er zijn binnen de LHBTIQA+ gemeenschap;

- in de uitwerking van de woonvisie hier aandacht aan te besteden en met (vertegenwoordigers uit) de doelgroep hier zo nodig een aanvullende visie op te ontwikkelen;
- Als gemeente een stimulerende en ondersteunende rol te spelen in het realiseren van eventuele initiatieven voor en vanuit deze doelgroep;
- in de woonzorgvisie de doelgroep specifiek te benoemen inclusief hun noden, zorgen en de inzet van de gemeente hierop;
- de raad hierover zo spoedig mogelijk te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. We schorsen even vijf minuutjes voor de comfortstop en dan zijn we rond 13.15 uur weer terug.

De vergadering wordt van 13.10 uur tot 13.17 uur geschorst.

De **voorzitter**. Aan het woord is wethouder Balster, voor de beantwoording vanuit het college.

Wethouder **Balster** (PvdA). Voorzitter. Dank voor het mooie debat van zojuist en voor de fijne, zorgvuldige behandeling in de commissie, in twee termijnen want met één kwamen we tijd tekort. Het gaat in de Woonvisie tot en met 2040 dan ook over veel zaken. We hebben de ambitie om veel betaalbare woningen toe te voegen, woningen ook betaalbaar te houden, intensief te investeren in het onderhoud van woningen en de leefbaarheid op orde te houden, om ervoor te zorgen dat de stad in balans blijft of, in termen van mevrouw Klokkenburg, ervoor te zorgen dat de herberg voor iedereen een fijne plek biedt.

Dank voor de door de raad ingediende voorstellen en gestelde vragen. Vragen waren er niet zo heel veel.

De heer Dubbelaar stelde opnieuw de vraag, zoals hij ook in de commissie deed, wat de status van de Woonvisie is. De Woonvisie is richtinggevend voor het woonbeleid en ook wettelijk verplicht. Het heet straks in het kader van de Omgevingswet ook het volkshuisvestelijk programma. We zijn wettelijk verplicht om dat elke vier à vijf jaar met u vast te stellen. Op basis daarvan bepalen we onder andere de woningbouwprogrammering. We werken dan ook verder uit hoe we bijvoorbeeld ons voorraadbeleid vormgeven. Daar heeft u ook op gewezen. Daarover staan een aantal leidende principes in de Woonvisie. Zo heeft die gevolgen voor de toekomst. Ik ben het uiteraard alleszins met u eens als u zegt dat het vooral ook van belang is om van papier naar de praktijk te komen en deze visie om te zetten in daden. Daar zijn we allemaal bij, en we zijn hard aan het werk om de betaalbaarheid steeds beter te borgen. Daar zijn we natuurlijk een paar jaar geleden echt al mee begonnen en dat wordt op basis van deze Woonvisie verder aangescherpt, in de verwachting dat we daarmee veel beter een plek kunnen bieden aan iedereen in de stad, en met name aan de lage inkomens en de middeninkomens, dus de mensen die er nu vaak niet tussen komen. Ik kreeg zonet, voor de behandeling, een petitie aangeboden van het Straat Consulaat en de dakloze jongeren om die problematiek aan de orde te stellen. Het mag niet zo zijn dat mensen aan de start van hun leven er niet tussen kunnen komen. Dat is op dit moment helaas, helaas, wel de dagelijkse praktijk, met hele schrijnende situaties.

Ik ga naar de ingediende moties en amendementen. Dat zijn er nogal wat, dus ik probeer dat staccato te doen.

De heer Dubbelaar van Hart voor Den Haag heeft de motie Bevorderen van doorstroming voor senioren met een eigen woning ingediend. De inhoud is sympathiek en het college is hier ook al mee bezig. Ik ben er niet voor om nu weer een apart actieplan op te stellen. We zijn bezig met de Woonzorgvisie. We hebben u ook al geïnformeerd over de doorstroommaatregelen die we van plan zijn te nemen. In de Woonzorgvisie gaat u daar ook meer over lezen. Eigenlijk alles waar u het college in het dictum om vraagt, is al onder schot. Laten we hier nou niet een apart, nieuw onderzoek voor doen, want dat hebben we al gedaan. Laten we aan de slag gaan en hier uitgebreid over spreken in het kader van de Woonzorgvisie. Het thema van doorstroming in de woningvoorraad, met name voor ouderen, is namelijk buitengewoon relevant.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Wat fijn dat de wethouder aangeeft dat er al veel gebeurt. Ik merk alleen dat dat vooral is gericht op senioren in de huursector en ik merk dat senioren met eigen woningen ook aandacht verdienen.

Wethouder **Balster** (PvdA). Dat is absoluut waar. Dat is een terecht punt. In de commissie heeft de Stedelijke Ouderen Commissie ook ingesproken en daarvoor gepleit, bijvoorbeeld door met de seniorenmakelaar ook gericht op de koopsector aan de slag te gaan. Dat is een belangrijke maatregel. Het is ook van belang dat we in de bestaande stad woningen voor senioren gaan toevoegen. De heer Thepass zal dan gelijk pleiten voor zo veel mogelijk collectieve woonvormen, met welzijnsvoorzieningen dichtbij. Het zijn woningen in de vertrouwde omgeving waarnaar je naar kan doorstromen, ook vanuit een koopwoning. Daarbij zullen we dus zeker ook naar het middensegment en het koopsegment moeten kijken. Dat is onder schot en dat zit ook in de opgave voor de woningproductie. Dat zal ook echt terugkomen in de Woonzorgvisie. Die gaat echt niet alleen over de sociale voorraad, maar ook over de koopsector en de vrije huursector.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het gebeurt nu dus niet, en daarom probeer ik de wethouder te activeren om dat wel te gaan doen.

Wethouder **Balster** (PvdA). Het gebeurt dus al wel; het zit in de plannen. We hebben in beeld gebracht welke doorstroommaatregelen we op het oog hebben en we gaan hier in de Woonzorgvisie nader op terugkomen. De motie is in die zin overbodig.

Dan uw motie Hagenaars eerst, geef onze inwoners voorrang op woonruimte. U raadt het antwoord al. We hebben hier in de commissie ook uitgebreid bij stilgestaan. Ik moet deze motie ontraden. We wijzen in de sociale sector al meer dan 70% toe aan Hagenaars, dus daar zitten we al ruim boven de 50% toewijzing. De Wet regie op de volkshuisvesting vraagt ons om in dat opzicht nog meer te doen. Deze motie is dus overbodig en wordt door het college ontraden.

Dat geldt ook voor motie E.16, Verbetering van de uitvoeringskracht van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling. Daar hebben we ook vaak over gesproken met elkaar, ook naar aanleiding van de woningbouwproductie. Al deze zaken zijn al onder schot. We werken heel intensief samen met de Haagse Tafel Wonen. Er wordt heel gebiedsgericht gewerkt. We zijn ongelooflijk scherp aan het analyseren waar projecten eventueel vertragen, wat daar anders moet en hoe procedures sneller kunnen. Eigenlijk zijn al deze zaken onder schot. Ook deze motie wil ik ontraden, want die is echt overbodig.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik hoor hier een wethouder meerdere keren zeggen 'het is onder schot en we doen het allemaal al', maar de praktijk is heel anders. Herkent de wethouder mijn zorgen wel?

Wethouder **Balster** (PvdA). Wat betreft de aanbevelingen die u doet voor de Dienst Stedelijke Ontwikkeling herken ik uw zorg, maar ik gaf u zonet ook aan dat eigenlijk al deze acties onder schot zijn. Vandaar mijn preadvies.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Die zijn dan niet bekend bij de markt. Ik heb een belronde gehouden en echt van links tot rechts mensen hierover gesproken. Zij hebben die zorg en zouden juist graag zien dat we dit zo snel mogelijk gaan doen.

De **voorzitter**. Meneer Mekers, nee, Balster, excuus.

Wethouder **Balster** (PvdA). Meneer Mekers staat alweer in de wachtrij; vandaar de verwarring. Hij werd zonet al wethouder genoemd. Het kan snel gaan.

De **voorzitter**. Ja, het kan ineens hard gaan.

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik noemde zonet al de Haagse Tafel Wonen, waaraan we heel intensief, bijna tweemaandelijks, het gesprek met elkaar met elkaar voeren op het scherpst van de snede. Daar heb ik een heel positief beeld bij. Dat gesprek wordt daar heel goed gevoerd. Ik nodig de heer Dubbelaar dus graag uit om de signalen die hij heeft een keer met mij te delen op een rustig moment. Als die signalen er zijn, pak ik ze namelijk graag op en dan kom ik ook graag in contact met de partijen die het gevoel hebben dat het nog beter kan. Daar kunnen we alleen maar ons voordeel mee doen. Laten we dat dus met elkaar afspreken.

De **voorzitter**. Dubbelaar, voor de laatste maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Nou ja, die zorgen heb ik in een motie gegoten om de uitvoeringskracht te verbeteren in het stadhuis, maar de wethouder wil daar niet aan.

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik hoorde geen vraag, maar nogmaals, deze acties zijn allemaal al onder schot.

Peter Mekers (D66). Om hierbij aan te sluiten: ik vond het ook een hele sympathieke motie, om te kijken of er meer capaciteit gecreëerd kan worden, of we de prioriteiten goed duidelijk kunnen hebben en wat nou de meeste woningen oplevert. Maar misschien mis ik dat inderdaad wel ergens in de stukken, want ik verdwaal af en toe in de hoeveelheid die voorbijkomt. Is ergens terug te vinden welke maatregelen er nu genomen gaan worden? Kunnen we dat zien als raad? Dat geeft namelijk inzicht in wat er nu daadwerkelijk gebeurt.

Wethouder **Balster** (PvdA). Over de voortgang van de woningbouwproductie hebben we een jaarlijkse monitor. Daarin duiden we ook precies welke zaken daarvoor randvoorwaardelijk zijn, welke daarvan er binnen onze macht liggen, welke er buiten de macht van het stadhuis liggen en waar we samen op hebben te sturen met de marktpartijen. Dan reflecteren we ook op wat goed gaat en op wat er beter kan. Daarom hebben we bijvoorbeeld ook die Haagse Tafel Wonen met beleggers, met corporaties en met marktpartijen. In het voorjaar komt er weer eentje. Dat is ook de plek om daarop te monitoren.

Peter Mekers (D66). Dank voor dit antwoord. Dus daarin kan ik straks in het voorjaar ook terugvinden welke maatregelen er nu bij DSO genomen worden om de capaciteit te vergroten en de doorstroom te bevorderen.

Wethouder **Balster** (PvdA). Alles wat bijdraagt aan het versnellen van de woningbouwproductie en aan een beter zicht op waar het af en toe knelt, komt daarin terug, ja.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik was bij motie E.9, Doorstromen door groepswonen, van GroenLinks. Die motie vraag om groepswonen en geclusterd wonen extra te stimuleren en daar ook aandacht aan te besteden in de Woonzorgvisie. Zo vat ik de motie even samen, net iets te kort, denk ik. Deze motie kan het college aan de raad laten. Het is belangrijk dat dit onderwerp er expliciet in terugkomt.

Dan E.10, Prioriteer uitstroom opvang. Ik snap deze motie. Die is wel heel ambitieus, want die spreekt over een verdubbeling. Ik realiseer me heel goed dat dit nodig is en de heer Thepass weet ook dat het wel ingewikkeld is met alle doelgroepen die gehuisvest moeten worden, maar als ik dit mag zien als een aanmoediging en een ingroeimodel kan ik deze motie aan de raad laten. De ambitie deelt het college namelijk.

Vincent Thepass (GroenLinks). Ik denk dat ik daar grotendeels in mee kan gaan, misschien nog met de volgende toelichting. Ik heb het bewust een streven genoemd, want voor convenantwoningen moet het college er ook met andere convenantpartners uit komen. Wat mij betreft is het dus vooral een belangrijke inzet die daarin wordt meegenomen. Maar ik wil echt meegeven dat we nu ongeveer 300 woningen per jaar realiseren terwijl de vraag 1.000 is. Daarom heb ik ook de evaluatie van de koepelconvenanten laten meenemen. Het moet echt heel hard omhoog, want we hebben als stad gewoon tot doel om dakloosheid uit te bannen en dan moet er tempo komen.

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik snap die oproep en ik deel de urgentie daarvan. Ik zie ook hoe groot de vraag is. Ik zeg ook altijd wel terug: als iedereen voorrang krijgt, heeft niemand voorrang. We zullen dus in die 30% toewijzing moeten passen en meten en dat is ingewikkeld zat, maar ik zie dit als een aanmoediging om daar grotere stappen in te zetten. Ik heb u in de commissie ook aangegeven dat we hierop bij voorkeur een kwantitatieve doelstelling gaan zetten in de Woonzorgvisie, dus daar komen we vast binnenkort over te spreken. Op deze manier kan ik de motie aan de raad laten.

Lesley Arp (SP). Misschien is dit een goed moment om ook de vraag te beantwoorden die mijn fractie heeft gesteld in relatie tot deze motie. Mijn fractie was erg blij om in de Woonvisie te lezen dat men meer rekening gaat houden met de draagkracht van wijken, om het zo maar te noemen. Kan de wethouder garanderen dat die ambitie hoe dan ook in stand blijft?

Wethouder **Balster** (PvdA). Ja, absoluut. We hebben daar met elkaar in de commissie ook uitgebreid over gesproken. We stellen ook regelmatig vast dat dat best ingewikkeld is. Het voordeel van deze convenantwoningen is dat er afspraken zijn met zowel corporaties als zorgpartijen, zodat het ook in de begeleiding en de opvang goed zitten. Dat is al een hele belangrijke waarborg. Ik weet dat mevrouw Arp bepleit om dit goed verspreid over de stad te doen. Daar is het college het zeer mee eens en dat is absoluut het uitgangspunt. Dat zijn we dus ook met elkaar aan het uitwerken, om dat zo goed mogelijk te doen. Het is in de praktijk nog best ingewikkeld maar daar zijn we mee aan de slag.

Ik kom bij de voorstellen van mevrouw Klokkenburg, te beginnen met het amendement Meer ambitie voor het huisvesten van vitale beroepsgroepen. Dit amendement moet het college ontraden. Dat is niet omdat we het met de ambitie oneens zijn, want wij zien ook heel graag dat vitale beroepsgroepen er goed tussen komen, maar het amendement vraagt om de ambitie wat dat betreft flink op te hogen. In de commissie hebben we hier ook bij stilgestaan. We zijn een experiment gestart

in Zuidwest en we zijn van plan om dat uit te breiden naar Laak. Binnenkort komt de evaluatie daarvan naar uw raad. Eerder heb ik al aangegeven dat de inkomens van deze groepen vaak net boven de socialehuurgrens uitkomen. Dat is niet de enige grond die een rol speelt. Het gaat ook om het matchen van de juiste groepen met de juiste woningen. Ik denk dat daar belangrijke lessen uit te trekken zijn, en daarvóór zou ik nog niet aan een hogere ambitie willen. Sterker nog, ik vraag me af of we dat dan überhaupt gaan halen. Dit amendement gaat het college nu dus te ver. Ik moet dit amendement ontraden, maar we gaan wel op basis van de evaluatie kijken of er meer kan. Die bereidheid is er zeker.

Dan kom ik bij de motie een vast percentage zorgdoelgroepen in nieuwbouw. Die raakt ook aan het vraagstuk van zojuist in het interruptiedebatje met mevrouw Arp. Het college snapt deze oproep. Ik ben ook bereid om deze motie aan de raad te laten. Ik zeg daarbij dat de praktijk ons nog wel vraagt om goed te kijken naar hoe we dit goed kunnen doen met de spelregels van passend toewijzen, met de huurprijzen die gelden in nieuwbouw en met de afspraken met corporaties, maar ik ben graag bereid om dit te onderzoeken en deze motie dus aan de raad te laten.

Dan de motie Ontmoedigen van verevening. Het was, lang geleden, nog de heer Grinwis die een motie indiende om ervoor te zorgen dat er ook echt sociaal wordt gebouwd, ook bij kleinere projecten. Hij was daarmee, denk ik, ook de aanstichter van de lagere norm die nu in de Woonvisie zit om vanaf 50 woningen te sturen op de betaalbaarheid. Mevrouw Klokkenburg zit er terecht bovenop dat we er straks voor moeten zorgen dat het vereveningssysteem er niet aan bijdraagt dat ontwikkelende partijen aan de betaalbaarheidsnormen ontkomen. Ik denk dat dit met deze motie goed op scherp gezet wordt. Ik kom met het voorstel voor een vereveningsfonds bij u terug. Ik kan op deze manier dus ook deze motie aan de raad laten.

Dat geldt ook voor motie E.3, Woningen bouwen is meer dan stenen stapelen, waarin het college wordt verzocht om ook echt te sturen op sociale duurzaamheid als criterium bij aanbestedingen. Dat is belangrijk, ook naar aanleiding van de ervaringen van de afgelopen jaren met hoogbouw en dure appartementen. Dat doet ook iets met sociale structuren. Het is ontzettend belangrijk om daarbij te kijken naar het bredere palet van wat er nodig is om die sociale structuren op orde te krijgen of te houden. Ik zie deze motie dan ook als aanmoediging en kan die aan de raad laten. Daarbij moeten we nog wel kijken hoe we dit het beste kunnen toepassen, maar daar komen we dan in de uitwerking wel bij u op terug.

Dan de motie die de heer Ahraui heeft ingediend, Humane huisvesting ook zonder taakstelling. Die kan het college aan de raad laten. Ik zeg daar wel bij dat de tweede bullet overbodig is, omdat die valt onder de Wet inburgering en langs die lijn is geregeld. Verder zullen we ons als stad blijven inzetten voor humane huisvesting van statushouders. U kent ook onze lobby richting het Rijk om op orde te houden wat we wat dat betreft hebben.

Dan kom ik bij de Haagse Stadspartij. Mevrouw Faïd heeft een motie ingediend met de titel 'Verminder werkdruk bij politie en OM en gedoog kraken'. Deze motie is overbodig. Het college handhaaft niet op het strafrechtelijke kraakverbod, want dat is geen bevoegdheid van het college. De motie is dus overbodig.

De motie Realiseer meer jongerenwoningen kan ik aan de raad laten. Ik denk ook dat dat heel belangrijk is. U roept het college ook op om de behoefte goed in beeld te brengen en te kijken of we daarop een concrete doelstelling kunnen formuleren. Overigens staan in de Woonvisie natuurlijk al verschillende maatregelen die de jongerendoelgroep echt goed gaan bedienen. Denk aan de ruimte die we nu zoeken in de bestaande woningvoorraad via meer ruimte voor kamerbewoning. Maar het is zonder meer verstandig om dit nou eens goed in beeld te brengen en te kijken of hierop nog aanvullende maatregelen nodig zijn.

U diende ook de motie Formuleer een visie op het verminderen van preciaire woonvormen in. In de commissie is het hier ook even over gegaan. Ik zie natuurlijk de uitdagingen wat dit betreft. Ik

heb in de commissie gezegd dat ik graag nog eens even in beeld wil brengen hoe we nou omgaan met leegstand en met de verhuurvormen die daarbij horen, zoals tijdelijke verhuur, alvorens we daar conclusies aan verbinden. In uw motie loopt u daar toch een beetje op vooruit. Ik zou u eigenlijk willen vragen om de motie aan te houden totdat we dat beeld bij u hebben neergelegd. Dan kunnen we daarover met elkaar van gedachten wisselen en dan kunt u uiteraard altijd nog bezien wat u met de motie doet. Dat zou mijn voorstel zijn.

Fatima Faïd (HSP). Even voor mijn helderheid: wat gaat u dan precies aan ons voorleggen? Want de motie is eigenlijk wel heel duidelijk. Dit onderwerp is ook regelmatig teruggekomen in de commissies, omdat er best veel mensen precair wonen. Daar gaat het natuurlijk vooral om: de mensen die precair wonen, met tijdelijke huurcontracten. Wij willen dat wel heel graag in beeld hebben. Dus wat gaat u ons dan precies eerst aanbieden?

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik zou u willen aanbieden om in beeld te brengen hoe we op dit moment werken, dus de feitelijke situatie, voordat we vooruitlopen op eventueel nieuw beleid, waar u met de motie al een beetje op hint. Dat doe ik dan in het voorjaar, ruim voor het gesprek over de Huisvestingsverordening, want daar gaat hier over. Ik stel dus voor om dat in twee stappen te doen en eerst even de huidige situatie in beeld te brengen.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Het is me nog niet helemaal helder wat we nu gaan doen in aanloop naar de Huisvestingsverordening. Komt het college dan met een visie op wat het van preciaire woonvormen vindt?

Wethouder **Balster** (PvdA). Nee, ik kom met inzicht in hoe we op dit moment omgaan met deze woonvormen. Het debat kan dan vervolgens gaan over de vraag hoe we daarmee omgaan in de toekomst. Is er een noodzaak om daar anders mee om te gaan en, zo ja, welke dan?

Jan Willem van den Bos (PvdD). Dus we kunnen dat interpreteren als een soort toezegging: dit voorjaar komt er een brief over de stand van zaken. Oké.

Wethouder **Balster** (PvdA). Ja, dat mag u zo zien.

Dan de motie Samenwoonvormen studenten en jongeren met verantwoord verkameren, van mevrouw De Groot van het CDA. Eén nuance hierbij. U pleit in het tweede puntje van het dictum voor onzelfstandige huisvesting specifiek voor studenten en jongeren. We zijn aan het onderzoeken of dit voor specifieke doelgroepen kan. Als ik dit ook onderzoekend mag interpreteren, kan ik deze motie verder sympathiek aan de raad laten.

Dan de SP. Mevrouw Arp heeft een motie ingediend met de titel 'Maak ongedeelde stad de norm'. De motie vraagt ons om over ruim een jaar in beeld te brengen in welke mate het lukt om te voldoen aan de ambitie om 50% sociaal te realiseren in nieuwbouw. Ik kan deze motie aan de raad laten, maar wel met de kanttekening dat het misschien lastig is om daar over een jaar al veel van te vinden. U weet immers wat de doorlooptijd is van nieuwbouwprojecten. Die hebben enige doorlooptijd. Ik hoop dus dat we er dan al wat over kunnen zeggen, maar ik wil hiervan met alle plezier begin 2026 een beeld geven. Ik kan de motie aan de raad laten.

Dan kom ik bij de voorstellen van de VVD, te beginnen bij het amendement Betaalbaarheidseisen vanaf 80 woningen. Dat is in strijd met wat we in het coalitieakkoord hebben afgesproken en met de ambitie om juist ook bij kleinere projecten te sturen op de betaalbaarheid. We zien dat er met name bij kleinere projecten overwegend duur wordt gebouwd. Dat blijkt ook uit de voortgangsrapportage die we u hebben gestuurd. Het is juist onze ambitie om ook bij de kleinere

projecten overal in de stad een mix van woningtypes te krijgen. Vandaar dat het aantal verlaagd is in de Woonvisie. Ik moet dit amendement ontraden.

U heeft ook ingediend het amendement Handhaven regels beperkingen splitsen en kamerbewoning. Dat amendement moet het college ook ontraden, want het is ook in strijd met het coalitieakkoord en de ambitie in de Woonvisie om hier juist meer ruimte in te zoeken. In het eerste deel van het debat hebben we hierover ook met elkaar van gedachten gewisseld. Ik weet dat er zorg zit bij de VVD over de leefbaarheidseffecten. Ik vind het ook ongelofelijk belangrijk om die straks bij de uitwerking van het beleid heel goed in beeld te krijgen. Waar doen we dit nou wel en waar niet, en wat zijn de randvoorwaarden erbij? Die zorg is heel helder, maar dit amendement zou de mogelijkheden daarvoor dichtzetten en daar is het college geen voorstander van. Het college ontraadt dit amendement dus.

Dan amendement E.D, over het toevoegen van woningen in de drie intensiveringsgebieden. Het is een amendement, dus het moet even precies gelezen worden. Ik lees hierin dat de VVD vraagt om in de drie intensiveringsgebieden het tempo hoog te houden. Dat is volstrekt terecht, want in deze gebieden voegen we de meeste woningen toe. Tegelijkertijd zou de impact van dit besluit niet moeten zijn dat de aandacht voor de rest van de stad verslapt. Ik schets het beeld even. Als we straks naar die 4.000 woningen toe gaan, zal ongeveer de helft uit de bestaande stad moeten komen. U erkent in de toelichting ook dat die 4.000 woningen het doel zijn. Ik wijs er ook op dat de financiering die we van het Rijk krijgen, ook goed benut kan worden voor de bestaande stad. Wat echt problematisch is, maar misschien bent u bereid om daar nog iets aan te doen, is dat u ook schrijft om de ambtelijke capaciteit alleen of hoofdzakelijk te richten op de drie intensiveringsgebieden. Dat zou heel erg haaks staan op wat we willen in de rest van de stad, namelijk dat we echt kwaliteit toevoegen als we daar woningen realiseren en dat we daarbij ook oog hebben voor groen, de buitenruimte, de inpassing en de beeldkwaliteit, zaken die uw partij ook heel belangrijk vindt. Dus ik zou u eigenlijk willen vragen om het amendement op dat vlak iets aan te passen door in plaats van 'de prioriteit' te spreken over 'prioriteit' en om de woorden over de ambtelijke capaciteit weg te laten. In dat geval ziet het college het amendement als een aansporing om in de prioritaire gebieden en investeringsgebieden volop aan de slag te gaan en te blijven en kan ik erin meegaan, maar zoals het er nu staat moet het college het amendement ontraden.

Rutger de Ridder (VVD). Dát ga ik niet doen, want dan zegt het niks meer en kan ik het beter gewoon intrekken. Waar het gaat om de prioriteit en de ambtelijke capaciteit wil ik nog opmerken dat dit in het verlengde ervan ligt. Als je prioriteert op die drie gebieden, dan is navenant de ambtelijke capaciteit daarop gericht. Dat wil dus niet zeggen dat die ambtelijke capaciteit helemaal niet meer in andere delen van de stad beschikbaar is. Dat is in ieder geval wel hoe mijn amendement is bedoeld. Misschien kan ik nog wel verduidelijken in het amendement dat die ambtelijke capaciteit navenant is aan de prioritering van die drie gebieden, maar ik ga wat de wethouder voorstelt er nu niet allemaal uithalen.

Wethouder **Balster** (PvdA). Voordat we in en tekstexegese belanden: ik ben er blij mee dat de heer De Ridder dit zegt. Als we met elkaar de focus hebben op die drie gebieden omdat daar nu eenmaal veel woningen moeten komen, dan hoort daar ook ambtelijke capaciteit bij. Dus dat deelt het college. Maar ik vind wel dat het amendement nu anders gelezen kan worden. Dus misschien kunnen we zo meteen, na het debat nog even met elkaar kijken of we tot een formulering kunnen komen die daar recht aan doet. Dan komen we daar misschien wel uit.

Dan kom ik op amendement E.E VVD over de werkbare betaalbaarheidseis. Dat is in strijd met het coalitieakkoord en overigens ook met het coalitieakkoord daaraan voorafgaand waarin we streven naar 70% tot 80% betaalbaarheid. Tweederde betaalbaarheid wordt ook door het Rijk

afgedwongen en is ook randvoorwaardelijk voor alle financiële arrangementen. Dus dit amendement moet het college ontraden.

D66 heeft verschillende moties ingediend over de bestaande woningvoorraad, de kamerbewoning en het splitsen. Ik zeg er in het algemeen graag nog wel het volgende bij. We zijn natuurlijk nu en zeker als de Woonvisie straks is vastgesteld, nog volop bezig met de nieuwe nota Voorraadbeleid. Daarbij zullen we echt een aantal zaken goed moeten onderzoeken, wat net ook al een beetje bleek uit de interruptiedebatjes. Dus ik wil die moties een beetje in dat onderzoekende perspectief plaatsen. Het college kan zich dus nog niet helemaal verbinden aan al te definitieve conclusies. Dat gezegd hebbende, kan ik met verschillende moties wel meegaan, in de zin dat ik ze aan de raad kan laten. Dat geldt dan voor motie E.4 D66, Ideeetje voor een extra huisgenootje, motie E.5 D66, I'll be there for you!, motie E.6 D66, Samen onder dak, en motie E.7 D66, Splitsen zonder mitsen.

Dan motie E.8 D66, Stimuleer sociaal bouwgedrag. Dat is denk ik een mooie aanvulling op de motie van de SP om goed in beeld te brengen hoe we kunnen stimuleren dat er ook sociaal wordt gebouwd in de wijken waar daar nu minder sprake van is.

Motie E.21 D66, Aandacht voor de woonwensen van iedereen, is een motie die een beetje laat kwam. Ik heb nog even kort overleg gehad met collega Vavier over in welke mate we nu al al in beeld hebben in hoeverre zich ook problemen voordoen in de woonwensen, want dat had ik nog niet heel goed scherp. Ik zou de heer Mekers willen aangeven dat we dit eens even in beeld gaan brengen. De motie zoals die nu luidt, moet ik echter ontraden omdat die vraagt om in de Woonzorgvisie de doelgroep specifiek op te nemen. Ik vind het beter om eerst nog eens even met de doelgroep te kijken waar precies de vraag zit en wat dat dan vervolgens van ons vraagt en om vervolgens te bezien wat we daarmee doen. Dus ik zou willen vragen om daar nog even op te wachten.

Peter Mekers (D66). Dat kan ik mij heel goed voorstellen. En als ik dat dictumpunt over de Woonzorgvisie laat vervallen, is de motie dan wel uitvoerbaar?

Wethouder **Balster (PvdA).** U vraagt in het tweede dictumpunt om een visie te ontwikkelen. Ik vind dat allemaal nu wat prematuur. U zou de motie ook kunnen intrekken of aanhouden. Ik heb u net in feite de toezegging gedaan om nog even op een rij te zetten waar we nu staan en dat we op basis daarvan verder gaan kijken in hoeverre het nog ergens in beleid zou moeten landen.

Peter Mekers (D66). Met die toezegging kan ik goed leven. Dan trek ik de motie in.

De **voorzitter.** Aangezien motie E.21 D66 is ingetrokken, maakt ze geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Wethouder **Balster (PvdA).** Hiermee ben ik aan het einde gekomen van mijn beantwoording, voorzitter.

De **voorzitter.** Ik zie dat mevrouw De Groot nog een interruptie heeft.

Hinke de Groot (CDA). Ik ben toch nog wat aan het kauwen op een algemene opmerking die de wethouder tussen neus en lippen door maakte over mijn motie. Die motie is echt bedoeld om ten aanzien van hospitaverhuur en verkamering voor studenten en jongeren nog even heel goed uit te zoeken hoe dat juridisch goed kan. Dat mogen wat mij betreft ook jongeren met een bepaalde zorgvraag zijn, maar het gaat in ieder geval om die jongerendoelgroep. Ik verwacht dus zo meteen geen algemene afdoening dat we verkamering bijvoorbeeld overal gaan toestaan maar dat het dus echt

goed wordt uitgezocht voor die doelgroep. Mag ik de eerdere opmerking daarover van de wethouder ook zo interpreteren?

Wethouder **Balster** (PvdA). Ik heb net aangegeven dat we ons op basis van het eerste beeld - dat zullen we juridisch nog nader moeten uitzoeken - zeer afvragen of je kan sturen op specifieke doelgroepen. Dus dat zullen we moeten uitzoeken. Daarna komt de vraag - dat debat zullen we met elkaar voeren op basis van de nota Voorraadbeleid - hoe we met die kamerbewoning omgaan en welke keuzes we daarin maken.

Hinke de Groot (CDA). Ik ben blij met die verduidelijking want zo is de motie inderdaad ook bedoeld. Over hoe we dat juridisch goed kunnen regelen voor de jongerendoelgroep, bijvoorbeeld tot een bepaalde leeftijd, hebben we het al vaker gehad, in de zin dat het misschien juridisch lastig is, maar dan wordt dat nu in ieder geval goed uitgezocht en hebben we vervolgens het debat met elkaar.

Wethouder **Balster** (PvdA). Ja, ik heb uw vraag zo gehoord dat u wil dat we uitzoeken of het juridisch zou kunnen. Dat zullen we doen.

Lesley Arp (SP). Het kan zijn dat ik iets heb gemist, dus bij voorbaat excuses als dat zo is, want ik werd een beetje afgeleid door iets. Over dat 'ja, tenzij' hebben we natuurlijk al een uitgebreid debat gehad. Als moties worden aangenomen met daarin de bepaling 'ja, tenzij', hoe gaat het college daar dan mee om? Betekent dat dan dat het de maximale ruimte gaat pakken? Ik vind het namelijk toch wel een beetje onheilspellend. Ik zou dus toch wel graag willen horen hoe het college die opdracht gaat interpreteren.

Wethouder **Balster** (PvdA). Dit is precies waarom ik die paar inleidende zinnen sprak voordat ik de moties van de heer Mekers afdeed, namelijk dat we het onderzoekend gaan bekijken. Wetend ook hoe ingewikkeld dit debat ook de vorige keer was, snap ik heel goed dat er waarborgen nodig zijn om dit fatsoenlijk te doen en dat we heel goed moeten kijken in welke wijken we dat doen en onder welke voorwaarden, ook op een manier die nog een beetje helder en toetsbaar blijft. Dus ik wil op die manier goed onderzoeken wat de plussen en de minnen zijn. Daarmee lopen we wat mij betreft hier nog niet vooruit op die definitieve keuzes. Die worden ook aan u voorgelegd in de nota Voorraadbeleid en straks ook in de Huisvestingsverordening.

Lesley Arp (SP). Dus voor mijn duidelijkheid: als de moties worden aangenomen, dan wordt er dus onderzoek gedaan naar randvoorwaarden maar de bepaling dat we sowieso uitgaan van een 'ja, tenzij'-visie gaat dan niet onderdeel zijn van de uitvoering door het college?

Wethouder **Balster** (PvdA). We gaan onderzoeken of het kan, hoe het kan, in welke mate en onder welke waarborgen dat moet. In die nuance gaan we het onderzoeken en we komen met voorstellen bij u terug.

De **voorzitter**. Mevrouw Arp, voor de laatste maal.

Lesley Arp (SP). En excuses, voorzitter, als ik argwanend overkom, maar sommige van deze voorstellen kunnen in potentie best wel veel impact hebben. Wat de wethouder zegt, betekent dus ook dat we niet achteraf te horen krijgen: de raad heeft 'ja, tenzij' gezegd met het instemmen over deze motie, dus we hebben het zo ruim mogelijk geïnterpreteerd? Ik wil wel die garantie hebben.

Wethouder **Balster** (PvdA). Ja, die krijgt u. Definitieve besluiten nemen we echt pas bij de nota Voorraadbeleid en de Huisvestingsverordening.

De **voorzitter**. Dan zijn we hiermee gekomen aan het eind van de eerste termijn. Ik kijk rond en constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Aan het eind van de vergadering stemmen we over het voorstel, de amendementen en de moties.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Voorzitter. Ik wil nog aangeven dat we onze motie C.2.1 PvdD, Bescherming van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur, inmiddels hebben gewijzigd. De gewijzigde versie is ook al rondgestuurd naar de griffie en alle andere partijen. De wijziging betreft het schrappen van een woord in het eerste dictum, zodat die conform de Gemeentewet is.

De **voorzitter**. Motie C.2.1 PvdD is in die zin gewijzigd, dat ze thans luidt:

Gewijzigde motie C.2.1 PvdD Bescherming van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorgenomen verkoop van grond door de gemeente Den Haag aan de eigenaar van de Jan Willem Frisolaan 3, gelegen aan en nabij de Jan Willem Frisolaan 3 te Den Haag.

Constaterende, dat:

- voor de uitbreiding van een kantoorgebouw aan de Jan Willem Frisolaan 3 gebouwd wordt in een ecologische zone, onderdeel van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur;
- het college voornemens is gemeentelijke grond in deze ecologische verbindingszone te verkopen aan een private partij;
- het college zich met de aanwijzing van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur heeft verplicht deze duurzaam in stand te houden en waar mogelijk te versterken.

Overwegende, dat:

- voor deze kantooruitbreiding geen expliciet raadsbesluit voorligt om te bouwen in de ecologische zone;
- bij de behandeling van de Nota Stadsnatuur (technische vragen) is aangegeven dat bouwen in een ecologische verbindingszone alleen mogelijk is na een meerderheidsbesluit van de raad;
- het college met dit bouwplan aantasting van een deel van de ecologische zone wil faciliteren en de grond wil verkopen.

Van mening, dat:

- ingrepen in de Stedelijke Groene Hoofdstructuur schadelijk kunnen zijn voor biodiversiteit, natuur en milieu.

Verzoekt het college:

- iedere aantasting of wijziging van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur eerst ter besluitvorming aan de raad voor te leggen;

- bij zulke besluiten duidelijke kaartmateriaal bij te voegen met exacte voorgestelde aanpassingen en wijzigingen van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur.

En gaat over tot de orde van de dag.

De gewijzigde motie maakt onderdeel uit van de verdere behandeling.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Aan de orde is:

F. Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging APV fossiele reclame (RIS320611).

De beraadslaging wordt geopend.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Een verbod op fossiele reclame gaat helemaal niets oplossen en is dus een schijnoplossing. Het boeken van een vlucht of een vliegvakantie is geen impulsaankoop en daarom zal er geen mens minder of helemaal niet meer door gaan vliegen. Met de voorgenomen APV-wijziging inzake een verbod op fossiele reclames in onze stad stelt dit college de gemeente Den Haag onnodig bloot aan grote juridische en financiële risico's en neemt het die op de koop toe. Hart voor Den Haag vindt dit onverantwoord, zeker waar de Stichting Reclame Code eerder dit jaar in hoger beroep oordeelde dat reisorganisaties gewoon reclame mogen blijven maken. Daarom de motie Behoed gemeente Den Haag voor juridische en financiële risico's, met als dictum: verzoekt het college de gemeente Den Haag te behoeden voor juridische en financiële risico's en geen APV-verbod op fossiele reclames in te voeren. Deze motie is meeondertekend door de heer Dumoulin van de Haagse VVD.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik vraag mij wel af of we nou de komende tijd van Hart voor Den Haag heel veel moties kunnen verwachten om eenmaal aangenomen voorstellen terug te draaien.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Dat zou goed kunnen, maar in dit geval waren we heel blij met de omissie die is opgetreden in die APV-wijziging. En wij laten geen kans onbenut om te pogen dit belachelijke voorstel terug te draaien.

Leonie Gerritsen (PvdD). Het ging niet over een omissie maar over een technische wijziging die nodig was omdat er intussen andere artikelnummers nodig waren. Maar goed om te weten dat we dat soort voorstellen kunnen verwachten. En jammer om te horen.

De **voorzitter**. Door de heer Martinez van Andel wordt de volgende motie (F.2 HvDH) ingediend:

Motie F.2 HvDH Behoed gemeente Den Haag voor juridische en financiële risico's

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging APV fossiele reclame (RIS320611)

constaterende, dat:

- Het college van B&W een APV-verbod op fossiele reclames wenst te gaan invoeren per 2-1-2025;

overwegende, dat:

- De gemeente Den Haag hierdoor grote juridische en financiële risico's loopt;
- Het voorgenomen APV-verbod een schijnoplossing is;
- De Stichting Reclame Code (SRC) dit jaar in hoger beroep heeft geoordeeld dat reisorganisaties reclame mogen blijven maken;

verzoekt het college:

- De gemeente Den Haag te behoeden voor juridische en financiële risico's en geen APV-verbod op fossiele reclames in te voeren;

en gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Massimo Etalle (FVD). Voorzitter. In Den Haag wordt de klimaatsharia ingevoerd. Fossiele reclames worden verboden. Dit zijn reclames voor vliegreizen, auto's of energiecontracten. Wie deze groene zedenwetten schendt, riskeert tot wel drie maanden gevangenisstraf. Terwijl de klimaatjihad's van Extinction Rebellion straffeloos de A12 blokkeren, opent de Haagse zedenpolitie de jacht op adverteerders. Je kunt in Den Haag nog beter iemand mishandelen of inbreken dan adverteren voor een auto. In de media vertelt Partij voor de Dieren-wethouder Robert Barker vol trots over zijn nieuwe verbod. Ernstig kijkend zegt hij: we leven nu eenmaal in een klimaatcrisis, we moeten er iets aan doen. Als dit college geen macht zou hebben, dan zouden deze plannen hilarisch zijn. Helaas hebben zij wel macht en is het eerder om te janken. Hoe dan ook, het is bijna kerst, en in die geest doet FVD een handreiking. Het is eenmaal een feit dat de meerderheid van de Haagse raad voorstander is van deze nieuwe zedenwetten. Omdat we ons graag constructief opstellen, heb ik enkele reclameposters meegenomen om de nieuwe staatsmoraal te promoten. Want voor wie doen we dit klimaatbeleid? Voor onze kinderen natuurlijk. Daarom kan de wethouder deze poster ophangen in scholen.

De **voorzitter**. Ik kan het niet zien. O ja, nu wel. Onsmakelijk, maar goed.

Massimo Etalle (FVD). Dit zal de nieuwe generatie enthousiasmeren voor het nieuwe klimaatbeleid.

En met wie doen we dit klimaatbeleid? Dat doen we natuurlijk samen, niet alleen. Deze poster zal mensen doordringen van de grootste indringende ambities ...

De **voorzitter**. Stoppen daarmee, stoppen daarmee! Ik vind dit niet in overeenstemming met betamelijkheid. Dus stoppen daarmee. Gaat u door met uw bijdrage.

Massimo Etalle (FVD). Dan vervolg ik mijn betoog.

Leonie Gerritsen (PvdD). Dit is natuurlijk allemaal ongelofelijk hilarisch. Maar kan de voorzitter van de raad de heer Etalle er wel op aanspreken dat er geen postertjes getoond worden met belachelijke afbeeldingen van wethouders?

De **voorzitter**. Dat heb ik net gedaan, mevrouw, dat heb ik net gedaan! Hij heeft ze neergelegd.

Hera Butt (GroenLinks). Ik had hetzelfde verzoek als de Partij voor de Dieren. Dank.

De **voorzitter**. U zet uw betoog voort, meneer Etalle.

Massimo Etalle (FVD). Fijn dat we elkaar weer allemaal bevestigen in ons enthousiasme voor deze fantastische plannen. Ik twijfel er niet aan dat ook het volk bij het zien van deze posters met luid enthousiasme de straat op zal gaan om samen te werken aan een CO₂-neutrale toekomst.

Vrolijk kerstfeest allemaal!

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Ik citeer: 'Overtreding van het bij of krachtens de volgende artikelen bepaalde en de op grond van artikel 1:4 daarbij gegeven voorschriften en beperkingen wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie en kan bovendien worden gestraft met openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak.' Wie niet beter weet, zou denken dat dit een straf is voor het in elkaar slaan van iemand. Maar nee, het gaat om het uiten van fossiele reclame, fossiele brandstoffen die de kwaliteit van leven de afgelopen 150 jaar explosief hebben laten toenemen en waarvan toepassingen in duizend en een producten zijn terug te vinden. Hoewel het vandaag gaat om het rechtzetten van een omissie is deze hele casus wat de PVV betreft een typisch voorbeeld van de radicaal-linkse wurggreep waarin onze stad gevangen wordt gehouden en waar hopelijk in 2026 een eind aan komt.

Noud Dumoulin (VVD). Voorzitter. De bezwaren van de Haagse VVD tegen het fossiele reclameverbod zijn bekend. Een van de grootste is de mogelijke inbreuk op de vrijheid van meningsuiting. Er is inmiddels een rechtszaak aangekondigd om dit verbod van tafel te vegen op grond van dit mensenrecht. De juridische grond van dit experimentele verbod wordt dus nog actief betwist en het is dan ook logisch om de uitspraak van de rechter af te wachten. We zijn blij dat het college een overgangstermijn van vier maanden gaat hanteren waarin op het verbod niet wordt gehandhaafd, maar we staan voor het mogelijke scenario dat deze termijn afloopt terwijl de rechtszaak nog loopt. Daar maken we ons zorgen over. Om jojobeleid en claims tegen onterecht uitgedeelde boetes te voorkomen, bij dezen de motie Geen boetes bij onduidelijkheid, met als dictum: verzoekt het college om de overgangstermijn te verlengen op het moment dat er een rechtszaak loopt tegen het fossiele reclameverbod, in ieder geval voor de duur van die rechtszaak. De motie is meeondertekend door de heer Partiman van het CDA en de heer Martinez van Andel van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. Door de heer Dumoulin, daartoe gesteund door de heer Partiman, wordt de volgende motie (F.1 VVD) ingediend:

Motie F.1 VVD Geen boetes bij onduidelijkheid

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging APV fossiele reclame:

Constaterende dat:

- Den Haag als eerste gemeente ter wereld een verbod op fossiele reclame in de openbare ruimte invoert en daaraan boetes wil koppelen;
- Een rechtszaak tegen het fossiele reclameverbod publiekelijk is aangekondigd op grond van een onrechtmatige inperking van de vrijheid van meningsuiting;

- Het college een overgangstermijn heeft aangekondigd van vier maanden waarin niet wordt gehandhaafd op het verbod;

Overwegende dat:

- De vrijheid van meningsuiting een mensenrecht is;
- Om die reden extra zorgvuldigheid noodzakelijk is om te voorkomen dat boetes worden uitgedeeld op basis van een verbod dat tegen dit mensenrecht ingaat;
- Een overgangstermijn hierin een goede tussenstap is, maar het onwenselijk is en niet van goed bestuur getuigt als deze afloopt op het moment dat er een rechtszaak tegen het verbod loopt.

Verzoekt het college:

- Om de overgangstermijn te verlengen op het moment dat er een rechtszaak loopt tegen het fossiel reclameverbod, in ieder geval voor de duur van die rechtszaak.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. De boetebepaling is eigenlijk gewoon dezelfde als die voor wanneer je bijvoorbeeld flyers uitreikt of borden plaatst waar dat niet mag. De aanleiding hiervoor is een initiatiefvoorstel van de raad dat is aangenomen en dat het college nu uitvoert. Er was een kleine omissie en die is nu gecorrigeerd. Het gaat dus om een technische wijziging.

Dan kom ik op de moties. Te beginnen met die van Hart voor Den Haag. Zoals ik zei, heeft de raad besloten tot deze aanpassing. Het college ziet geen reden om deze aanpassing opeens te heroverwegen. Deze motie kan juridisch ook niet, want je kan niet bij motie een APV-wijziging die door de raad is vastgesteld terugdraaien. De motie is dus niet alleen in strijd met het eerdere raadsbesluit maar is ook onuitvoerbaar, zodat ik die moet ontraden.

De VVD heeft een motie ingediend over niet beboeten. Die zou ik ook willen ontraden. Er is nu geen rechtszaak en dan zou je steeds afhankelijk van een rechtszaak al dan niet moeten stoppen met handhaven, wat in strijd is met behoorlijk bestuur en ook zou neerkomen op een soort van jobbeleid; je zou dan moeten stoppen, starten, stoppen et cetera met handhaven. In theorie zou je dan jarenlang niet kunnen handhaven totdat over een bodemzaak is beslist, terwijl er gewoon ook een beginselplicht tot handhaving geldt. Dus als de raad een APV aanneemt, dan moet je die in principe als college handhaven. Dus je kunt niet eindeloos niet handhaven.

Noud Dumoulin (VVD). De motie roept op om als er een rechtszaak loopt, de overgangstermijn die de wethouder zelf gaat hanteren, te verlengen voor de duur van die rechtszaak, dus niet eindeloos en niet als een rechtszaak begint na die termijn. Verwacht de wethouder überhaupt een rechtszaak? Want het is wel vrij publiekelijk tegen hem, ook in Nieuwsuur, gezegd?

Wethouder **Barker** (PvdD). De verwachting is natuurlijk dat er meerdere rechtszaken zullen zijn. Bij nieuw beleid is dat iets wat best wel regelmatig gebeurt. Er is, weliswaar nog niet formeel, een rechtszaak aangekondigd en die gaat over een privaatrechtelijke zaak. Op het moment dat je gaat beboeten en iemand het daar niet mee eens is, kunnen daar ook rechtszaken uit ontstaan. De logische weg is namelijk om via een publiek recht een besluit eventueel uit te vechten. Wat betreft de rechtszaak die de ANVR aankondigt geldt dat het eigenlijk ongebruikelijk is om via een een privaatrechtelijke weg een publiekrechtelijk besluit aan te vechten.

Kavish Partiman (CDA). Die rechtszaak is aangekondigd is en is dus volgens mij nog niet aanhangig. Ik snap de argumentatie van de wethouder dus ook wel, maar tegelijkertijd is dit een rechtszaak waarin de vrijheid van meningsuiting wordt betwist. Wat de wethouder schetst dat steeds als er een rechtszaak zou komen hij weer zou moeten stoppen, gaat hier dus niet op. Want als de rechter hierover eenmaal een uitspraak heeft gedaan, dan is die gedaan en geldt die als een rechterlijke uitspraak, als een fundamentele uitspraak over het al dan niet juist zijn van dit besluit. Ziet de wethouder wel in dat daar echt wel verschil in zit en dat er dus geen sprake is van een jojobeleid? Er wordt namelijk gezegd in de motie: maak een pas op de plaats op het moment dat een rechter een uitspraak moet doen over een van de meest basale rechten die we hebben in dit land.

Wethouder **Barker** (PvdD). Wellicht komt dan die rechtszaak maar daarna komen er ook andere rechtszaken die dan over hetzelfde principe kunnen gaan. Dat zou dan bij wijze van spreken via de publiekrechtelijke weg kunnen. Daarnaast wijs ik erop dat zo'n rechtszaak begint met een voorlopige voorziening maar daarmee is het nog niet voorbij. In theorie zou bijvoorbeeld in januari of februari die rechtszaak kunnen zijn waarna een uitspraak volgt, maar dan is die rechtszaak nog niet voorbij, want de bodemprocedure moet nog plaatsvinden waarbij een hogere rechter er nog over zou kunnen gaan. Dus dan blijft het eindeloos doorgaan. Als er echt een vraag is rond de mensenrechten zou je in theorie nog tot het Europese Hof door kunnen gaan en dan ben je drie jaar verder.

Kavish Partiman (CDA). Ik snap dat het in theorie helemaal tot aan het Europese Hof zou kunnen gaan maar het begint natuurlijk bij de Nederlandse rechter. En als de Nederlandse rechter een uitspraak doet, kun je van daaruit verder gaan. Dan weet je of je beleid al dan niet in lijn is met wat wij hier juridisch correct vinden, want daar zijn nu wel vragen over; we zijn nu echt aan het pionieren hier, zoals de wethouder eerder ook heeft aangegeven. Dan zou het toch wel zo netjes zijn om, wanneer gevraagd wordt om een toetsing op een van onze meest basale rechten te doen, er goed en ordentelijk naar te kijken. Het gaat hier namelijk niet om jojoën maar om een vrij specifiek en fundamenteel punt.

Wethouder **Barker** (PvdD). Ik snap de redenering van het CDA dat het om een specifiek punt gaat, maar wat ik heb begrepen uit de gesprekken die ik heb gevoerd met die partij is dat het juist over allerlei punten gaat, dus dat er bij wijze van spreken met een schot hagel gewerkt wordt en er dus heel veel punten zijn die ze in de rechtszaak willen maken. Uiteindelijk is het aan de voorzieningenrechter om een uitspraak te doen. Als die besluit tot schorsing, dan zal het college zich daarnaar verhouden en dan betekent het dat het niet doorgaat, maar tot die tijd is dit geldend recht en heeft de gemeente de beginselplicht tot handhaving. We hanteren daarbij een redelijke overgangstermijn van vier maanden waarna er wel gehandhaafd moet gaan worden.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Partiman.

Kavish Partiman (CDA). Maar hiermee doet de wethouder geen recht aan de motie van de heer Dumoulin. Die motie ziet op het specifieke punt van de vrijheid van meningsuiting. Daar is waar deze motie zich op richt. Het zou het college sieren als het zou zeggen: dit snappen we, dit is echt een fundamenteel iets in onze samenleving waar ook vragen over zijn, dus laten we hierin de juiste weg bewandelen zodat het beleid getoetst kan worden door de rechter, zoals dat hoort, en we ons als gemeente niet zelf in een positie brengen dat we boetes uitdelen terwijl dit fundamentele recht al dan niet geschonden is. Dat zou namelijk getuigen van goed bestuur. Is het college het daarmee eens?

Wethouder **Barker** (PvdD). Als de voorlopige voorziening die is aangekondigd daadwerkelijk plaatsvindt - we zijn inmiddels meer dan een maand verder en die stap is nog niet daadwerkelijk gezet

- dan is de verwachting dat we in januari of februari een uitspraak hebben. Dus dat is ruim op tijd. Als je dan een voorlopigevoorzieningsuitspraak hebt, dan is het al dan niet dat er geschorst wordt of er iets anders wordt gedaan. Het college gaat ervan uit dat dit juridisch gewoon kan. Als de rechter in die komende twee maanden toch zou besluiten tot schorsing dan betekent dat natuurlijk dat er niet gehandhaafd wordt. Anders geldt gewoon de overgangstermijn van vier maanden. Als de partij het doorzet, is het de verwachting dat die voorlopigevoorzieningsuitspraak er al ligt voordat die vier maanden voorbij zijn. Maar dan moet wel die partij haar rechtszaak doorzetten.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Ik hoor hier allerlei als-dantheorieën, waardoor de onduidelijkheden en risico's alleen maar toenemen. Het is toch heel eenvoudig? Er ligt hier een voorstel van het college voor om die APV te wijzigen. Als de raad daar niet mee instemt, dan zijn we toch van al die risico's af?

Wethouder **Barker** (PvdD). Nee, want ook als de raad dit voorstel verwierpt, kan het college nog steeds handhaven op dit punt. Het college kan bestuursdwang toepassen of kan een dwangsom opleggen. Het college kan dan alleen niet beboeten omdat het verkeerde lid is bewezen waar de beboeting op is. Beboeting kan dan niet als de raad het verwierpt, maar de dwangsom en andere bestuursmaatregelen vanuit handhaving kunnen wel opgelegd worden.

Voorzitter, ik rond af. Beide moties worden ontraden. De APV is aangepast en het college gaat daarop handhaven. Als college vinden we het belangrijk dat de raad ook zorgt dat het college in zijn handhavingsarsenaal ook een boetebepaling heeft. Per abuis was eerder naar het verkeerde artikellid verwezen, wat we nu graag gecorrigeerd zouden zien.

De beraadslaging wordt gesloten.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. Ik wil nog mededelen dat we na onderlinge afstemming achter de schermen inmiddels amendement E.D VVD hebben gewijzigd, zodanig dat we hopen dat het nu wel op goedkeuring van het college kan rekenen. Uitgestoken handen grijpen wij bij de VVD met beide handen aan, wat je weet nooit wanneer ze weer komen. De wijziging is: 'Dat de prioriteit, met bijbehorende ambtelijke capaciteit, ligt bij de drie intensiveringsgebieden (CID, Binckhorst, Zuidwest), projecten in andere wijken zijn mogelijk, zij het niet grootschalig.' Als het goed is, is het gewijzigde amendement rondgestuurd en al bekend bij de griffie. Het wordt dus al verwerkt in het systeem en dus kan iedereen er ruimschoots de tijd voor nemen.

De **voorzitter**. Amendement E.D VVD is in die zin gewijzigd, dat het thans luidt:

Gewijzigd amendement E.D VVD: Toevoegen van woningen in de drie intensiveringsgebieden (CID, Binckhorst, Zuidwest)

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Woonvisie 2040 – Wonen in een stad in balans (RIS 319812).

Besluit om:

- onder dictum II “de Woonvisie Den Haag 2040 ‘Wonen in een stad in balans’ vast te stellen” het volgende toe te voegen:
  - Dat de prioriteit, met bijbehorende ambtelijke capaciteit, ligt bij de drie intensiveringsgebieden (CID, Binckhorst, Zuidwest), projecten in andere wijken zijn mogelijk, zij het niet grootschalig.

Het gewijzigde amendement maakt onderdeel uit van de verdere behandeling.

Aan de orde is:

G. Voorstel van het college inzake Visie op de Ondergrond (RIS318970).

De beraadslaging wordt geopend.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Naar aanleiding van het commissiedebat hebben wij wat zorgen over het convenant dat er komt en over de herstelwerkzaamheden bij bestrating door kabelbedrijven. We dienen hiertoe een motie in met als dictum: verzoekt het college om bij het opstellen van het convenant een constructie op te nemen, bijvoorbeeld middels het instellen van een borg, waarbij de financiële risico's voor de gemeente Den Haag bij eventuele noodzakelijke herbestatingswerkzaamheden na de aanleg van kabels door externe partijen, zo beperkt mogelijk blijven en de raad hierover tijdig te informeren.

De **voorzitter**. Door de heer Martinez van Andel wordt de volgende motie (G.1 HvDH) ingediend:

Motie G.1 HvDH Herstelwerkzaamheden borgen in convenant

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Visie op de Ondergrond (RIS318970)

Constaterende, dat:

- Voor toekomstige werkzaamheden m.b.t. de aanleg van kabel door kabelbedrijven er door de gemeente Den Haag een convenant opgesteld gaat worden;
- De raad hierover vooraf geïnformeerd zal worden;

Overwegende, dat:

- De bijdragen die kabelbedrijven betalen voor latere bestratingswerkzaamheden n.a.v. bv. Verzakkingen vaak niet toereikend zijn en derhalve voor een groot deel voor rekening van de gemeente Den Haag komen;
- Dit zorgt voor extra druk op het gemeentelijk budget;

Verzoekt het college:

- Om bij het opstellen van het convenant een constructie op te nemen, bijvoorbeeld middels het instellen van een borg, waarbij de financiële risico's voor de gemeente Den Haag bij eventuele noodzakelijk herbestatingswerkzaamheden na de aanleg van kabels door externe partijen, zo beperkt mogelijk blijven. En de raad hierover tijdig te informeren;

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. De Partij voor de Dieren is blij met de aandacht voor de ondergrond. Als je een willekeurige straat in Den Haag opengraaft, vind je een warboel aan kabels, leidingen en riolen en als je geluk hebt boomwortels. Deze kluwen zorgt steeds vaker voor problemen. Het is dan ook belangrijk dat hier visie en beleid op worden gemaakt. In de commissie hebben we veel vragen gesteld over het beschermen van bomen en bodemkwaliteit en de wethouder heeft daarbij aangegeven dat er nog een uitgebreide uitwerking bodembeleid aan zit te komen. Dus dan zullen we daarover nog verder inhoudelijk spreken, maar tot die tijd vindt mijn fractie het van groot belang dat er in dit stadhuis wel de expertise is om zulk beleid te kunnen ontwikkelen. De wethouder gaf aan dat het inderdaad wel eens een verbeterpunt zou kunnen zijn. Daarom dient mijn fractie een motie in met het verzoek aan het college om in kaart te brengen wat de huidige en benodigde personele capaciteit is voor de uitvoering van de visie en in hoeverre deze op termijn moet worden geïntensiveerd.

De **voorzitter**. Door mevrouw Gerritsen wordt de volgende motie (G.2 PvdD) ingediend:

Motie G.2 PvdD Voldoende ondergrond expertise in huis

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Visie op de Ondergrond (RIS318970).

Constaterende, dat:

- in de visie op de ondergrond wordt ingezet op meer sturing en regie op de ondergrond;
- er tevens wordt ingezet op sturing op bodemnatuur en -vervuiling;
- er ook op plekken ingezet wordt op het bundelen van bestaande kabels onder andere vanwege de energietransitie en vanwege het mogelijk maken van het planten van bomen.

Overwegende, dat:

- het de vraag is of hier voldoende capaciteit voor beschikbaar is op de lange termijn.

Verzoekt het college:

- in kaart te brengen wat de huidige en benodigde personele capaciteit is voor de uitvoering van de visie en in hoeverre deze op termijn moet worden geïntensiveerd.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Noud Dumoulin (VVD). Voorzitter. Spaghetti, dat is de benaming die de wethouder gebruikt voor de situatie van onze ondergrond, ontstaan door decennia aan werkzaamheden in die ondergrond. En dat zit op dit moment projecten in de weg, waaronder een waardige en echt groene uitvoering van de Haagse Lanen. Ironisch genoeg is deze Italiaanse deegwaar in droogvorm de meest ordelijke en rechte bron van koolhydraten in het schap van de supermarkt. Het mag dan onmogelijk zijn om spaghetti weer terug te krijgen in die ordelijkheid, voor kabels in de ondergrond is wel een oplossing: bundeling, bijvoorbeeld met kabelgoten. Wat de Haagse VVD betreft wordt er werk gemaakt om dit bord spaghetti bolognese te ontwarren. Dus niet alleen regie voeren en uitgangspunten opstellen, maar een plan om kabels actief te gaan bundelen zodat dit groene plannen zoals de Haagse Lanen niet in de weg zit. Vandaar de motie Lenig de nood met kabels in de goot, met als dictum: verzoekt het college in de uitwerking van de visie naar een programma Ondergrond een actieplan op te stellen voor het bundelen

van kabels en leidingen in goten, met nadruk op gebieden met grote drukte in de ondergrond en waar mogelijk als 'werk met werk' en voor de financiering op zoek te gaan naar bijdragen vanuit de Europese Unie, het Rijk en de provincie, evenals het vragen van bijdragen van de eigenaars van kabels en leidingen.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik houd ook niet zo van spaghetti, dus ik kan mij heel goed vinden in de suggestie om te gaan bundelen. In de motie staat: waar mogelijk met 'werk met werk'. Betekent dit dan dat als het niet kan met 'werk met werk' we toch alles open gaan halen om het te bundelen, wat dan ook heel veel geld zou kunnen gaan kosten?

Noud Dumoulin (VVD). Het gaat ons erom dat als de straat toch opengaat, we die kabels die er liggen meteen middels een kabelgoot of via een andere oplossing - in de visie wordt bijvoorbeeld ook gesproken over een mantel - bundelen. Nee, de straten gaan niet open om kabels recht te gaan leggen.

De **voorzitter**. Door de heer Dumoulin wordt de volgende motie (G.3 VVD) ingediend:

Motie G.3 VVD Lenig de nood met kabels in de goot

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van de Visie op de Ondergrond (RIS318970):

Constaterende dat:

- de Visie op de Ondergrond stelt dat de ondergrondse infrastructuur heeft geleid tot een 'spaghetti' aan kabels en leidingen;
- het stuk uitgaat van het 'toekomstbestendiger inrichten van de ondergrond' door 'ingrepen voor kabels en leidingen' en het hanteren van 'bundeling, meervoudig ruimtegebruik en prioritering van functies als uitgangspunt';
- in de Visie een aantal gebieden wordt aangeduid met een hoge drukte in de ondergrond, te weten het Centrum, CID en Scheveningen.

Overwegende dat:

- de genoemde 'spaghetti' aan kabels en leidingen nu al leidt tot problemen met vergroening en klimaatadaptieve maatregelen, zoals genoemd in de quickscan Haagse Lanen;
- het doen van de vereiste ingrepen om de ondergrond te ordenen ingrijpend en kostbaar kan zijn, zoals eveneens benoemd in de quickscan;
- de ondergrond nog verder onder druk kan komen te staan door uitdagingen op het gebied van onder meer ingrepen in het kader van netcongestie en klimaatadaptatie, evenals het optreden van zogenaamde 'kabelcowboys'.

Van mening dat:

- het ordenen van kabels en leidingen in gebieden met een hoge ondergrondse drukte niet enkel regie vereist, maar ook het actief aanpakken van de bestaande 'spaghetti' aan kabels en leidingen door deze te bundelen in goten.

Verzoekt het college:

- in de uitwerking van het Programma Ondergrond een actieplan op te stellen voor het bundelen van kabels en leidingen in goten, vooral in gebieden met grote drukte in de ondergrond en waar mogelijk als 'werk met werk';
- Te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor financiële bijdragen van andere overheden, en van de eigenaars van kabels en leidingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. Dit is een belangrijk onderwerp, ook omdat er vaak weinig aandacht is voor de ondergrond aangezien het ook letterlijk onder de grond is. Het is wel heel belangrijk dat dit aandacht heeft, ook in een verdichte stad. Dus ook fijn dat er moties zijn op dit onderwerp.

Allereerst de motie over de spaghetti bolognese van de VVD, naar ik hoop plantaardige spaghetti bolognese. Het college kan deze motie aan het oordeel van de raad laten. Het onderwerp bundeling heeft bijzondere aandacht en bij de uitwerking van de visie kunnen we met zo'n actieplan of aanpak aan de slag. In overleg met netbeheerders kunnen we kijken naar criteria waarbinnen aan zulke constructies kan worden voldaan. Ook nu werken we daar soms al mee. Tegelijkertijd wordt in de motie gevraagd om het te onderzoeken. Dat is wat mij betreft nog niet een claim, want soms kosten dingen gewoon geld, maar we zijn bereid om het te onderzoeken waarbij er sprake is van verschillende mogelijkheden.

De motie van Hart voor Den Haag over het borgen van herstelwerkzaamheden in het convenant kan ik ook aan het oordeel van de raad laten. Dit is een zorgpunt van het college, ook de herbestrating. Uitgangspunt is dat de kwaliteit niet achteruit mag gaan, wat echter wel gebeurt. Daarom moet er goed naar worden gekeken. De garantieperiode is echter slechts een halfjaar, maar we kunnen in gesprekken met de aanbieders van het convenant, dus Dunea en Stedin, afspraken maken om te kijken hoe met die schade om te gaan. We kunnen niks committeren maar we zijn bereid om daarnaar te kijken. Dus oordeel raad.

Dan de motie van de Partij voor de Dieren over de personele bezetting. We hebben veel expertise maar het is goed om ook in de uitwerking naar dit punt te kijken. Dus als deze motie wordt aangenomen, gaan we ook kijken naar de personele capaciteit in combinatie met het programma Ondergrond en gaan we de raad over dat aspect rapporteren.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

H. Voorstel van het college inzake Verduurzaming verlichting van het Stadhuis (inclusief bibliotheek en Forumgebouw) (RIS320294).

De beraadslaging wordt geopend.

Carlos Martínez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Een bedrag van € 3,7 mln. voor het vervangen van de verlichting in het stadhuis, de bibliotheek en het Forumgebouw. Een belachelijk hoog bedrag voor iets waarvan de noodzaak onduidelijk blijft. Hoeveel lampen het bijvoorbeeld betreft wordt niet genoemd. Lampen zouden niet meer leverbaar zijn, lezen we in een bijzin. Dus afgezien van het argument dat het college zich bewust is van zijn voorbeeldfunctie is het voor Hart voor Den Haag onduidelijk waar dit allemaal goed voor is. Mensen in de stad begrijpen er ook niets van.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik heb ook dit stuk gelezen en daar staat in dat armaturen die het niet meer doen, vervangen moeten worden. Maar ik hoor nu dat de heer Martinez van Andel daaraan twijfelt. Klopt dat?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Nee, ik twijfel aan de hele uitgave die hier wordt voorgelegd aan de raad.

Leonie Gerritsen (PvdD). De heer Martinez van Andel zegt: als ze al vervangen moeten worden. In de brief staat dat de verlichting vervangen moet worden omdat ze niet meer bijbesteld kunnen worden en aan het eind van de gebruiksperiode zijn. Geloof de heer Martinez van Andel dat dan niet?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). 'Als ze al vervangen moeten worden' zie ik niet in mijn spreektekst staan, maar goed, ik snap uw punt. De vraag is inderdaad of het noodzakelijk is. Over het nut en de noodzaak hiervan lezen we niks terug in de brief die we voorgelegd hebben gekregen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik lees het echt compleet anders. Ik zie juist wel het nut en de noodzaak. De huidige lampen in het hele stadhuis zijn niet meer geschikt en kunnen niet meer bijbesteld worden, wat problemen gaat opleveren. Dat lijkt mij 'nut'. Daarnaast is de verduurzamingsopgave die we hier hebben de noodzaak. En het is een investering die zich in de loop van de jaren gewoon terugverdient. Dus wat zou de heer Martinez van Andel dan wel een behapbaar bedrag hebben gevonden?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Er staat in de brief dat de lampen op termijn niet meer leverbaar kunnen zijn. Om daar nu € 3,7 mln. voor te investeren terwijl je de lampen nog steeds kunt bestellen, is voor ons onbegrijpelijk.

Yousef Assad (D66). Waarom is Hart voor Den Haag tegen energiebesparing?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Hart voor Den Haag is niet tegen energiebesparing maar wij zijn wel tegen het doen van zo'n enorme uitgave waarvan wij vinden dat die veel beter aan de stad beschikbaar gesteld kan worden omdat er grotere prioriteiten zijn.

Yousef Assad (D66). Hart voor Den Haag is wel tegen energiebesparing want deze maatregel zorgt er juist voor om energie te besparen. Dus nogmaals de vraag: waarom is Hart voor Den Haag tegen energiebesparing?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Dat is Hart voor Den Haag niet; dat heb ik net uitgelegd.

Yousef Assad (D66). Meneer Assad, voor de laatste keer.

Yousef Assad (D66). Vindt Hart voor Den Haag niet dat als de gemeente van de stad vraagt om te verduurzamen, zij dat zelf ook moet doen en we met dit voorstel dan juist ook het goede voorbeeld geven?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Ik heb nu een déjà vu naar de commissie want daarin stelde de heer Assad precies dezelfde vraag en toen antwoordde ik ook dat het verschil tussen D66 en Hart voor Den Haag er daarin zit dat wij realiteitszin hebben en wij ons realiseren dat niemand in de stad opeens gaat overstappen op ledlampen omdat dat hier in het stadhuis wel gebeurt.

De **voorzitter**. Dan zou ik voor beide heren nog als regel willen benoemen dat we hier niet de commissie herhalen. Maar goed, wie ben ik?

Kavish Partiman (CDA). Ik wilde me eigenlijk niet bemoeien met dit debat want ik vind dit een goed voorstel dat er ligt, maar ik wil dan toch nog even terugkomen op de uitspraak die net werd gedaan dat niemand zou overstappen naar ledverlichting als we dat in het stadhuis zouden doen. Volgens mij is iedereen overal aan het overstappen op ledverlichting. Dat is ook het meest logische om te doen. Het gaat langer mee. Het is goedkoper. Het is beter voor je energierekening. Dus waarom zouden we hierin de belastingbetaler ook niet helpen? Het is toch geen immense uitgave ten koste van de belastingbetaler? Dit is juist ten bate van de belastingbetaler. Dit snap ik dus niet. Misschien dat het dus nog een wat betere uitleg behoeft. Er wordt gezegd dat het geld beter besteed kan worden. Waaraan dan?

Kavish Partiman (CDA). Misschien had de heer Partiman zich dan inderdaad beter niet met de discussie kunnen bemoeien want dat was de vraag niet die de heer Assad aan mij stelde.

Kavish Partiman (CDA). Waar volstrekt geen antwoord op werd gegeven. Het is goed voor alles wat je maar kunt bedenken om zuiniger lampen in dit stadhuis te hebben. Bijna elke huishouding in deze stad is op dit moment bezig om hetzelfde te doen. In supermarkten en andere winkels waar lampen worden verkocht, kun je zien dat er ledlampen in allerlei soorten worden gekocht. En dan gaan we hier zeggen: we gaan dat niet doen want het kost te veel. Volgens mij levert het op langere termijn veel meer op dan het kost. Dit is een van de - ik wil niet zeggen: weinige - voorstellen waarvan ik kan zeggen: dat is een van de meest logische dingen om te doen.

De **voorzitter**. U versprak zich bijna, hè.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). En daarmee is het enige en laatste argument in die brief ook onderuitgehaald want het ging om de voorbeeldfunctie van het stadhuis, waarnaar de heer Assad mij vroeg, en die zien wij niet. Die is er niet. Als u zegt dat mensen al overgestapt zijn op ledlampen, dan komt die hele voorbeeldfunctie te vervallen.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Partiman.

Kavish Partiman (CDA). Die wil ik dan best wel voor mijn kap nemen. Dan lopen we maar achter de feiten aan. Laten we het dan maar liever nu doen dan dat we er nog langer mee wachten, zou ik zeggen.

De **voorzitter**. Meneer Martinez van Andel zet zijn betoog voort.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Dan ga ik naar de motie toewerken. Hart voor Den Haag stelt voor om genoemde € 3,7 mln. beschikbaar te stellen aan de stad zodat de bewoners van onze stad er wijzer van worden en niet wijzelf hier in het stadhuis. Daartoe dien ik een motie in met als dictum: verzoekt het college de € 3,7 mln. over te hevelen naar het initiatievenfonds Duurzaamheid, zodat de bewoners van de stad hiervan kunnen profiteren.

De **voorzitter**. Door de heer Martinez van Andel wordt de volgende motie (H.1 HvDH) ingediend:

Motie H.1 HvDH 3,7 miljoen naar Initiatievenfonds Duurzaamheid

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Verduurzaming verlichting van het Stadhuis (inclusief bibliotheek en Forum gebouw) (RIS320294)

constaterende, dat:

- Het college 3,7 miljoen euro wil gaan uitgeven aan het vervangen van de verlichting in het stadhuis (inclusief de bibliotheek en het Forum gebouw);

overwegende, dat:

- Het college dit motiveert met o.a. de stelling dat het zich bewust is van haar voorbeeldfunctie;
- Zaken als nut, noodzaak en terugverdientijd in de onderliggende stukken ontbreken;
- Hart voor Den Haag een dergelijke grote uitgave niet rekent tot grote prioriteit en van mening is dat de stad voor belangrijker uitdagingen staat;
- De 3,7 miljoen euro nuttiger besteed kunnen worden op een manier waarop de inwoners van de stad hiervan kunnen profiteren;

verzoekt het college:

- De 3,7 miljoen euro over te hevelen naar het initiatievenfonds Duurzaamheid, zodat de bewoners van de stad hiervan kunnen profiteren;

en gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Dan is nu het woord aan mevrouw Gerritsen namens de Partij voor de Dieren.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. Ik ga nu iets doen wat ik nog nooit gedaan heb; ik ga dit gewoon niet eens uitspreken omdat het CDA gewoon net een hele goede tekst heeft gehad over investeren in duurzaamheid. Daar ga ik gewoon niet overheen.

(Hilariteit)

De **voorzitter**. Bespaar ons de details! De heer Partiman heeft carrière gemaakt, begrijp ik. Dan is nu het woord aan wethouder Barker.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. Eigenlijk heeft het CDA het ook veel beter gezegd dan ik het had kunnen doen. Maar misschien nog wel een aanvulling. Die tl-verlichting is niet meer te krijgen, sinds dit jaar al niet meer. Dus los van de energiebesparing, gaat het licht in het stadhuis letterlijk langzaam uit als de motie van Hart voor Den Haag wordt aangenomen want we kunnen ze gewoon niet meer vervangen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Vanmiddag gaan we over dit agendapunt besluiten.

Aan de orde is:

I. Voorstel van het college inzake het niet opheffen van de geheimhouding die is opgelegd op de businesscase rondom de investeringskosten tijdelijke invulling Haga-complex Sportlaan (RIS320845).

De beraadslaging wordt geopend.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Zoals bekend, is er bij omwonenden van het voormalig HagaZiekenhuis weinig vertrouwen in het college. Slechte communicatie door de gemeente, beloftes die niet zijn waargemaakt, kortom, echt een voorbeeld van slecht overheidshandelen. De wethouder is vaak ook niet de snelste als het gaat om het verlenen van informatie, niet alleen naar omwonenden maar ook niet naar de raad. Gisteravond heb ik onderhands de openbare bestuursovereenkomst met het COA ontvangen, terwijl deze al meerdere malen toegezegd is door de wethouder aan de raad en aan omwonenden. De dagtekening is 16 oktober. Dat betekent dat deze er al twee maanden ligt. Er zijn Woo-verzoeken over ingediend, er is door insprekers naar gevraagd maar de wethouder acteert niet. Dit helpt niet om het vertrouwen terug te krijgen. In het voorstel stelt het college voor om de geheimhouding van bedoelde stukken niet op te heffen. Hart voor Den Haag stelt een andere manier van werken voor: maak openbaar wat openbaar kan. De intentieovereenkomst kan bijvoorbeeld wat ons betreft direct openbaar gemaakt worden. Er staat niets geheims in. Andere stukken kunnen deels openbaar gemaakt worden. Punten die als ze openbaar gemaakt worden, de gemeente zakelijk kunnen schaden, kunnen natuurlijk gelakt worden of niet verstrekt worden. Daarom de motie Openbaar tenzij, met als dictum: verzoekt het college om alle informatie omtrent het voormalig HagaZiekenhuis openbaar te maken met uitzondering van informatie die de gemeente in haar zakelijke belangen kan schaden. De motie is meeondertekend door mevrouw Peeck van de VVD en de heer Kaptheijns van de PVV.

De **voorzitter**. Door mevrouw Verdonk, daartoe gesteund door mevrouw Peeck, wordt de volgende motie (I.1 HvDH) ingediend:

Motie I.1 HvDH Openbaar tenzij

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, in een debat over het Voorstel van het college inzake het niet opheffen van de geheimhouding die is opgelegd op de businesscase rondom de investeringskosten tijdelijke invulling Haga-complex Sportlaan (RIS320845)

Constaterende dat,

- De communicatie van het college t.a.v. de omwonenden van het voormalige HAGA ziekenhuis niet de schoonheidsprijs verdient
- De rechter in het kort geding van 10 juli j.l. als zodanig heeft uitgesproken dat het spijtig is dat de communicatie door de gemeente te wensen over laat en dat de gemeente zich dit moet aantrekken
- Het college inmiddels haar spijt heeft betuigd en heeft beloofd zich in te spannen om de communicatie te verbeteren

Overwegende dat,

- De gebrekkige communicatie ten koste is gegaan van het vertrouwen van omwonenden
- Transparantie over de inhoud van diverse stukken een voorwaarde is om dit vertrouwen mogelijk te herstellen
- Meerdere omwonenden WOO verzoeken hebben ingediend

Van mening dat,

- Het college in principe transparant moet zijn over stukken die ten grondslag liggen aan beslissingen die worden genomen

Verzoekt het College,

- Om alle informatie omtrent het voormalig HAGA ziekenhuis openbaar te maken met uitzondering van informatie die de gemeente in haar zakelijke belangen kan schaden.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Ik kan het kort houden want eigenlijk is alles al gezegd door mevrouw Verdonk. Dat het college de geheimhouding in stand wil houden, roept bij ons vragen op. Is dit op verzoek van het COA of van het college zelf? Wanneer kan de businesscase dan eigenlijk wel openbaar gemaakt worden? Daar willen we nu dus echt definitief uitsluitsel over en we willen dus niet weer met een kluitje het riet in gestuurd worden. Gaat het bij de risico's alleen om financiële risico's of ook over andere soorten risico's, zoals wellicht veiligheid? Waarom kunnen die dan niet openbaar gemaakt worden? Wordt nu naar beneden afgerond terwijl dat misschien niet nodig is voor alle informatie? Ik wil de wethouder toch ook nog wel meegeven dat dit het wantrouwen in de stad alleen maar zal doen groeien, wat zeer slecht is.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Voorzitter. Allereerst zou ik toch wel graag afstand willen nemen van wat zojuist door beide sprekers is gezegd, namelijk dat we informatie zouden achterhouden en dat we niet snel genoeg zouden zijn. Als het gaat om de informatie rondom de ontwikkelingen in het HagaZiekenhuis, de multifunctionele locatie die we daar willen realiseren, sturen we conform afspraak met uw raad voorafgaand aan ieder reces een voortgangsrapportage met daarbij alle beschikbare informatie. Zo is er ook vandaag weer een voortgangsrapportage gepubliceerd op het RIS.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Is het zo dat er een rechterlijke uitspraak ligt waarin het college in ieder geval kritisch wordt benaderd over zijn wijze van communiceren over het voormalige HagaZiekenhuis? Zo ja, wat heeft de wethouder daar nog voor herinneringen aan? Wat heeft zij gedaan om daar goed mee om te gaan?

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Dat was de uitspraak van de rechter in dat kort geding dat toen is aangespannen door een aantal bewoners. We hebben het er ook meermaals over gehad met uw raad in de commissie en in de raadsvergaderingen dat de rechter een opmerking heeft gemaakt over de verwarring die was ontstaan door verschillende manieren van communiceren over de totstandkoming van de multifunctionele locatie. Het college heeft dat ook erkend in commissievergaderingen en in raadsvergaderingen. We zijn dat ook voortdurend aan het verbeteren. Het ging specifiek over de communicatie richting bewoners. Dat zijn we nu ook strak aan het trekken met bewonersbrieven en raadsbrieven. Dat is ook waar we hard aan werken.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Ik ben blij met dit antwoord want de wethouder begon net te ontkennen dat dat zo was. Ze zei net namelijk dat de communicatie helemaal niet zo slecht was. Nou, dat wordt nu een heel ander verhaal. Dus ik vraag de wethouder zich dan ook vooral te houden aan de goede bedoelingen van het college, die juist zo gewaardeerd zijn, om nou eens echt die communicatie te verbeteren.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Dank en veel waardering ook dat de goede bedoelingen van het college worden gezien. Het is echter ook niet oké om het college woorden in de mond te leggen die niet kloppen, want ik had het over de afspraken met uw raad, dat we voorafgaand aan ieder reces met een voortgangsrapportage met alle beschikbare stukken zouden komen, waar we ons ook aan hebben gehouden, ook vandaag weer, voorafgaand aan het kerstreces. De motie die is ingediend door mevrouw Verdonk is dan ook overbodig want de informatie die beschikbaar is, wordt steeds met uw raad gedeeld en is dan ook openbaar. Informatie die niet openbaar is, zoals de businesscase waarnaar de heer Kaptheijns heeft gevraagd, is informatie die we geheim moeten houden maar die wel onder geheimhouding met uw raad wordt gedeeld. Die informatie kunnen we niet openbaar maken omdat dit de financiële positie van de gemeente schaadt vanwege de aanbesteding die nu loopt. Dan wordt inzicht gegeven in de financiële gegevens en dan kan dat de gemeente en het COA benadelen. Daarom houden we de informatie over de businesscase geheim.

Nick Kaptheijns (PVV). Maar is dat gebeurd op verzoek van het COA of van het college zelf? Wie heeft het initiatief daartoe genomen?

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Dat is beide.

Nick Kaptheijns (PVV). Maar de wethouder begrijpt toch wel dat het juist zo halsstarrig hierover zijn en het niet openbaar maken wat eigenlijk wel openbaar gemaakt kan worden, het vertrouwen in de lokale politiek ondermijnt? We hebben natuurlijk hier al een opkomstpercentage waar je heel erg droevig van wordt, dus ...

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Dat bestrijdt het college nou juist: we maken openbaar wat er openbaar kan zijn. Deze businesscase moet geheim blijven omdat openbaarmaking ervan de financiële positie of de onderhandelingspositie van de gemeente en van het COA schaadt. Daarom houden we deze informatie geheim en is deze informatie in het geheim aan u verstrekt.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). De motie vraagt om alle informatie omtrent het voormalige HagaZiekenhuis openbaar te maken met uitzondering van informatie die de gemeente in haar zakelijke belangen kan schaden. De wethouder zei net dat de motie overbodig is. Dus dat betekent dat het college dit op dit moment al doet?

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Dat klopt. Dat is correct.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Er zijn meerdere Woo-verzoeken ingediend door omwonenden; ik geloof dat er nu al acht of tien liggen en die gaan helemaal niet alleen over de businesscase. Die worden nu echter allemaal afgehouden omdat de stukken geheim zijn. Kan de wethouder nog eens kritisch kijken naar alle stukken die nu het label 'geheim' hebben om na te gaan of daaraan misschien een wat minder hoge rubricering kan worden toegekend?

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Het is ook precies waar wat mevrouw Verdonk zegt. Alle stukken die geheim moeten blijven, houden we ook geheim, ook op grond van de Woo. Dat is ook precies waarom dit raadsvoorstel voorligt, zodat uw raad kan bevestigen dat de geheimhouding op de businesscase gewaarborgd blijft.

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Ik kan het eigenlijk niet laten om de term 'babylonische spraakverwarring' weer te gebruiken zoals we die in iedere commissie hebben met deze wethouder. Ik vraag aan de wethouder of zij nog eens kritisch wil kijken naar alle stukken die er zijn over het HagaZiekenhuis die nu geheim zijn, om na te gaan of de rubricering ervan niet veranderd kan worden, namelijk naar niet-geheim, zodat de omwonenden bijvoorbeeld eens antwoord kunnen krijgen op hun Woo-verzoeken en om ook eens te kijken of de termijnen van de geheimhouding niet allang overschreden zijn en of daar niet eens op ingegrepen moet worden.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Alle Woo-verzoeken worden zorgvuldig getoetst aan de Woo en er wordt ook zorgvuldig gekeken of de economische of de financiële belangen van de gemeente worden geschaad op het moment dat stukken openbaar worden gemaakt. Over die zorgvuldige procedures informeren we ook de indieners van Woo-verzoeken. Dat de behandeling van de Woo-verzoeken die zien op de openbaarmaking van de businesscase wat langer duurt, komt ook omdat we hiervoor nog een herbevestiging van uw raad nodig hebben die we hopelijk vandaag ook zullen krijgen.

De beraadslaging wordt gesloten.

- **Afronding debat commissie.**

Aan de orde is:

J. Spelen in de stad (RIS318516).

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**. Ik geef allereerst het woord aan mevrouw Bos. Welkom terug, mevrouw Bos.

Isabel Bos (GroenLinks). Dank u wel, voorzitter, en ook dank voor de flexibiliteit van de raad dat dit onderwerp vandaag nog even besproken kan worden. Ik ben nog herstellende van een griepje, dus ik doe mijn best het allemaal netjes voor te lezen.

Ik heb een drietal moties over spelen in de stad. We investeren nu best veel geld in nieuwe speelplekken in de stad en voor mijn fractie is het ook van belang dat die goed vindbaar zijn voor kinderen. Daarom de motie Spelen en speuren in elke wijk. Vindt u het goed, voorzitter, dat ik het dictum niet voorlees? Want ik kom wat moeilijk uit mijn adem.

De **voorzitter**. Ervan uitgaande dat we de goede teksten hebben, gun ik het u om fysieke redenen, maar alleen om die redenen. Gaat uw gang.

Isabel Bos (GroenLinks). Dank u wel, voorzitter. De motie komt er in ieder geval op neer dat verzocht wordt om in alle stadsdelen en wijken een speur- en speelplattegrond te maken en daarin bijvoorbeeld ook tips te geven over gezonde voeding en onconventionele speelplekken. Deze motie wordt mede ingediend door collega Janneke Holman van de PvdA.

Er zijn in het debat in de commissie ook heel veel mooie voorbeelden en nieuwe ideeën voor nieuwe speelplekken genoemd. Voor mijn fractie zijn basketbalplekken erg van belang; er zijn in onze fractie nogal wat fans van basketbal. Eentje is ook de medeondertekenaar van de motie die ik nu indien met als titel 'Arvin Slagter basketbalveld voor Spoorwijk'. De motie wordt mede ingediend door coach Maarten De Vuyst en mevrouw Holman van de PvdA. De motie verwijst naar Arvin Slagter die gisteren met zijn team de prijs heeft gekregen van Sportteam van het jaar en die op zesjarige leeftijd is begonnen met basketballen in Spoorwijk bij HBV The Jumpers.

Dan de laatste motie, Dubbele velden, dubbel plezier. Deze motie wil onderzoeken of er in de stad ruimte is voor een dubbel basketbalveld. We horen van veel basketballers dat daar echt behoefte aan is in de stad. Veel basketbalvelden die we al hebben, worden echt goed bezet en het kan helpen in je pick-upspellen om met meerdere teams tegelijkertijd te kunnen spelen en te kunnen rouleren. Deze motie vraagt om de mogelijkheden daartoe te onderzoeken en wordt meeondertekend door de heer De Vuyst van GroenLinks en collega Janneke Holman van de PvdA.

Leonie Gerritsen (PvdD). Op zich heel sympathiek om te kijken of er meer plek is voor basketbalveldjes. Mijn fractie vreest wel een klein beetje dat dit misschien ten koste zou kunnen gaan van het groen. Is er een manier waarop GroenLinks dat kan voorkomen of kan inbouwen dat dat niet gebeurt?

Isabel Bos (GroenLinks). Het is wat lastig basketballen op een grasveld. Ik heb het wel eens geprobeerd maar dan stuitert de bal niet zo lekker. Het gaat wat ons betreft niet om plekken waar hoogwaardig groen is om dit in te kunnen passen. Bijvoorbeeld voor het veldje in Spoorwijk hadden we de Hildebrandstraat op het oog. Langs het spoor daar is er nu best wel slecht onderhouden groen waar volgens mijn fractie een mooie ruimte zou zijn voor een basketbalplekje. Voor de dubbele basketbalvelden zou er eventueel in het Zuiderpark of in de omgeving daaromheen nog ruimte kunnen zijn of in Den Haag Zuidwest. Als de Partij voor de Dieren graag wil horen dat het voor ons een uitgangspunt is dat het niet ten koste gaat van groen, dan ga ik daar natuurlijk graag in mee.

Leonie Gerritsen (PvdD). Dat zou ik inderdaad wel graag even extra willen benoemen, waar GroenLinks het nu heeft over 'een beetje slecht groen'. We hebben niet geïnventariseerd of basketbalvelden harder nodig zijn dan groen of andere sport- en spelvoorzieningen. Ik vind het dus wel sympathiek, basketbal is leuk en vind ik ook leuk, maar heel veel andere dingen zijn ook leuk. Dus om nu te zeggen 'basketbal vinden we het belangrijkste' vind ik toch wel een beetje ingewikkeld. Want dat gebeurt er natuurlijk wel met deze motie als die wordt uitgevoerd, zo van: de raad wilde graag basketbalvelden, hier is groen dat GroenLinks niet zo hoogwaardig vindt, dus daar doen we het ten koste van. Dat vind ik toch wel wat ingewikkeld.

Isabel Bos (GroenLinks). Met excuses ook aan mijn vriend die ongetwijfeld meeluistert en basketbalt, als ik zeg dat inderdaad basketbal niet het belangrijkste is in het leven. Het zijn natuurlijk ook allebei onderzoeksmoties. Wat mij betreft zouden mogelijke locaties dan eerst voorgelegd kunnen worden aan de raad en kunnen we dan kijken of het inderdaad wenselijk is of niet en hoe het zich verhoudt tot het groen en de bredere omgeving; basketbalvelden hebben echt een belangrijke rol, bijvoorbeeld ook voor de sociale cohesie. Wat mij betreft zouden ze dan ook zeker terecht moeten komen in de wijken waar daar heel veel behoefte aan is.

De **voorzitter**. En doet u de groeten aan uw vriend vanavond.

Leonie Gerritsen (PvdD). Wellicht dat de wethouder er straks nog even op kan ingaan hoe hij dat mee gaat nemen in de afdoening van deze motie. Dan zullen we onze mening daarop baseren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Bos, daartoe gesteund door de heer De Vuyst, worden de volgende moties (J.5 GL en J.6 GL) ingediend:

Motie J.5 GL Arvin Slagter basketbalveld voor Spoorwijk

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Spelen in de Stad.

Overwegende, dat:

- Basketbal een sport is die de afgelopen jaren sterk in populariteit en deelnemers gegroeid is;
- De bestaande basketbalvelden in Den Haag veelvuldig en intensief gebruikt worden;
- Spoorwijk op dit moment volop in ontwikkeling is;

Constaterende, dat:

- Voor het stadsdeel Laak een bedrag van €950.400 is gereserveerd voor speelinvesteringen;
- Er verschillende nationale en Europese fondsen en subsidies zijn voor de aanleg van urban sportsaccomodaties.
- Spoorwijk op dit moment geen basketbalveld heeft, maar wel het thuis is van de enige Haagse basketbalvereniging;

Verzoekt het college:

- De mogelijkheden te onderzoeken om in Spoorwijk een (3x3 of volledig) basketbalveld aan te leggen.
- Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek concrete stappen te zetten om in Spoorwijk een (3x3 of volledig) basketbalveld aan te leggen.
- De financiering voor dit veld te vinden in de bestaande subsidies en fondsen voor urban sports, eventueel aangevuld met een deel van de middelen die gereserveerd zijn voor speelplekken in Laak.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie J.6 GL Dubbele velden, dubbel plezier

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Spelen in de Stad.

Constaterende, dat:

- Basketbal een sport is die de afgelopen jaren sterk in populariteit en deelnemers gegroeid is;
- De bestaande basketbalvelden in Den Haag veelvuldig en intensief gebruikt worden;
- Den Haag op dit moment nog geen dubbel basketbalveld kent.

Van mening, dat:

- Pick-up basketbal voor wijkbewoners een laagdrempelige manier is om te sporten en elkaar te ontmoeten;
- Dubbele basketbalvelden het makkelijker kunnen maken voor spelers om te rouleren tijdens hun pick-up spellen, wat de mogelijkheden tot deelname aan het spel vergroot en leidt tot meer en nieuwe interactie tussen spelers (en daarmee tussen wijkbewoners).

Verzoekt het college:

- In kaart te brengen waar er in Den Haag ruimte en mogelijkheid is om een dubbel basketbalveld te realiseren;
- Hierbij ook in kaart te brengen wat de kosten voor de aanleg van een dubbel basketbalveld zouden zijn, en welke financieringsmogelijkheden (bijvoorbeeld uit landelijke fondsen) hiervoor bestaan;
- De raad te informeren over de uitkomsten.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Bos wordt de volgende motie (J.7 GL) ingediend:

Motie J.7 GL Spelen en speuren in elke wijk

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Spelen in de Stad.

Constaterende, dat:

- Voor een aantal Haagse stadsdelen, zoals Scheveningen en Ypenburg, speciale ‘ontdek jouw speelplek’ plattegronden zijn gemaakt waarmee kinderen uit het stadsdeel gemakkelijk speelplekken kunnen vinden;
- Deze plattegronden er echter nog niet voor alle stadsdelen zijn.

Van mening, dat:

- Het voor kinderen belangrijk is om te weten waar zij in hun wijk sport- en speelplekken kunnen vinden;
- Een speel- en speurplattegrond ook gebruikt kan worden om kinderen te informeren over gezond gedrag zoals gezond voedsel en gedragsregels tijdens het spelen;
- Een speel- en speurplattegrond kinderen ook kan inspireren om buiten de bestaande speelplekken en/of op onconventionelere plekken of manieren te bewegen, sporten en spelen.

Verzoekt het college:

- Voor de stadsdelen en wijken die er nu nog geen hebben, een speel- en speurplattegrond te maken;
- Op deze plattegronden ook aandacht te besteden aan onconventionele speelplekken of -mogelijkheden en tips te geven over bijvoorbeeld gezonde voeding en omgangsvormen;
- Deze speel- en speurplattegronden beschikbaar te stellen op alle stadsdeelkantoren, CJG locaties en bibliotheken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Ik heb twee moties. De eerste is de motie Knap het Meester de Bruinplein eindelijk op, dit mede naar aanleiding van het verhaal van de inspreker en waarover verschillenden van ons met die inspreker eerder ook al contact hebben gehad. De motie verzoekt het college duidelijkheid te geven over een planning voor het opknappen van het Meester de Bruinplein, waarmee het plein voor het schooljaar 2025/2026 weer veilig en fijn is voor kinderen om te spelen, en te zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt en communicatie over het ontwerp, de planning en werkzaamheden richting de school en de omwonenden. Deze motie dien ik mede in namens Isabel Bos van GroenLinks, Caroline Verduin van D66, Carlos Martinez van Andel van Hart voor Den Haag, Leonie Gerritsen van de Partij voor de Dieren en Caroline Peeck van de VVD.

Dan heb ik nog de motie Echt gelijkwaardig onderhoud van speeltuinen. Naast de € 7,3 mln. die we vrijmaken voor het opknappen van speeltuinen is er ook een half miljoen euro extra beschikbaar voor het onderhoud en beheer van speeltuinen. Gelukkig is het uitgangspunt dat alle gemeentelijke speelplekken gelijkwaardig worden onderhouden, mede op basis van een speelbeheersysteem en uitgevoerde controles, maar er worden ook signalen van gebruikers in de wijk en buurt meegenomen. Daar zit toch wel een beetje mijn zorg. Tijdens mijn speeltuintour heb ik namelijk gezien dat in de ene wijk ouders, kinderen en jongeren de gemeente sneller weten te vinden om die signalen af te geven dan in andere wijken. Daarom een motie met als dictum: verzoekt het college voor het onderhoud van speeltuinen actief signalen op te halen van kinderen, jongeren en ouders in wijken waar mensen de weg naar de gemeente en het stadsdeel moeilijker weten te vinden. Deze motie is meeondertekend door nog een aantal mensen maar ik heb nu een verkeerd printje bij me, dus ik weet niet meer precies wie. In ieder geval door Caroline Verduin van D66 en Isabel Bos van GroenLinks. Dus als ik nu mensen vergeet, excuus.

De **voorzitter**. Door mevrouw Holman wordt de volgende motie (J.8 PvdA) ingediend:

Motie J.8 PvdA Écht gelijkwaardig onderhoud van speeltuinen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op woensdag 18 december, ter bespreking van de brief van het college inzake Spelen in de stad;

Constaterende, dat:

- Naast dat er €7,3 miljoen beschikbaar is voor het opknappen van 75 speeltuinen en speelplekken, er ook structureel een half miljoen euro extra beschikbaar komt voor het onderhoud en beheer van alle speeltuinen;
- Het uitgangspunt is dat alle gemeentelijke speelplekken gelijkwaardig worden onderhouden, mede op basis van het speelbeheersysteem, uitgevoerde controles en de ervaring van speelbeheerders, maar dat ook signalen van gebruikers in de wijk/buurt worden meegenomen;

Overwegende, dat:

- Er veel (klein) achterstallig onderhoud is in speeltuinen, zoals een kapotte ondergrond of hekjes, graffiti op speeltoestellen, en kleine wensen zoals extra bankjes voor ouders, zoals in de Schilderswijk en Laak;
- Er grote verschillen zijn tussen wijken in sociale cohesie, contact tussen ouders onderling en kennis over waar ouders, kinderen en jongeren terecht kunnen met signalen over achterstallig

onderhoud, waardoor de binnengekomen signalen een vertekend beeld kunnen geven waar onderhoud nodig is;

Verzoekt het college:

- Voor het onderhoud van speeltuinen actief signalen op te halen van kinderen, jongeren en ouders in wijken waar mensen de weg naar de gemeente en het stadsdeel moeilijker weten te vinden;

En gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter. Door mevrouw Holman, daartoe gesteund door mevrouw Bos, mevrouw Verduin, de heer Martinez van Andel, mevrouw Gerritsen en mevrouw Peeck, wordt de volgende motie (J.9 PvdA) ingediend:

Motie J.9 PvdA Knap het Meester de Bruinplein eindelijk op!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van de brief van het college over Spelen in de stad.

Overwegende, dat:

- Er al lange tijd plannen liggen om de verloederde speeltuin en de buitenruimte op het Meester de Bruinplein op te knappen, maar dit tot op heden nog niet is gebeurd;
- Het onduidelijk is voor basisschool de Triangel en voor buurtbewoners die het plein gebruiken, wanneer het plein wordt opgeknapt;
- De communicatie vanuit de gemeente hierover moeizaam verloopt en er geen duidelijk aanspreekpunt is die concrete informatie kan geven;
- Er nu tijdelijke hekken zijn geplaatst die zorgen voor schijnveiligheid en het gebruik van het plein verminderen;

Verzoekt het college:

- Duidelijkheid te geven over een planning voor het opknappen van het Meester de Bruinplein, waarmee het plein voor het schooljaar 2025/2026 weer veilig en fijn is voor kinderen om te spelen;
- Te zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt en communicatie over het ontwerp, de planning en werkzaamheden richting de school en de omwonenden;

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik heb drie moties op dit onderwerp. De eerste is naar aanleiding van de inspreker van vanmorgen namens de Stichting Vermeerpark. Het betreft hier een van de eerste Richard Krajicek Foundation Playgrounds. Men is daar in de problemen gekomen doordat ze het beheer zelf moeten gaan doen en daarvoor budget tekortkomen. Ik dien graag een motie in om dit op te lossen en die verzoekt het college uit het budget speeltuinen het tekort van € 13.000 vrij te maken ten behoeve van de Stichting Vermeerpark.

De tweede motie betreft spelen voor ouderen, want spelen is niet alleen belangrijk voor jongeren. De motie roept het college op per stadsdeel een inventarisatie te maken van de

mogelijkheden om bij bestaande en nieuw aan te leggen speeltuinen tevens een jeu-de-boulesbaan aan te leggen en de raad over de uitkomsten te informeren.

De laatste motie betreft watertappunten en die verzoekt het college om bij de aanleg van nieuwe speeltuinen en bij grote opknap/herstelwerkzaamheden van bestaande, drukbezochte speeltuinen de aanleg van een watertappunt als standaardbeleid uit te voeren.

Caroline Peeck (VVD). Even een verhelderende vraag. Ik dacht dat Dunea daar al heel hard mee bezig was. Dus is dat dan een taak van de gemeente of vraagt u in deze motie om dat aan Dunea te gaan vragen?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Ik vraag eigenlijk in deze motie om die samenwerking met Dunea zodanig te intensiveren dat we het standaardbeleid kunnen maken want uit de commissie bleek dat er weliswaar gesprekken over zijn maar dat er geen zekerheid is dat die tappunten daadwerkelijk aangelegd gaan worden.

De **voorzitter**. Door de heer Martinez van Andel worden de volgende moties (J.1 HvDH, J.2 HvDH en J.3 HvDH) ingediend:

Motie J.1 HvDH Help Stichting Vermeerpark uit de brand

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Spelen in de stad (RIS318516)

constaterende, dat:

- De Stichting Vermeerpark het beheer van het Vermeerpark met ingang van 1-1-2025 volledig voor eigen rekening dient te nemen;

overwegende, dat:

- De stichting meermaals te kennen heeft gegeven met het door de gemeente Den Haag toegekende budget niet uit de voeten te kunnen;
- De stichting een begroting heeft overhandigd waarin kosten voor beheer, opening, sluiting, afval ophalen e.d. is opgenomen;
- De gemeente Den Haag deze begroting niet volledig heeft toegekend;
- De stichting 13.000 euro tekort komt om het Vermeerpark op een goede manier te kunnen blijven beheren;

verzoekt het college:

- Uit het budget speeltuinen het tekort van 13.000 euro vrij te maken ten behoeven van de stichting Vermeerpark;

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie J.2 HvDH Inventarisatie jeu de boules banen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Spelen in de stad (RIS318516)

constaterende, dat:

- Den Haag slechts een klein aantal jeu de boules banen heeft;

overwegende, dat:

- Sport en spel belangrijk is voor jong en oud;
- Jeu de boules banen geliefd zijn bij ouderen;

verzoekt het college:

- Per stadsdeel een inventarisatie te maken van de mogelijkheden om bij bestaande en nieuw aan te leggen speeltuinen tevens een jeu de boules baan aan te leggen en de raad over de uitkomsten te informeren ;

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie J.3 HvDH Watertappunt in drukstbezochte speeltuinen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Spelen in de stad (RIS318516)

constaterende, dat:

- Het aanleggen van een watertappunt in Haagse speeltuinen geen standaard beleid is;

overwegende, dat:

- Kinderen, zeker gedurende de zomerperiode, veel tijd doorbrengen in de Haagse speeltuinen;
- Voldoende water drinken noodzakelijk is voor een goede gezondheid;

verzoekt het college:

- Bij de aanleg van nieuwe speeltuinen en bij grote opknap/herstelwerkzaamheden van bestaande, drukbezochte speeltuinen de aanleg van een watertappunt als standaard beleid uit te voeren;

en gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Caroline Verduin (D66). Voorzitter. Dan heb ik denk ik de eer om de laatste motie van dit jaar in te dienen. Het is tevens een belangrijke want uit onderzoek is gebleken dat meiden van 13 jaar en ouder veel minder vaak buiten spelen dan jongens van dezelfde leeftijd. Dat is zorgelijk want we zien dat meiden helaas kampen met een kwetsbare mentale gezondheid. Daarom de motie met als dictum: verzoekt het college in gesprek te gaan met tienermeiden over hun behoeftes en interesses in buitenspeelplekken, te inventariseren hoeveel speelplekken in Den Haag nu nadrukkelijk voldoen aan de wensen en behoeftes van tienermeiden en deze input te betrekken bij de uitvoering van de nota Spelen in de stad. Deze motie is meeondertekend door de volgende meiden: Janneke Holman van de PvdA en Isabel Bos van GroenLinks.

De **voorzitter**. Dank u wel, meiden.

Door mevrouw Verduin, daartoe gesteund door mevrouw Holman en mevrouw Bos, wordt de volgende motie (J.4 D66) ingediend:

Motie J.4 D66 Geef ruimte aan meiden om te spelen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 19 december 2024, ter bespreking van het afrondend debat over Spelen in de stad.

Constaterende dat:

- uit onderzoek van de Haagse Hogeschool blijkt dat meiden van 13 jaar en ouder veel minder vaak (23%) buitenspelen dan jongens (77%) van dezelfde leeftijd;
- veel bestaande speelplekken zijn ingericht op activiteiten zoals voetbal en skateboarden, waar met name jongens in domineren.

Van mening dat:

- buitenspelen voor de fysieke, maar ook met name mentale, gezondheid een positieve invloed kan hebben op het leven van tienermeiden, aangezien hun mentale gezondheid al kwetsbaar is.

Overwegende dat:

- Tienermeiden aangeven behoefte te hebben aan speelplekken die aansluiten bij hun wensen, zoals plekken met gevarieerde speelmogelijkheden en waar sociale interactie mogelijk is in een veilige omgeving.

Verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met tienermeiden over hun behoeftes en interesses in buitenspeelplekken;
- te inventariseren hoeveel speelplekken in Den Haag nu nadrukkelijk voldoen aan de wensen en behoeftes van tienermeiden;
- deze input te betrekken bij de uitvoering van de nota 'spelen in de stad'.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Motie J.7 GL gaat over de plattegronden. In de commissie heb ik dit al toegezegd, dus die motie is overbodig en moet ik ontraden.

Isabel Bos (GroenLinks). Dit is misschien toch een iets andere voorstelling van het debat dan ik heb meegekregen. De wethouder gaf aan dat er in een aantal stadsdelen al kaarten waren en dat nog gekeken zou worden waar dat het geval is en of dat aantal nog uitgebreid zou kunnen worden. Mijn motie gaat echt wel verder dan dat, namelijk ook over het meer informatie opnemen in die kaarten, bijvoorbeeld over gezond voedsel, omgangsvormen en onconventionele speelplekken. Dat is dus toch echt iets anders dan wat de wethouder eerder voorstelde.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Veel van de zaken die mevrouw Bos noemt, zijn ook onderdeel van die informatie. Er is echt al veel informatie beschikbaar bij de stadsdelen. Wat ik heb toegezegd, is om die op meer plekken terug te laten komen. Ook onconventionele vormen zitten daarin. Maar goed, als de motie wordt aangenomen, zal ik daar nog extra rekening mee houden. Dus geen enkel probleem.

Dan motie J.5 over het Arvin Slagter basketbalveld in Spoorwijk. Dat is een mooie motie waarvan ik echter nu niet meteen kan zeggen of we dit ook kunnen gaan aanleggen. Dat is van een aantal zaken afhankelijk en het vergt ook onderzoek. Als de motie wordt aangenomen, zullen we dat

onderzoek doen en dan komen we daarop nader terug. Op die manier kunnen we de motie aan de raad laten.

Dan motie J.6 GL, Dubbele velden, dubbel plezier. We zijn op dit moment bezig om onderzoek te doen naar verschillende plekken waar dit op deze manier kan. Met de basketbalwereld in Den Haag zijn we in overleg over het stimuleren van basketbal. Met name na de Olympische Spelen heeft deze sport weer aan populariteit gewonnen. De bond heeft zich erbij aangesloten, evenals de basketbalverenigingen, de WSDH en de gemeente. De centrale vraag is dus hoe we in ieder geval kunnen inspelen op de populariteit. Dat moet het doel zijn en we hoeven niet per se de sport nog populairder te maken. Dat overleg wil ik hier dus noemen als de vorm. Als er inderdaad uit naar voren komt, dat er behoefte is aan meer plekken, dan kan daar ook makkelijk op ingespeeld worden vanuit onze stadsdelen die überhaupt altijd kijken welke zoekvraag er is en hoe daarop ingespeeld kan worden. Dus deze motie wil ik van een positieve appreciatie voorzien, in de zin dat wat daarin staat op dit moment echt ook wel gebeurt. De motie is dus eigenlijk overbodig en dan is de regel dat ik die moet ontraden, maar ook hierbij is er wat het college betreft een positieve grondhouding.

Motie J.8 PvdA over gelijkwaardig onderhoud van speeltuinen vraagt om actief signalen op te halen van kinderen, jongeren en ouders in wijken waar mensen de weg naar de gemeente moeilijk weten te vinden. Dat is exact wat we nu doen. Daarnaast doen we nog wat, namelijk informatie en signalen ophalen bij kinderen, jongeren en ouders in de wijken waar mensen de gemeente wél weten te vinden. Dus we doen het allebei, dus zowel waar ze het niet weten te vinden als waar ze het wel weten te vinden. Dat is denk ik ook het participatiebeleid zoals de gemeente dat voorstaat, maar signalen van kinderen, jongeren en ouders zijn vanuit de hele stad welkom waar het gaat om het speelbeleid.

Janneke Holman (PvdA). Ik dien deze motie natuurlijk niet voor niets in, want zo staat het namelijk niet in de brief die u naar de raad heeft gestuurd. En daar zat dus ook een beetje mijn zorg. Signalen zijn er ongetwijfeld genoeg, maar vanuit sommige wijken komen de signalen vanzelf tot ons en vanuit sommige wijken niet. Dus kan de wethouder iets meer zeggen over hoe hij die signalen in wijken ophaalt waar mensen niet uit zichzelf naar de gemeente stappen?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Iedereen is van harte welkom signalen aan de gemeente te geven, ook als het gaat om de buitenruimte en speeltuinen. Dus iedereen is daartoe van harte uitgenodigd. Op het moment dat we van plan zijn op plekken speeltuinen aan te pakken, doen we een actieve uitvraag. In iedere wijk in Den Haag doen we op dezelfde manier een uitvraag zodat kinderen mee kunnen denken over welke speeltoestellen op dat moment leuk zijn. Dus dit is precies hoe we werken. Ook hiervoor geldt dus dat de motie overbodig is en dat ik die dus moet ontraden.

Janneke Holman (PvdA). Maar dan gaat de wethouder toch een beetje voorbij aan mijn punt. Ik noem als voorbeeld de speeltuin aan de Frederik Hendriklaan. Kinderen in het Statenkwartier verdienen natuurlijk ook een mooie speeltuin, maar sinds de tien jaar dat ik in Den Haag woon is die speeltuin al twee keer volledig opgeknapt. Daartegenover staat de speeltuin op het Ruth Firstplein, misschien de wethouder inmiddels ook bekend. Die speeltuin is inmiddels gelukkig na heel veel aandringen opgeknapt maar ik sprak daar ouders die zeiden: ik ben hier 35 jaar geleden opgegroeid en in de tussentijd is er niets aan deze speeltuin gedaan. Daar zit bij mij dus de zorg, namelijk over de ongelijkwaardigheid in het onderhoud die er toch nog steeds is. Mijn motie vraagt om te kijken hoe we dat beter in balans kunnen brengen qua signalen uit de stad.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik neem aanstoot aan de suggestie dat er verschillend wordt onderhouden in deze stad, dat er oneerlijkheid zou zijn in het onderhoud van speeltuinen, want dat is gewoon niet waar. Gisteren was de opening van de speeltuin op de Fred. Ik was daar heel graag bij

aanwezig geweest maar ik was op dat moment hier. Die speeltuin is inderdaad sneller vervangen dan de gemiddelde speeltuin in Den Haag maar er wordt daar ook veel meer gebruik van gemaakt dan van de gemiddelde speeltuin in Den Haag. Er wordt gekeken op welke manier er gebruik wordt gemaakt van speeltuinen en daar is het onderhoud op afgestemd. Wat in april naar de raad is gestuurd en wat hier nu voorligt, is een budget van € 7,3 mln. dat we incidenteel extra toevoegen aan het onderhouden van speeltuinen plus het structurele bedrag waarmee we het onderhoud structureel up-to-date krijgen, omdat dit er in het verleden niet was en we daarvoor nu een been bij moeten trekken. Dus het kan dan inderdaad zijn dat er speeltuinen in de stad zijn waar het echt nodig is. Nou, dit is daar een voorbeeld van en dat is dus ook gebeurd, maar wel op een eerlijke manier. De hele stad is goed in beeld gebracht en zo wordt het onderhoud gepleegd.

De **voorzitter**. Het college is door zijn spreektijd heen, dus houd het kort, wethouder Bredemeijer.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Dan motie J.1 HvDH over de Stichting Vermeerpark. Ik ben nagegaan in de organisatie hoe het er op dit moment mee staat. In de commissie heb ik ook aangegeven dat de gesprekken al een tijdje gevoerd worden. De gemeente heeft maandelijks gesprekken met de Stichting Vermeerpark. Er is een sluitende begroting ingediend waarin beheerkosten en andere kosten volledig zijn opgenomen en gedekt. In de begroting is een bedrag van de loonkostensubsidie nog niet 100% vastgesteld. Daarnaast is er nog de verantwoordelijkheid voor de energielasten waar nog een onzekerheid zit in de tarifiering. Maar goed, dat is op dit moment natuurlijk op meer plekken aan de orde. We voeren dus dat gesprek op dit moment en ik denk dat het ook verstandig is om dat te doen op een manier die gelijkwaardig is aan de manier waarop dat in de hele stad gebeurt. We kunnen nu dus niet bij motie zeggen: we gaan die ene stichting dat budget toekennen. De gesprekken met de stichtingen worden overal eerlijk gevoerd. Dat er een oplossing gezocht wordt, kan ik hier wel aangeven, maar om dan € 13.000 uit het speelbudget weg te halen, daarvan zou ik de raad willen vragen om daar niet toe te besluiten, want dat gaat dan echt ten koste van dat speelbudget. De toezegging dat we in dezen naar een oplossing zoeken wil ik hier wel met stelligheid doen. In de gesprekken nemen we dit verzoek van de raad echt wel mee, maar doe het ons alstublieft niet aan om het speelbudget hiervoor te gebruiken want dat zou zonde zijn van dat speelbudget. Mijn vraag aan de heer Martinez van Andel is dan ook of ik mag volstaan met de toezegging dat we in die gesprekken dit vraagstuk zullen meenemen.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Dan ben ik wel benieuwd of de wethouder kan aangeven uit welk ander budget het dan gehaald gaat worden.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Nee, dat kan ik vanaf deze plek nu zo exact niet aangeven. Het speelbudget hebben we de afgelopen tijd met veel pijn en moeite weer op kunnen plussen. Bovendien is het structurele bedrag ook weer niet de wereld waarmee we de speeltuinen in Den Haag gaan onderhouden. We hebben de afgelopen jaren het aantal speeltuinen in Den Haag fors doen laten toenemen, van 400 naar 600, en eindelijk hebben we nu ook structureel budget om die te blijven onderhouden. Het zou dus zonde zijn om het speelbudget dat echt voor speeltuinen bedoeld is, nu hiervoor te gebruiken, maar dat neemt niet weg dat ook ik wil dat dit opgelost wordt en ik hoop dat dit vanuit een ander budget zou mogen.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Ik hoor dat die gesprekken lopen, wat de wethouder tijdens het commissiedebat ook al zei. Ik begrijp wel van de Stichting Vermeerpark dat er sinds het debat in de commissie geen contact met ze gezocht is. Dus we maken ons toch een beetje zorgen, aangezien die deadline van 1 januari steeds dichterbij komt.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik ben slechts wethouder Spelen. Dit is een gesprek dat ergens anders in de organisatie plaatsvindt. Ik weet even niet exact van een deadline. Ik heb dit wel in de organisatie uitgevraagd en er blijkt maandelijks een gesprek te zijn. We zoeken naar een oplossing en met deze motie in de hand sluit ik mij er ook bij aan dat die oplossing er moet komen. Ik weet dus niet van een deadline. Ik weet wel dat er maandelijks gesproken wordt. Het debat in de commissie is twee weken geleden geweest, geloof ik. Dit is waar we het nu even mee moeten doen. Ik pleit er alleen voor dat we nu niet vastklikken dat het uit het speelbudget wordt gehaald. Maar de oproep dat er een oplossing moet komen, hoor ik heel goed.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Martinez van Andel.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Als ik 'speelbudget' schrap en ik het college verzoek dat budget voor deze stichting te verzorgen, kan de wethouder de motie dan wel aan de raad laten?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ook daarvoor geldt dat de oplossing eng wordt geformuleerd, in de zin van: met die € 13.000 plussen we dit op en dan is de stichting tevreden. Daarmee verdwijnt de eerlijkheid van het voeren van dit type gesprekken met alle stichtingen in Den Haag een beetje. Ik vind dat het een onafhankelijke afweging moet zijn van de ambtelijke organisatie met de stichting samen van hoe we dit eerlijk doen voor iedereen. Dit kent een geschiedenis. Er is sprake van een overheveling van sleutelgebruik et cetera. Zoals iedere stichting wordt behandeld, zo wordt ook deze stichting behandeld. Om dan met een motie te zeggen dat het voor deze stichting op die manier opgelost moet worden middels het bijplussen van die € 13.000, vind ik ten opzichte van de rest van de stad gewoon niet eerlijk, want zo'n afweging wordt niet via moties gemaakt maar via een eerlijk gesprek met iedereen. Die ruimte zou dus echt wel nodig zijn om dit vraagstuk op te lossen. Dus ik ontraad de motie met daarbij de expliciete toevoeging dat de dekking schadelijk is.

Motie J.2 HvDH zou ik willen ontraden om de reden dat we altijd al openstaan voor initiatieven uit stadsdelen. We hebben ook een overzicht van waar die wensen leven. Als die wensen er meer worden, dan komen we daartoe. Op het moment dat er ergens in stadsdelen opties worden gezien en er wensen zijn, dan kunnen we dat doen. Deze motie is dus overbodig en moet ik dus ontraden.

Dan motie J.3 HvDH over de watertappunten. In het stuk dat in april voorlag, heb ik ook beschreven dat we ernaar streven om bij iedere speeltuin een watertappunt aan te leggen waar dat mogelijk is. Niet overal is dat praktisch mogelijk, maar waar het wel kan, doen we het en waar het niet kan, kan het helaas niet. Deze motie moet ik dan ook ontraden.

Motie J.4 D66 vraagt om ruimte te geven aan meiden om te spelen. Ook hiervoor geldt: dit is exact al hoe we het doen. Met iedereen in de stad die die behoefte heeft, wordt gesproken, dus ook met tienermeiden. Deze motie moet ik dan ook ontraden wegens overbodigheid.

Caroline Verduin (D66). De wethouder zegt dat het al gebeurt, maar ik heb dat eigenlijk nergens teruggezien in de Speelbrief die ons is gestuurd. Heb ik dan niet goed gekeken?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). We leggen speeltuinen aan en onderhouden speeltuinen samen met de buurt. Dus op het moment dat er in een buurt een speeltuin wordt vervangen of opgeknapt, dan worden de kinderen in die buurt erbij betrokken. Dat zijn dus ook eventueel tienermeiden.

Caroline Verduin (D66). Maar de motie roept nadrukkelijk op om juist die tienermeiden die minder vaak buiten spelen er extra bij te betrekken en vraagt ook om hun mening, wensen en behoeften daarin mee te wegen. Dus ik hoop heel erg dat we daarmee aan de slag gaan als gemeente.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ook die meiden zijn van harte welkom om hun mening te geven.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Verduin.

Caroline Verduin (D66). Ik had toch wel gehoopt op iets meer enthousiasme vanuit de wethouder. Er zijn heel veel onderzoeken naar gedaan. Het is echt zorgwekkend dat meiden veel minder vaak buiten spelen. Ik houd hier nou niet bepaald het gevoel aan over dat de wethouder hier helemaal vol voor gaat. Ik zal deze motie dan ook zeker in stemming brengen.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). We gaan er helemaal vol voor. In april heb ik dit gestuurd en heb ik ook laten zien dat we er helemaal vol voor gaan. Daarmee betrekken we de hele stad erbij, met extra geld, incidenteel en structureel. We gaan er helemaal vol voor, ook om tienermeiden buiten te laten spelen.

De **voorzitter**. Dan is het woord aan wethouder Barker.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. Ik zal nog ingaan op motie J.9 PvdA over het Meester de Bruinplein. We hebben met verschillende partijen hierover al contact. Het college kan deze motie aan het oordeel van de raad laten. De acties lopen momenteel. Als de raad behoefte heeft om er verder over geïnformeerd te worden via deze motie, dan doet het college dat natuurlijk graag.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Na de toch wel geruststellende woorden van wethouder Bredemeijer over de motie omtrent het Vermeerpark en zeker als we er in een brief nog nader over geïnformeerd worden, kan ik de motie aanhouden.

De **voorzitter**. Aangezien motie J.1 HvDH is aangehouden, maakt ze geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Ik geef het woord aan de heer Dumoulin voor een punt van orde.

Noud Dumoulin (VVD). Ja, voorzitter, ik gun mevrouw Verduin heel veel maar niet de laatste motie van 2024.

(Hilariteit)

Noud Dumoulin (VVD). Nee, alle gekheid op een stokje, ik heb bij de indiening van mijn motie G.3 VVD, Lenig de nood met kabels in de goot, de conceptversie voorgelezen. De griffie heeft mij gevraagd om met het oog op de notulen het dictum van de laatste versie van deze motie nog voor te lezen. Dat dictum luidt: verzoekt het college in de uitwerking van het programma Ondergrond een actieplan op te stellen voor het bundelen van kabels en leidingen in goten, vooral in gebieden met grote drukte in de ondergrond en waar mogelijk als 'werk met werk', en te onderzoeken welke

mogelijkheden er zijn voor financiële bijdragen van andere overheden en van de eigenaars van kabels en leidingen.

De **voorzitter**. Ik stel voor dat we om 15.40 uur met de stemmingen beginnen. Ik blijf zelf in huis, hoor, maar die stemmingen zal de heer Sluijs doen. Ik wens u al het goede. Rust een beetje uit en geniet van degenen die u lief zijn op weg naar een heel nieuw jaar.

De vergadering wordt van 15.10 uur tot 15.40 uur geschorst.

Voorzitter: de heer Sluijs.

De **voorzitter**. De vergadering wordt hervat. Ik heet de Gasten van de Raad, in dit geval de ambtenaren van de Werksafari die hier nu binnenkomen, van harte welkom bij het hoogtepunt van de raadsvergadering, zijnde de stemmingen. Voordat we overgaan tot de stemmingen meld ik nog dat de heer De Mos van Hart voor Den Haag afwezig is vanwege ziekte. Er zijn dus nog 44 raadsleden over en dan weet u wat er allemaal kan gebeuren. Dat wordt dus weer spannend zo op de rand van het jaar.

- **Vergunning speelautomatenhal aan de Dr. Lelykade 10 (RIS320849).**

In stemming komt motie C.1.1 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 33 tegen 11 stemmen.

- **Voorgenomen verkoop van grond door de gemeente Den Haag aan de eigenaar van de Jan Willem Frisolaan 3, gelegen aan en nabij de Jan Willem Frisolaan 3 te Den Haag.**

In stemming komt de gewijzigde motie C.2.1 PvdD.

De **voorzitter**. De gewijzigde motie wordt aangenomen met 30 tegen 14 stemmen.

In stemming komt motie C.2.2 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 17 tegen 27 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Herverdeling Haagse No-Regret-middelen (RIS320654).**

In stemming komt motie D.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 31 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 32 tegen 12 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Woonvisie Den Haag 2040 - Wonen in een stad in balans (RIS319812).**

In stemming komt amendement E.A CU/SGP.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 30 tegen 14 stemmen.

In stemming komt amendement E.B VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 18 tegen 26 stemmen.

In stemming komt amendement E.C VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 7 tegen 37 stemmen.

In stemming komt het gewijzigd amendement E.D VVD.

De **voorzitter**. Het gewijzigd amendement wordt verworpen met 15 tegen 29 stemmen.

In stemming komt amendement E.E VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 19 tegen 25 stemmen.

In stemming komt motie E.1 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 43 stemmen tegen 1 stem.

In stemming komt motie E.2 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 21 stemmen.

In stemming komt motie E.3 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 25 tegen 19 stemmen.

In stemming komt motie E.4 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 17 tegen 27 stemmen.

In stemming komt motie E.5 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 21 tegen 23 stemmen.

In stemming komt motie E.6 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 21 tegen 23 stemmen.

In stemming komt motie E.7 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 18 tegen 26 stemmen.

In stemming komt motie E.8 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 42 tegen 2 stemmen.

In stemming komt motie E.9 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 43 stemmen tegen 1 stem.

In stemming komt motie E.10 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 21 stemmen.

In stemming komt motie E.11 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 32 stemmen.

In stemming komt motie E.12 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 25 tegen 19 stemmen.

In stemming komt motie E.13 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 32 stemmen.

In stemming komt motie E.14 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 29 tegen 15 stemmen.

In stemming komt motie E.15 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 21 tegen 23 stemmen.

In stemming komt motie E.16 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 19 tegen 25 stemmen.

In stemming komt motie E.19 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 15 tegen 29 stemmen.

In stemming komt motie E.20 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 24 tegen 20 stemmen.

In stemming komt motie E.22 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 25 tegen 19 stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met 25 tegen 19 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging APV fossiele reclame (RIS320611).**

In stemming komt motie F.1 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 21 tegen 23 stemmen.

In stemming komt motie F.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 19 tegen 25 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 23 tegen 21 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Visie op de Ondergrond (RIS318970).**

In stemming komt motie G.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie G.2 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 31 tegen 13 stemmen.

In stemming komt motie G.3 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 43 stemmen tegen 1 stem.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Verduurzaming verlichting van het Stadhuis (inclusief bibliotheek en Forumgebouw) (RIS320294).**

In stemming komt motie H.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 11 tegen 33 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 32 tegen 12 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake het niet opheffen van de geheimhouding die is opgelegd op de businesscase rondom de investeringskosten tijdelijke invulling Haga-complex Sportlaan (RIS320845).**

In stemming komt motie I.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 19 tegen 25 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 31 tegen 13 stemmen.

- **Spelen in de stad (RIS318516).**

In stemming komt motie J.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 24 stemmen.

In stemming komt motie J.3 HvDH.

De **voorzitter**. We hebben weer zo'n feestje te pakken want hier staken de stemmen, 22 stemmen voor en 22 stemmen tegen. Dus deze motie komt in de volgende raad terug, tenzij u een extra raad wil voor de watertappunten, maar ik heb niet het vermoeden dat we die kant opgaan. Dus dat wordt januari dan.

In stemming komt motie J.4 D66.

De **voorzitter**. 22 stemmen voor en 22 stemmen tegen, dus ook deze motie komt terug in de volgende raad in januari

In stemming komt motie J.5 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie J.6 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 31 tegen 13 stemmen.

In stemming komt motie J.7 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 42 tegen 2 stemmen.

In stemming komt motie J.8 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 33 tegen 11 stemmen.

In stemming komt motie J.9 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Peter Mekers (D66). Voorzitter. Wij hebben uiteindelijk toch tegen motie E.14 gestemd, ook al waren we er wel enthousiast over dat er meer aandacht voor moet zijn. Alleen, de wethouder heeft ons overtuigd dat hij dat al gaat doen, zodat de motie overbodig is.

Beytullah Çelik (DENK). Voorzitter. We wensen geacht te worden tegen amendement E.A te hebben gestemd.

De **voorzitter**. Waarvan akte.

Dan zijn we om exact 16.00 uur aan het einde gekomen van deze raadsvergadering. Ik wens u allen hele fijne kerstdagen, een heel mooi uiteinde en alvast ook een heel mooi 2025. Dat doe ik natuurlijk ook richting de mensen op de publieke tribune en de kijkers thuis. Ik dank u allen hartelijk voor deze mooie en constructieve vergadering. Tot volgend jaar!

(Geroffel op de tafels)

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter te 16.00 uur de vergadering.